

Matias Parpala & Christian Vaarala

ALUEHALLINTOUUDISTUS

Tutkimus Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry:n jäsenien mielipiteistä aluehallintouudistuksesta keväällä 2017

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden koulutusohjelma
Joulukuu 2017**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Joulukuu 2017	Tekijä/tekijät Matias Parpala, Christian Vaarala
Koulutusohjelma Liiketalous		
Työn nimi ALUEHALLINTOUUDISTUS. Tutkimus Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry:n jäsenien mielipiteistä aluehallintouudistuksesta keväällä 2017		
Työn ohjaaja Jorma Saloniemi	Sivumäärä 62+7	
Työelämäohjaaja		
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa Keski-Pohjanmaan alueella toimivien yrittäjien ennakkotietoja tulevasta aluehallintouudistuksesta. Työn pohjan muodosti Keski-Pohjanmaan alueen yrittäjille vuonna 2017 suoritettu kyselytutkimus.</p> <p>Työn tavoitteena oli selvittää Keski-Pohjanmaan alueen yrittäjien ennakkokäsityksiä ja mielipiteitä tulevan aluehallintouudistuksen vaikutuksista yrittäjyyteen. Lisäksi opinnäytetyössä kartoitettiin mielipiteitä alueen yrittäjyyden tulevaisuudesta ja yrityspalveluista. Tavoitteena oli laatia hyödyllinen ja kattava raportti, jonka pohjalta Keski-Pohjanmaan Yrittäjät voivat viedä haluamallaan tavalla asiaa eteenpäin.</p> <p>Työn teoriaosuudessa käsitellään yrittäjyyttä, yritystoiminnan piirteitä ja Suomen aluehallinnon kehittymistä. Teoriaosuudessa on käytetty lähteinä painettua kirjallista materiaalia sekä verkkomateriaalia. Työn käytännön osuus rakentui kyselytutkimuksen tulosten raportoinnista ja analysoinnista.</p> <p>Tutkimuksemme tuloksena saimme tärkeää tietoa yrittäjien näkemyksistä ja odotuksista aluehallintouudistukseen liittyen. Lisäksi saimme tietoa yrittäjien mielipiteistä Keski-Pohjanmaan yrittäjäympäristöön liittyen.</p>		

Asiasanat Aluehallinto, Keski-Pohjanmaan Yrittäjät, yrittäjyys
--

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date December 2017	Author Matias Parpala, Christian Vaarala
Degree programme Business Administration		
Name of thesis REGIONAL GOVERNANCE REFORM. Survey on the opinions of Central Ostrobothnia's entrepreneurs about regional governance reform in spring 2017		
Instructor Jorma Saloniemi		Pages 62+7
Supervisor		
<p>The purpose of this thesis was to analyze the preliminary knowledge of Central Ostrobothnia entrepreneurs on the regional governance reform. The basis of this thesis was an inquiry survey conducted by Central Ostrobothnia entrepreneurs in 2017.</p> <p>The aim of this thesis was to analyze Central Ostrobothnia's entrepreneurs' preconceptions and opinions of the incoming regional government's reform and its influence on entrepreneurship. In addition, the aim was to get opinions of the future entrepreneurship in the area and of business services. The goal was to make a practical and comprehensive report, so that Central Ostrobothnia Enterprises could take the case forward.</p> <p>Entrepreneurship, business features and the development of the Finnish regional government were covered in the theoretical part of this thesis. A lot of printed material and material from the Internet were used as sources in this thesis' theoretical part. The functional part of this thesis consists of the report and analysis of the inquiry survey.</p> <p>As a result of our thesis, we received important information about entrepreneurs' views and expectations regarding regional governments reform. In addition, we got information on entrepreneurs' opinions about the entrepreneurial environment in Central Ostrobothnia.</p>		

<p>Key words Central Ostrobothnia, entrepreneurship, Regional government</p>

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 YRITTÄJYYS JA YRITYSTOIMINNAN PIIRTEITÄ	2
2.1 Ulkoinen ja sisäinen yrittäjyys sekä yrityskulttuuri	2
2.2 Yrittäjyysprosessimalli	4
2.3 Visio ja toimintajärjestelmä	5
2.4 Sidosryhmät	6
2.5 Yritysmuodot ja kokoluokitukset	7
2.6 Yritystoimintaa tukevat organisaatiot	9
2.7 Yrittäjyys ja alueajattelu	12
3 SUOMALAISEN ALUEHALLINTOJÄRJESTELMÄN KEHITTYMINEN	16
3.1 Ensimmäinen vaihe	17
3.2 Toinen vaihe	19
3.3 Kolmas vaihe	20
3.4 Neljäs vaihe	22
3.5 Viides vaihe	26
4 VALTA JA ALUEHALLINTOJÄRJESTELMÄ	28
4.1 Vallan eri tasot	28
4.2 Lainsäädäntövalta	30
4.3 Nykyinen aluehallintojärjestelmä	31
4.3.1 Aluehallintovirastot	32
4.3.2 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset	33
4.3.3 Maakuntien liitot	34
4.4 Tuleva aluehallintouudistus	34
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TULOKSET	36
5.1 Aluehallinto	38
5.2 Yrittäjyyden tila ja kehitys Keski-Pohjanmaan alueella	43
5.3 Työvoiman kehittäminen Keski-Pohjanmaan alueella	48
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	58

LÄHTEET

LIITTEET

1 JOHDANTO

Teimme opinnäytetyömme yhteistyössä Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry:n kanssa. Aiheena opinnäytetyössä oli selvittää kyselyllä Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry:n jäsenyrittäjien mielipiteitä ja ennakkokäsityksiä tulevan aluehallintouudistuksen vaikutuksista ja merkityksestä Keski-Pohjanmaan yrittäjiin ja yrityksiin. Valitsimme tämän aiheeksemme, koska kumpikin tekijä on varsin kiinnostunut yrittämisestä ja yhteiskunnan tilasta sekä näihin liittyvistä ilmiöistä. Tämän aihealueen tiimoilta pääsimme syventymään asiaan, joka tulee tulevaisuudessa vaikuttamaan yrityksiin ja yrittäjien arkeen. Mediassa on jo pidempään ollut esillä keskustelua aluehallintouudistuksen vaikutuksista monissa asiayhteyksissä. Olemme huomanneet, että hyvin usein näissä keskusteluissa siteerataan erilaisia asiantuntijoita tai konsultteja, ja olemme olleet huolissamme siitä, että tavallisten keski-pohjanmaalaisten yrittäjien sana jää kuulematta. Opinnäytetyömme avulla pystyimme tarjoamaan yrittäjille vähintäänkin yhden kanavan saada sanansa kuuluviin. Raportoimme tuloksemme Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry:lle, joka voi viedä tutkimuksesta saatua viestiä eteenpäin sen vaatimassa mittakaavassa. Opinnäytetyömme tavoitteena oli tuottaa nimenomaan mielipiteitä ja näkemyksiä Keski-Pohjanmaalaisten yrittäjien ennakkokäsityksistä aluehallintouudistuksesta. Halusimme myös saada tietoa yrittäjyyden tilasta niin toimintaolosuhteiden kuin työllistämisenkin näkökulmasta.

Käytännössä toteutimme opinnäytetyömme kyselytutkimuksena. Lähetimme webropol-palvelun avulla luodun kyselyn Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry:n jäsenyrityksille, minkä jälkeen muodostimme vastauksista raportin, jossa tulkitsimme saatuja vastauksia. Rajasimme tutkimuksemme aluehallinnon osalta yrittäjiin, koska laajentamalla sitä muihin mahdollisiin kohderyhmiin tutkimuksen laajuus olisi ylittänyt resurssimme. Yhteiskunnallisesti ajateltuna yrittäjät ovat erittäin tärkeä ryhmä, koska he itse johtavat yrityksiään ja edustavat yrityksiään tässä kyselyssä parhaalla mahdollisella tavalla.

Kyselymme koostui monivalintakysymyksistä ja avoimista kysymyksistä. Monivalintakysymykset rakensimme siten, että niiden informatiivinen arvo olisi mahdollisimman hyvä. On kuitenkin tärkeää, että yrittäjät saivat myös vapaan sanan mahdollisuuden eri kohdissa kyselyä, jotta saimme heiltä konkreettisia mielipiteitä ja kehityskohteita liittyen kulloiseenkin aihealueeseen. Laajemmat aihealueemme koskivat edellä mainittua aluehallintoa, yrittäjyyden tilaa ja kehitystä Keski-Pohjanmaalla sekä työllisyyden kehittämistä Keski-Pohjanmaalla. Teoriaosuudessa avoimme näihin edellä mainittuihin aihealueisiin ja taustatekijöihin peilaten yrittäjyyttä, valtarakennetta Suomessa, aluehallintoa ja sen tehtäviä, sekä aluehallinnon kehitystä historian saatossa nykytilanteeseen, jossa uusi muutos on jälleen ovella.

2 YRITTÄJYYS JA YRITYSTOIMINNAN PIIRTEITÄ

Yrittäjyyttä voidaan tarkastella useista eri näkökulmista. Yksi näkökulma on huomion keskittäminen bisnesmahdollisuuksiin, innovatiivisuuteen, kasvustrategiaan, liikeideaan tai kansainvälistymiseen. Toinen näkökulma yrittäjyyden tarkasteluun on yksilö. Yksilöä tarkasteltaessa huomio kiinnittyy yrittäjän ominaisuuksiin, yrittäjyysasenteisiin, yrittäjäksi ryhtymiseen tai ryhtymättömyyteen. Kolmas näkökulma on yritystoiminnan muotojen ja organisaatiotapojen tarkastelu. Siinä huomio kiinnittyy yksinyrittäjyyteen, perheyrittäjyyteen, osuuskuntaryrittäjyyteen ja sisäiseen yrittäjyyteen. Neljäntenä näkökulmana yrittäjyyttä voidaan tarkastella yhteiskunnallisena makrotaloudellisena ilmiönä. Esimerkiksi sitä, miten yrittäjyys vaikuttaa yhteiskunnassa ja miten yrittäjyysilmasto vaihtelee eri alueilla. Yrittäjyys on ajattelu-, toiminta- ja suhtautumistapa. Se saa omat ja yhteisön voimavarat toimimaan tehokkaasti tavoitteiden saavuttamiseksi. Siihen sisältyy myös kyky johtaa itseään ja omavastuullisesti johtaa yrityksen organisoitumista kohti yhtenäisiä arvoja. Viidentenä näkökulmana koko kokonaisuutta yrittäjyys on myös elämäntapa, jota täyttävät merkittävästi hyödykkeiden tuottaminen ja markkinointi. Yrittämisellä on kokonaisvaltainen vaikutus yrittäjän ja yrittäjän lähipiirin elämään. (Viitala & Jylhä 2006, 36–37.)

2.1 Ulkoinen ja sisäinen yrittäjyys sekä yrityskulttuuri

Yrittäjyyttä ja yrittämistä ymmärtääksemme, on hyvä tarkastella, mitä yrittäminen pohjimmiltaan on. Nykyään yrittäjyyteen liitetään voimakkaasti termit ulkoinen ja sisäinen yrittäjyys. Ulkoinen yrittäjyys kuvastaa tässä asiayhteydessä konkreettista lainvoimaista yritystä, jonka yksityinen ihminen on perustanut. Hän toimii yrityksensä johtajana ja vastaa etenkin alkuvaiheessa yrityksen varoista, veloista ja toiminnasta omaisuudellaan. Jatkossa tulemme käsittelemään mahdollisia yhtiömuotoja, sidosryhmiä sekä piirteitä, joita yritystoiminta pitää sisällään. Voidaan siis todeta, että ulkoinen yrittäjyys on kaikkea sitä, mikä näkyy valtiolle ja muille ihmisille elinkeinon harjoittamisena. Yrittäjyys määritellään usein vain tätä kautta, vaikka se pitää sisällään paljon muutakin. Yrittäminen ja yrittäjyys edellyttävät ihmiseltä henkisiä voimavaroja, suurta ajatustyötä, kykyä suunnitella ja toteuttaa, kykyä sietää epävarmuutta, halua kehittää itseään ja yritystään, sekä sisäistä halua saada asioita tapahtumaan. Myöskään kovan työmoraaalin ja sosiaalisen herkkyyden merkitystä ei voida vähätellä. Huomaamme siis, että yrittäjyys kätkee pintansa alle paljon enemmän kuin ulkoisesti näemme. Tätä puolta yrittäjyydestä kutsumme nimellä sisäinen yrittäjyys.

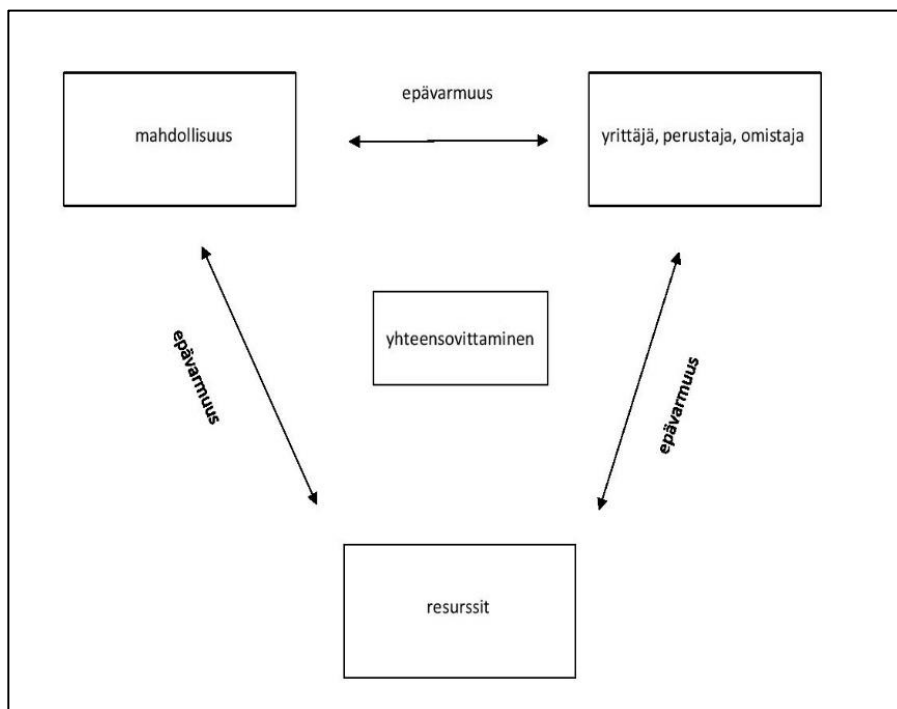
Sisäinen yrittäjyys ei ole konkreettista materiaa. Sisäinen yrittäjyys on enemmänkin ihmisen sisäistä asennoitumista työntekoa, tavoitteiden asettamista ja niiden saavuttamista kohtaan. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että joillakin on sisäistä yrittäjyyttä ja toisilla ei, vaan se on vahvasti myös asennekysymys. On olemassa ammattitaitoisia ihmisiä, joiden huono asenne estää heitä saavuttamasta suuria asioita ja toisaalta on myös olemassa vähemmän ammattitaitoisia ihmisiä, jotka ajavat näiden huonoasenteisten ihmisten ohi pelkästään omien henkisten voimavarojensa turvin. Tämä asenne vaikuttaa myös siihen, että pitkällä aikajänteellä hyvän asenteen omaava ihminen tulee oppimaan ja kehittämään itseään siihen pisteeseen, että hän on myös ammattitaitonsa puolesta raudanluja ammattilainen. (Seeck 2008, 12.)

Sisäinen yrittäjyys ei vaadi ihmiseltä omaa yritystä. Riittää, että hän pyrkii tekemään parhaansa sen yrityksen eteen, jossa työskentelee. Tähän sisältyy vastuunotto, oman tehtävänsä täyttäminen, itseohjautuva työskentely ja työkavereiden auttaminen. Voidaankin ajatella, että tässä tapauksessa palkkatyötä tekevä ihminen suhtautuu työhönsä yhtä kovalla intensiteetillä, aloitteellisuudella ja sitoutumisella kuin varsinainen yrittäjä. Nykymaailmassa, kilpailun ollessa kovaa liki kaikilla toimialoilla, sisäinen yrittäjyys on myös yrityksille valtava voimavara ja suoranainen kilpailuetu. Kun yrityksessä on sisäisen yrittäjyyden tunnuspiirteitä omaavia ihmisiä töissä, yrityksessä tehdään suurella todennäköisyydellä asioita oikein. Uusien tulokkaiden ja työkavereiden sisäistä yrittäjyyttä pystytään ruokkimaan yrityksen sisäisen kulttuurin avulla, jossa nämä kokeneemmat työntekijät ovat suuressa roolissa. (Seeck 2008, 12.)

Kulttuuri yrityksessä käsittää hyvin paljon tapaa tehdä asioita yrityksessä. Kulttuuri käsittää myös yrityksen normit, arvot, toimintamallit sekä yleiset arkipäivän käytännöt. Näillä on suuri merkitys siihen, millaisena työntekijät kokevat ympäristönsä ja yrityksen. Mikäli yrityksen kulttuuri kohtaa työntekijän ajatusmaailman, päästään parhaassa tapauksessa tilanteeseen, jossa työntekijän sisäistä yrittäjyyttä ruokitaan päivittäisen tekemisen mallilla, jossa hän saa oikeanlaisia ohjeita, signaaleja, johtamista ja palautetta. Kun tarkastellaan tätä näkökulmaa, päästään rekrytoinnin merkityksellisyyteen ja siihen, miten rekrytoinnin onnistuminen tai sen epäonnistuminen voi johtaa joko yrityksen sisäiseen kehittymiseen tai taantumiseen. Yrityksen johdossa olevien ihmisten tuleekin tänä päivänä ottaa erityisen tarkasti huomioon arvojen, normien ja käytäntöjen jalkauttaminen työntekijöiden keskuuteen. Tämä voi antaa yritykselle jälleen selkeää kilpailuetua kilpailijoihinsa. Kun työntekijät voivat hyvin, toimivat he ympäristössä, jossa he voivat antaa itsestään parhaansa ja kun he saavat tästä vielä rakentavaa palautetta, vaikutukset voivat olla eksponentiaalisen positiiviset. (Tampereen kaupunki.)

2.2 Yrittäjyysprosessimalli

Yrittäjyys sisältää riskejä ja alituista epävarmuutta säilymisestä markkinoilla, mutta sitä on myös hyvä tarkastella mahdollisuuksien kautta. Kuvio 1 kuvaa yrittäjyysprosessimallia, jossa yrittäjyyttä tarkastellaan yritystoiminnan lähtökohdista. Yrittäjyyden prosessi alkaa aina liiketoimintamahdollisuuksien tunnistamisesta.

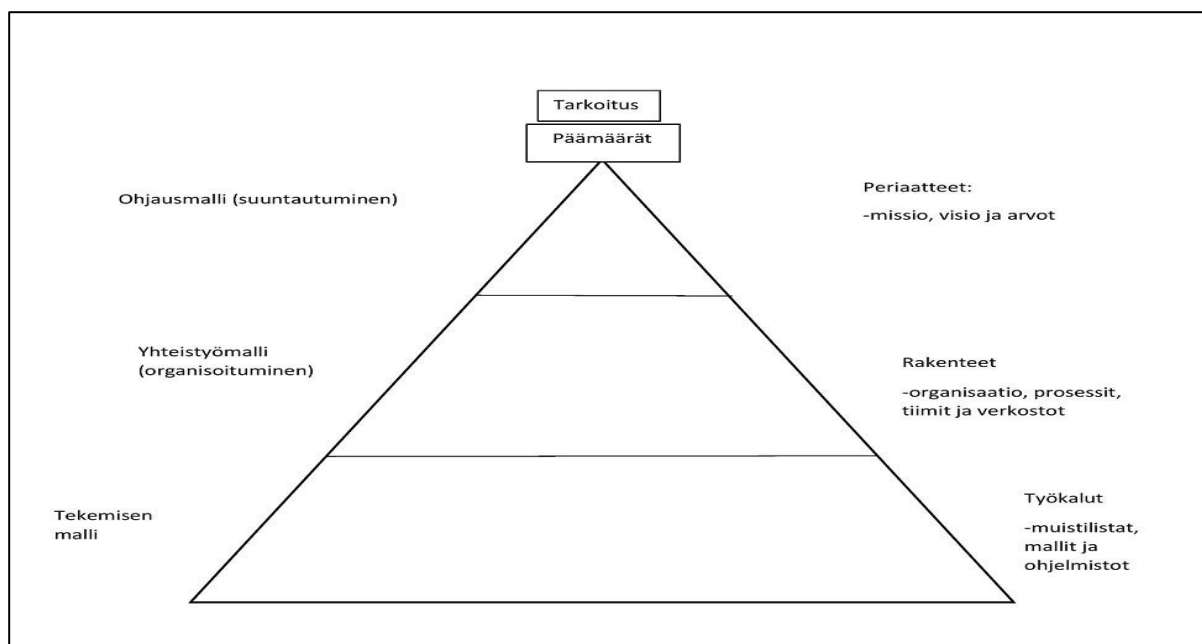
KUVIO 1. Yrittäjyysprosessi (mukaillen Viitala & Jylhä 2004, 24–26)

Tässä kuviossa yrittäjyyttä tarkastellaan kolmen osa-alueen kautta, jotka ovat mahdollisuudet, yrittäjä ja resurssit. Mallissa yrittäjä pyrkii jatkuvasti tasapainon etsimiseen näiden osa-alueiden välillä. Yrittäjän tai yrittäjätiimin tehtävänä on hallita ja johtaa kokonaisuutta ulkoisten tekijöiden ollessa epävarmoja. Ongelmaratkaisulla pyritään löytämään ratkaisuja epävarmuuteen ja erilaisiin riskeihin. Yrittäjällä, joka parhaiten pystyy hallitsemaan nämä riskit sekä johtamaan kokonaisuutta, on parhaat mahdollisuudet selviytyä ja saavuttaa tulosta. Näissä osa-alueissa onnistuminen luo yrityksen, joka tarvitsee kehykseen jonkinlaisen toimintajärjestelmän. (Viitala & Jylhä 2004, 25.)

2.3 Visio ja toimintajärjestelmä

Yrityksellä on yleensä käsitys tulevaisuuden tilasta, jota nimitetään visioksi. Vision tehtävä on ohjata yrityksen toimintaa antamalla sille suunnan. Yrityksessä työskentelevät ihmiset tarvitsevat yhteisen käsityksen yrityksen suunnasta. Tässä suunnan määrittämisessä on kysymys seuraavista asioista ja niiden määrittämisestä: toiminta-ajatuksesta, arvoista, visioista, menestystekijöistä ja toimintasuunnitelmista. Kun yrityksen suunta on määritetty, tarvitaan sen tueksi organisoitumista. Yrityksen johtamista ohjeistavat yrityksen kannanotot ja erilaiset linjaukset eli niin sanotut politiikat, joista esimerkkinä on rekrytointipolitiikka. Yrityksen toiminta ja tulokset vaativat taakseen laajaa yhteistyötä ja toimivia prosesseja yrityksen sisällä. Hyvä suorituskyky vaatii ympärilleen toimivia tiimejä, jotka toimivat hyvin yhteen. Yhteistyö tuottaa tulosta, kun se on hyvin organisoitua. Tärkeitä organisoitumisen muotoja ovat tiimi, verkostot ja prosessit. Viimeisenä osa-alueena on tekemisen malli. Kaikki edellä mainitut asiat tähtäävät siihen, että yritys on onnistunut määrittelemään tarvittavat osaamisen, tiedot ja käytännön työvälineet, joita tarvitaan yritystoiminnassa. Kuvion 2 tarkoitus on helpottaa yritystoiminnan liikeidean muuttamista käytännön toimintaan.

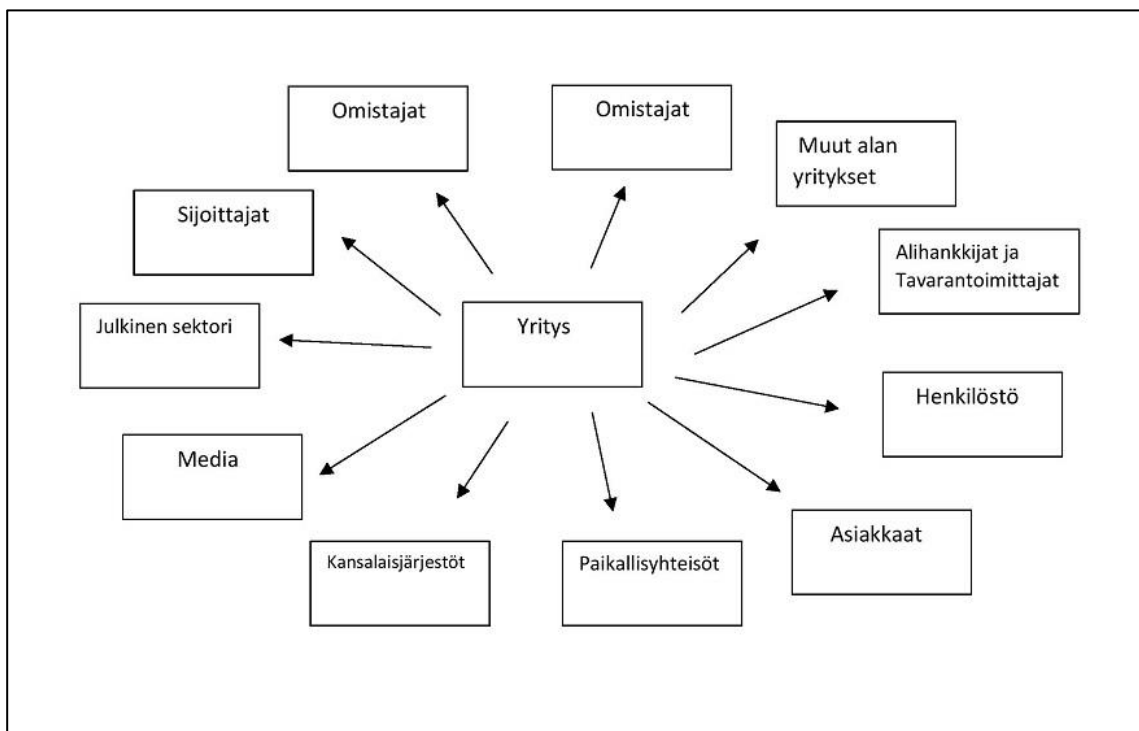
KUVIO 2. Yrityksen toimintajärjestelmä (mukaillen Viitala & Jylhä 2004, 26)

Kuvio 2 kuvaa toiminnon loogisia tasoja, eli miten idea tai ajatus muuttuu tekemiseksi. Toiminnan kautta yritys pyrkii saavuttamaan vision luoman tavoitetilan. Visioiden alapuolella ovat päämäärät, jotka tuovat kuvitellun tulevaisuuden konkreettisemmaksi, ja tavoitteiden ja seurantajärjestelmien avulla päämäärä siirretään määrittämään jokaisen yrityksessä toimivan ihmisen työtä. Toimintajärjestelmän tarkoitus on

tukea ihmisiä onnistumaan työssään niin, että tarkoitus ja päämäärät on mahdollista toteuttaa. (Viitala & Jylhä 2004, 25.)

2.4 Sidosryhmät

Sidosryhmillä tarkoitetaan niitä ryhmiä, jotka ovat tekemisissä ja yhteistyössä yrityksen kanssa. Sidosryhmät voivat olla yksityisiä henkilöitä, toisia yrityksiä tai järjestöjä. Sidosryhmiä voidaan jakaa erilaisin tavoin, esimerkiksi sisäisiin, ulkoisiin, välittömiin, välillisiin, primäärisiin ja sekundäärisiin sidosryhmiin. Kuvio 3 kuvaa yritystoimintaa sidosryhmien avulla ja sidosryhmien ja yrityksen välisiä suhteita. (Viitala & Jylhä 2004, 26.)

KUVIO 3. Yrityksen sidosryhmäsuhteet (mukaiillen Viitala & Jylhä 2004, 26)

Sidosryhmien jäsenet luovuttavat rahassa mitattavia tai muutoin arvoitettavia panoksia yrityksen toimintaan ja odottavat saavansa siitä arvoa tai hyötyä itselleen. Vastineeksi panokselleen ne odottavat palkkaa, palveluksia, asemaa tai muuta hyötyä tai arvoa. Molemmat yhteistyön osapuolet hyötyvät toisistaan. Hyöty voi olla rahallista tai muuta koettua arvoa. Suurin osa sidosryhmien vaatimuksista on rahassa mitattavia ja rahana maksettavia. Sidosryhmien kestävyuden edellytyksenä on kannattava liiketoiminta. Tulojen on oltava menoja suuremmat. Sidosryhmien suhteita säädellään laissa sopimusoikeudellisin ja

työoikeudellisin säädöksin. Usein käytetään nimitystä sidosryhmäverkosto. Tärkeä osa tätä verkostoa ovat sen väliset suhteet sekä niiden toimivuus. Tämä verkosto on kokonaisuus, joten sidosryhmäverkoston osassa tapahtuvilla pienilläkin muutoksilla voi olla suuri vaikutus johonkin osaan tai koko järjestelmään. Sidoryhmien merkitys yritykselle, ja myös päinvastoin, vaihtelee yrityksen toiminnan luonteen ja tilanteen mukaan. Yrityksen toiminnan kannalta on tärkeää tyydyttää riittävästi kaikkien sidoryhmien tarpeita. (Viitala & Jylhä 2004, 26.)

2.5 Yritysmuodot ja kokoluokitukset

Yrityksellä tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä kokonaisuutta, joka muodostuu yhdestä oikeudellisesta yksiköstä. Tämä yksikkö harjoittaa yhdessä taloudellista toimintaa, jonka pyrkimyksenä on saavuttaa taloudellista hyötyä yhteisölleen. Yrityksiä ovat ammatin- ja liikkeenharjoittajat, jotka toimivat omalla nimellään tai rekisteröidyllä toiminimellä, oikeushenkilöt (esimerkiksi osakeyhtiö, kommandiittiyhtiö, osuuskunta, avoin yhtiö, säästöpankki ja taloudellinen yhdistys) sekä valtion ja kuntien liikelaitokset. (Lojander & Suonpää 2005, 33.)

Yritysmuodot voidaan jakaa kahteen eri luokkaan: henkilöyrityksiin ja pääomayrityksiin. Henkilöyrityksissä yrittäjällä on henkilökohtainen vastuu yrityksen velvoitteista. Henkilöyrityksiin kuuluvat: yksityinen toiminimi, avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö. Pääomayrityksissä yritys itse vastaa omista velvoitteistaan. Pääomayrityksiin kuuluvat osakeyhtiö ja osuuskunta. (Lojander & Suonpää 2005, 34.)

Yksityinen toiminimi on yritysmuoto johon luonnollinen henkilö eli yrittäjä sijoittaa omia varojaan eli pääomaa sekä omaa työpanostaan. Yksityinen toiminimi on helpoin, halvin ja nopein yritysmuoto perustaa. Toiminimen lyhenne on Tmi. Se soveltuu hyvin yhden henkilön ammatin tai liiketoiminnan harjoittamiseen. Toiminimellä toimiminen onnistuu myös hyvin palkkatyön ohessa. Yksityisellä toiminimellä yrittäjä tekee itse kaikki yritystä koskevat päätökset. Yrittäjä myös vastaa yrityksen sitoumuksistaan koko henkilökohtaisella omaisuudellaan. On tärkeää, että yrityksen talous pysyy erillään yrittäjän henkilökohtaisesta taloudesta. Yrittäjällä on oikeus tehdä yritystililtä nostoja eli yksityisnostoja, jotka muodostavat yrittäjän palkan. Yrittäjä maksaa veroa vuosittain kauden tuloksen perusteella. (Lojander & Suonpää 2005, 34.)

Avoin yhtiö (lyhennettynä Ay) muodostuu kahden tai useamman henkilön ympärille. Avoimessa yhtiössä näitä henkilöitä kutsutaan yhtiömiehiksi. Nämä yhtiömiehet vastaavat henkilökohtaisesti yhtiön

velvoitteista koko omaisuudellaan. Avoin yhtiö vaatii suurta luottamusta yhtiömiesten välillä, koska jokainen yhtiömies voi tehdä yhtiötä sitovia oikeudellisia päätöksiä. Yhtiön sisällä voidaan tehdä rajoituksia kirjoitusoikeudella. Kirjoitusoikeudella voidaan poistaa joltakin yhtiömieheltä oikeus edustaa yhtiötä tai tehdä sopimuksia. Tällä oikeudella voidaan myös tehdä sellainen järjestely, että kahdella tai useammalla yhtiömiehellä on kirjoitusoikeus vain yhdessä. Jokaisella yhtiömiehellä on oikeus nähdä yhtiön kirjanpito ja saada tietoa yhtiön toiminnasta, eikä näitä oikeuksia voi yhtiösopimuksella karsia. Avoin yhtiö ei ole itsenäinen verovelvollinen, vaan yhtiön tulos verotetaan yhtiömiesten tulojen yhteydessä. Tulojen jako avoimessa yhtiössä suoritetaan yhtiömiesten kesken, kuten se on yhtiösopimuksessa määritetty. (Lojander & Suonpää 2005, 35.)

Kommandiittiyhtiö on rakenteeltaan samankaltainen kuin avoin yhtiö. Kommandiittiyhtiön lyhenne on Ky. Kommandiittiyhtiön toimintaidea rakentuu kahdelle erilaiselle yhtiömiehelle: äänetön- ja vastuunalainen yhtiömies. Äänetön yhtiömies on henkilö, joka sijoittaa yhtiöön vain pääomaa. Näin ollen äänetön yhtiömies ei ole vastuussa yhtiön velvoitteista kuin vain sijoittamallaan pääomalla. Vastuunalainen yhtiömies vastaa kommandiittiyhtiön velvoitteista koko henkilökohtaisella omaisuudellaan. Vastuunalainen yhtiömies on samassa asemassa kuin avoimen yhtiön yhtiömies. Kommandiittiyhtiön toiminnasta vastaavat vastuunalaiset yhtiömiehet: he tekevät päätöksiä ja edustavat yhtiötä. Kommandiittiyhtiössä pitää olla vähintään yksi äänetön- sekä yksi vastuunalainen yhtiömies. Kommandiittiyhtiötä verotetaan samalla lailla kuin avointa yhtiötä, eli kommandiittiyhtiö ei ole itsenäinen verovelvollinen vaan sen tulos verotetaan yhtiömiesten tuloina. Kommandiittiyhtiö on mahdollista muuttaa avoimeksi yhtiöksi siten, että yhtiöön ei jää äänettömiä yhtiömiehiä. Myös avoin yhtiö on helppo muuttaa kommandiittiyhtiöksi, jos yhtiöön otetaan äänetön yhtiömies tai sovitaan yhden yhtiömiehen vastuu rajoitettavaksi omaisuuspanoksen mukaan. (Lojander & Suonpää 2005, 36.)

Osakeyhtiö on pääomayhtiö, jonka osakkeisiin omistajat sijoittavat vaihtelevan määrän pääomaa. Osakkaalla, jolla on eniten osakkeita, on eniten päätös- ja äänestysvaltaa. Osakeyhtiössä osakkeenomistajat eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa yhtiön velvoitteista, vaan osakkeenomistajat vastaavat velvoitteista vain sijoittamansa pääoman verran. Osakeyhtiöllä tulee olla hallitus, johon tulisi kuulua vähintään kolme jäsentä. Tämä hallitus edustaa yhtiötä ja huolehtii yhtiön johtamisesta. Osakeyhtiöt voidaan jakaa kahteen eri luokkaan: yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin. Yksityisen osakeyhtiön lyhenne on Oy ja julkisen osakeyhtiön lyhenne on Oyj. Yksityinen osakeyhtiö eroaa julkisesta siinä, että sen osakkeilla ei käydä julkista kauppaa. Sen sijaan julkisen osakeyhtiön osakkeilla on mahdollista käydä julkista kauppaa. Julkinen osakeyhtiö tarkoittaa käytännössä pörssi-yhtiötä. Julkisissa osakeyhtiöissä yhtiön johto ja omistus eivät ole samojen ihmisten hallussa. Julkisessa osakeyhtiössä omistajapohja on yleensä laaja.

Tämä omistajapohja vaatii tietoja yrityksen taloudellista tilaa koskevista uutisista, koska julkiset osakkeet ovat suosittuja sijoituskohteita. Osakeyhtiöllä tulee olla tilitarkastaja. Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen ja osakeyhtiön osakkeet ovat veronalaista varallisuutta. (Lojander & Suonpää 2005, 37.)

Osuuskunnan toiminnan ajatuksena on toiminta, jonka tavoitteena on edistää jäsentensä taloutta sekä jäsentensä elinkeinon tukeminen. Tunnetuimpia osuuskuntia ovat osuuskaupat, osuuspankit ja osuusmeijerit. Osuuskunta tekee päätöksensä osuuskunnan kokouksissa. Suurissa osuuskunnissa voidaan käyttää jäsenten edustajistoa. Päätöksenteossa periaatteena toimii ääni per jäsen. Osuuskunnan johtamisesta huolehtii osuuskunnan hallitus. (Lojander & Suonpää 2005, 38.)

Kokoluokituksia edellä mainittujen yritysmuotojen osalta avaamme seuraavalla tavalla. Suomessa yritysten koko on jaettu neljään eri luokkaan joita ovat: mikro-, pienet-, keskisuuret- ja suuret yritykset. Mikroyritykset ovat alle 10 henkilön yrityksiä, joissa liikevaihto ei ole yli 2 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma ei ylitä 2 miljoonaa euroa. Pienet yritykset ovat yrityksiä, joissa toimii enintään 50 henkilöä. Pienissä yrityksissä liikevaihto on enintään 10 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma alle 10 miljoonaa euroa. Keskisuuriin yrityksiin kuuluvat ne yritykset, joissa on enintään 250 henkilöä. Liikevaihto saa olla maksimissaan 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma 43 miljoonaa euroa. Näistä kolmesta yrityskoosta käytetään nimitystä pk-yritykset. Pk-yritysten tulee täyttää vielä lisäksi yksi ehto, joka koskee riippumattomuusmääritelmää. Riippumattomuusmääritelmällä tarkoitetaan, että pk-yrityksen pääomasta tai äänivaltaisista osakkeista enintään 25 % saa omistaa suuri yritys tai sellainen taho, johon ei ole mahdollista soveltaa pk-yrityksen määritelmää. Näiden kolmen kriteerin (henkilömäärän, liikevaihdon tai taseen loppusumman ja riippumattomuuskriteerin) on toteuduttava. Suureksi yritykseksi määritellään yritys, jossa työskentelee vähintään 250 henkilöä. Liikevaihdon tulee olla vähintään 50 miljoonaa euroa tai taseen on oltava vähintään 43 miljoonaa euroa. (Tekes 2017; Viitala & Jylhä 2006, 13–14.)

2.6 Yritystoimintaa tukevat organisaatiot

Yritykset tarvitsevat ympärilleen sujuvan yrityspalvelujärjestelmän, joka edistää yritysten kasvua ja kilpailukykyistä toimintaympäristöä. Yritysten sisältä harvoin löytyy monenlaista asiantuntemusta, joten erilaisille yrityspalveluille on tarvetta. Yrityksiä on auttamassa lukuisa joukko erilaisia toimijoita valtakunnallisesti, alueellisesti, julkisesti ja yksityisesti. Palvelut, joita nämä organisaatiot tarjoavat, voidaan

jakaa seuraaviin ryhmiin: tieto- ja neuvontapalvelut, maksulliset kehittämisspalvelut (konsultointi, koulutus), rahoituspalvelut ja verkostoituminen/yritysten toimintaympäristön kehittäminen. Yrityspalvelut voivat olla rahallista tukea, kuten tukea investointeihin tai ei-rahallista palvelua kuten koulutusta tai neuvontaa. Suomessa yrityspalveluita pääasiassa tuottavat valtiojohtoiset organisaatiot, kunnat ja etujärjestöt. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016, 52.)

Valtion tasolla on viimeisen vuosikymmenen aikana pyritty kehittämään yrityksille suunnattuja palveluita. Fyysisten toimipisteiden rinnalle on saatu digitaalisia palveluita ja viimeisimmän aluehallintouudistuksen yksi kulmakivistä on tehostaa yrityspalveluiden toimintaa entisestään. Kuitenkin tässä vaiheessa tarkastelemme tämän hetkisiä yrityspalveluiden tarjoajia. Keskeisempiä yrityspalveluiden tarjoajia ovat Finnvera, Tekes, Finpro, ELY-keskukset, TE-palvelut, Yritys-Suomi ja maa-metsätalousministeriö (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016). Näiden lisäksi alueellisilla ja paikallisilla kehitysyhtiöillä ja yritysten etujärjestöillä on omat roolinsa. Aloitamme tarkemman yrityspalveluiden tarkastelun Team Finland-nimisestä hankkeesta, jossa lähtöajatuksena on ollut kehittää ns. yhden luokun malli. Tähän samaan ajatukseen pyritään pääsemään myös muissa yrityspalveluiden osa-alueissa. Team Finlandin pyrkimyksenä on edistää suomalaisten yritysten kansainvälistymistä tarjoamalla tietoa, neuvontaa, verkostoja ja erilaisia rahoitusvaihtoehtoja. Team Finland-verkoston muodostavat työ- ja elinkeinoministeriö, ulkoasiainministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, Finpro, Tekes, Finnvera, Tesi (Suomen Teollisuus-sijoitus), ELY-keskukset, Patentti- ja rekisterihallitus, Suomalais-venäläinen kauppakamari, Suomalais-ruotsalainen kauppakamari, Teknologian tutkimuskeskus VTT, Finnfund, Finnpartnership sekä Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit. (Team Finland.)

Tällä hetkellä Suomessa yritykset käyttävät yrityspalveluita pääasiassa ”reaktiivisesti” sekä passiivisesti. Yleisimmät toimet ovat erilaisiin hakemuksiin tai muihin yhteydenottoihin liittyviä. Tätä kysyntää vastaamaan on kehitetty verkossa toimiva Yritys-Suomi -verkkosivusto, jonka pääasiallinen toiminta on yritysneuvontaa ja yrityksen perustamiseen keskittyvää toimintaa. Perinteisten yrityspalveluiden rungon muodostavat ELY-keskukset ja TE-toimistot, joiden tämän hetkinen rooli yrityspalveluiden tuottajina on suuri. ELY-keskukset toimivat alueellisesti ja pyrkivät hoitamaan valtionhallinnon asettamia tehtäviä. ELY-keskuksen merkittävimmät yritystoimintaa tukevat palvelut ovat yrityksen kehittämisspalvelut sekä rahoituspalvelut. Kehittämisspalveluita ovat analyysipalvelut, konsultointipalvelut ja koulutuspalvelut. Kehittämisspalveluiden esimerkkinä on pk-yrityksille suunnattava analyysi, jossa kartoitetaan liiketoiminnan nykytilanne ja tulevaisuuden näkymät. ELY-keskuksen tarjoamia rahoituspalveluita ovat muun muassa yrityksen kehittämissavustus, energiatuki ja toimintaympäristön kehittämissavustus. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016, 30.) Toisena tärkeänä toimistona otamme käsittelyyn TE-toimiston. TE-

toimistojen tarjoamien yrityspalveluiden toiminta rakentuu 15 alueellisen työ- ja elinkeinotoimiston ympärille. TE-toimistojen tarjoamia yrityspalveluita ovat työvoiman löytäminen yrityksille, uuden yritystoiminnan edistäminen, koulutustoiminta ja yritysten toimintaedellytyksien kehittäminen. Toimistot tunnetaan parhaiten työnvälityksestä ja sinne on yrityksen helppo jättää työpaikkailmoitus. Muita TE-toimiston tarjoamia palveluita ovat starttiraha, palkkatuki ja työolosuhteiden järjestelytuki. Starttirahan tarkoituksena on edistää aloittavien yrittäjien yritystoiminnan alkuvaihetta. Starttirahan avulla noin 8000 yritystä vuosittain aloittaa yritystoimintansa. (Starttiraha 2017.)

Yksittäinen yrittäjä tarvitsee myös toimijoita, jotka auttavat ja edistävät yrittäjien asemaa päätöksenteossa ja tuovat esille yrittäjien mielipiteen. Valtakunnallisesti tällaisia organisaatioita ovat mm. Suomen Yrittäjät ja kauppakamarit. Nämä molemmat ovat yrittäjien etujärjestöjä. Kauppakamarin organisaatio rakentuu keskuskauppakamarin ja 19 alueellisen kauppakamarin ympärille, ja nämä kauppakamarit kattavat koko Suomen. Kauppakamariin kuuluu 20 000 yritystä. Toinen yritystoimintaa tukeva organisaatio on Suomen Yrittäjät, jonka tarkoituksena on olla yrittäjien etua ajava järjestö. Suomen Yrittäjien jäsenmäärä vuonna 2014 oli 105 000 jäsenyritystä. Suomen yrittäjät toimivat valtakunnallisena yksikkönä sekä koko Suomen kattavina alueellisina yksikköinä. Suomen yrittäjillä on 20 alueellista omaa järjestöään, jotka pyrkivät edistämään oman alueensa yritystoimintaa. (Suomen Yrittäjät 2017.)

Kuntien ja kaupunkien tasolla tarjotaan yritysohjaamista ja vuorovaikutusta yrittäjän ja kunnan välillä. Tätä tapahtuu ympäri Suomea ja myös Keski-Pohjanmaalla. Aluehallinnon uudistuksen yksi merkittävä kohde on ollut keventää kuntien vastuuta terveydenhuollosta ja siirtää se maakuntien harteille. Tämä tilanne voi muuttaa kuntien toiminnan painopistettä, ja yritysten auttaminen ja toiminnan kehittäminen voi mahdollisesti kasvaa. Keski-Pohjanmaa ja Pohjanmaa muodostavat yhdessä ELY-keskuksen, joka hoitaa aiemmin mainittuja yritystoimintaa tukevia palveluita Keski-Pohjanmaan alueella. Keski-Pohjanmaalla toimii kaksi TE-toimistoa Kokkolassa sekä Kaustisella. (ELY-keskus 2017; TE-palvelut 2017.)

Keski-Pohjanmaan alueella toimii näiden lisäksi myös 2 muuta merkittävää yrityspalveluita tarjoavaa organisaatiota Keski-Pohjanmaan Uusyrityskeskus Firmaxi ja Kokkolanseudun Kehitys Oy KOSEK. Näillä jokaisella on oma roolinsa yrityspalveluiden tuottajina. Firmaxi tarjoaa yritysneuvontaa erityisesti yrityksen perustamiseen. KOSEK tarjoaa apua elinkeino- ja kehittämispalveluiden sekä yritysneuvonnan toimijana. (Kokkola 2017.) Mainitsimme aikaisemmin Suomen Yrittäjien roolin yrittäjien etujärjestönä, jota alueellisesti täällä edustaa Keski-Pohjanmaan Yrittäjät. Keski-Pohjanmaan Yrittäjiin kuuluu 2700 jäsentä ja se toimii 22:n paikallisyhdistyksensä kautta alueella. Keski-Pohjanmaan Yrittäjät tarjoaa

yritysneuvontaan liittyviä palveluita ja yhtenä tärkeänä hankkeena on ollut edistää alueen pk-yrittäjien kansainvälistymistä. (Keski-Pohjanmaan Yrittäjät 2017.)

2.7 Yrittäjyys ja alueajattelu

Yritystoimintaa leimaavana piirteenä voidaan pitää myös globaaleja markkinoita, joita ohjaavat globalisaation tuomat haasteet ja mahdollisuudet. Globalisaatio on merkinnyt tavaroiden, palveluiden, työvoiman ja pääoman vapaampaa liikkumista yli kansainvälisten rajojen. (Lindholm & Kettunen 2016, 16.) Yritystoiminta on jatkuvan muutoksen alaisena ja voidaan puhua hyvin voimakkaasta rakennemuutoksesta monella toimialalla. Tavaroita ja palveluita tuotetaan nykyisessä avoimessa verkostoyhteiskunnassa eri tavalla kuin ennen. Toimintaa myös leimaa se, että talouden toiminnan yksikkönä ei usein ole enää yksittäinen yritys, vaan usean yrityksen muodostama verkosto. Ollaan myös siirtymässä perinteisestä hinta-, laatu- ja toimitusaikakilpailemisesta kilpailuun innovatiivisuudesta ja osaamisesta. Puhutaan ajasta, jossa yritykset eivät enää pelkästään kilpaile lokaalisti, vaan globaali kilpailu on monella alalla arkista. Tarjonta on maailmanlaajuista ja tarjonta myös ylittää kysynnän. Markkinat muuttuvat läpinäkyvimmiksi ja asiakkaiden valta, valinnanvara, tietoisuus tuotteista ja palveluista kasvaa jatkuvasti. Yritysten onkin tehtävä töitä uusien asiakkaiden hankkimiseksi ja olemassa olevien asiakassuhteiden säilyttämiseksi. (Viitala & Jylhä 2006, 12.)

Mitkä sitten ovat olleet asioita, jotka ovat edesauttaneet globaalia kaupankäyntiä? Ensimmäinen asia on ollut informaatio- ja kommunikaatioyhteysien laajentuminen, halventuminen ja nopeutuminen. Uusia yhteydenpitovälineitä on syntynyt sekä vanhojen välineiden käyttö on tehostunut, mikä on mahdollistanut nopean ja edullisen globaalien kommunikoinnin maiden rajojen yli. Toinen merkittävä globaalia kaupankäyntiä edistävä asia on ollut taloudellinen integraatio. Sen myötä on syntynyt erilaisia tulli- ja vapaakauppa-alueita sekä muodostunut talousyhteisöjä, mikä on poistanut kaupan esteitä. Kolmantena merkittävänä asiana on ollut valuuttojen vaihdettavuuden lisääntyminen. Maksuliikenteen helpottuminen ja nopeutuminen ovat olleet edistäviä asioita. Nämä ovat esimerkkejä globaalien kaupankäynnin edistävästä tekijöistä. (Seristö 2002, 29; Taloustieto 2017.)

Globaalit markkinat pitävät luonnollisesti sisällään useita pienmarkkinoita. Tarkastelemme tässä opinäytetyössä näitä oman paikallisen alueemme näkökulmasta ylhäältä alaspäin. Euroopan unionin alueella on yli 23 miljoonaa yritystä, joista suuria yrityksiä on 43 000. Pk-yritykset eli pienet ja keskisuuret

yrietykset kattavat siten Euroopan unionin yrityksistä 99,0 %. Työpaikoista 67,0 % on näissä pk-yrityksissä ja luoduista, uusista työpaikoista 85% syntyy näihin yrityksiin. (Policy Brief on Youth Entrepreneurship 2012.)

Yrittäjyysasteella tarkoitetaan yrittäjien osuutta työssäkäyvistä ihmisistä. Suomessa yrittäjyysaste on 15–64 vuotiaita tarkastellessa 12,9 %, joista nuorten 15–24 vuotiaiden osuus on 3,2% ja vanhempien 25–64-vuotiaiden osuus 9,7%. Euroopassa yrittäjyysasteen keskiarvo on 15,1 %. Nuorten osuus tästä prosenttimäärästä on 4,1% ja vanhempien 11,0%. (Policy Brief on Youth Entrepreneurship 2012.) Vertailtaessa Suomen yrittäjyysastetta muihin Euroopan maihin huomataan sen olevan matalampi kuin Euroopan keskiarvon. Suomessa yrittäjyysaste on pienempi verrattuna erityisesti Etelä-Euroopan maihin. Etelä-Euroopan maissa yrittäjyysaste on korkea. Esimerkiksi Kreikassa yrittäjyysaste on 29,5%. Suomen kokonaislukuja verrattaessa muihin samankaltaisiin maihin on huomattava, että tämän tutkimuksen mukaan meillä on suurempi yrittäjyysaste kuin esimerkiksi Saksalla (11,1%) tai Ruotsilla (10,3%). (Policy Brief on Youth Entrepreneurship 2012.)

Euroopan unionissa yrittäjyys tukeutuu vahvasti sisämarkkinoihin. Sisämarkkinoiden toimivuutta on edistänyt yhteinen valuutta eli euro, joka otettiin käyttöön tilivaluuttana vuonna 1999. Tällä hetkellä euro on käytössä 19 maassa. Sisämarkkinoiden kulmakiviä ovat ihmisten, tavaroiden, palveluiden ja pääomien vapaa liikkuvuus. Tämä takaa kuluttajille alhaisempia hintoja ja enemmän valinnanvaraa. Euroopan unionin yrityksille tämä takaa huomattavasti laajemman kuluttajapohjan, mutta myös enemmän kilpailua. Euroopan sisämarkkinat tarjoavat yrityksille laajan kuluttajapohjan. Sisämarkkinat kattavat tällä hetkellä 500 miljoonaa kuluttajaa. Bruttokansantuotteella mitattuna nämä sisämarkkinat ovat maailman suurimmat. Sen lisäksi 20% koko maailman viennistä ja tuonnista syntyy tällä alueella. (Euroopan Unioni 2014; Sisämarkkinat, Euroopan komissio 2014.)

Seuraavana markkina-alueena tarkastelussa on kotimaamme Suomi. Suomessa on tilastokeskuksen mukaan vuonna 2015 ollut 360 051 yritystä, joista alkutuotannon eli maatalouden, metsätalouden ja kalatalouden määrä on 76 246. Nämä yritykset työllistävät 1,4 miljoonaa henkilöä. Mikroyritysten määrä on erittäin huomattava: alle 10 henkilön yrityksiä on 340 870 yritystä eli 94,7 % kaikista yrityksistä. Tätä lukua tarkasteltaessa esiin nousee se, että 1–4 hengen yrityksiä on 321 887, eli 89,4 % koko Suomen yrityksistä on tätä kokoluokkaa. Pieniä yrityksiä on 15 952 eli 4,4%. Keskiuuria yrityksiä on 0,8%. Suuria yrityksiä on 0,1 % eli 572 yritystä. Kaikista yrityksistä kolmannes eli 110 058 sijaitsee ja 520 939 ihmistä työskentelee Uudenmaan alueella. Uudenmaan merkitys Suomelle on siis erittäin keskeinen,

koska koko Suomen yhteinen liikevaihto on 380 miljardia euroa ja Uudenmaan osuus tästä on 47% eli 179 miljardia euroa. (Tilastokeskus 2015.)

Suomen yritystoimintaan vaikuttavat seuraavat seikat: markkinoiden pienuus, avoimuus, etäisyys, eräiden tuotannontekijöiden puute ja/tai korkea hinta. Näistä edellä mainituista tekijöistä käytetään nimitystä paine- eli työntötekijät. Nämä tekijät ajavat siihen tilanteeseen, että ne työntävät suomalaisia yrityksiä kansainvälisille markkinoille laajemman asiakaskunnan perässä. Sisämarkkinamme pienuus tarkoittaa sitä, että ne saturoituvat nopeasti eli kyllästyvät. Saturatio johtaa siihen, että tarjontaa on enemmän kuin kysyntää, jolloin kaikkien toimijoiden liiketoiminta ei ole kannattavaa. Markkinamme ovat myös avoimet. Suomessa on tehty suuri määrä erinäisiä sopimuksia, kuten Fin-EFTA sopimus 1961 ja EU-sopimus 1994. Solmitut sopimukset ovat asteittain lisänneet maamme avoimuutta kansainväliselle kaupankäynnille. Tämä kansainvälinen kaupankäynti on näkynyt jatkuvasti lisääntyneenä tuontina Suomeen. Osa tuonnista kilpailee suoraan suomalaisten yritysten tuotannon kanssa. Pienet markkinamme ovat siis entistä ahtaammat, mikä lisää kansainvälistymispaineita. (Seristö 2002, 30; Tuonti ja vienti 2017.)

Maamme pohjoisen ja perifeerisen sijainnin takia meidän tulee käydä kauppaa ulkomaisten toimijoiden kanssa. Erityisesti tämä paine kansainvälistyä tulee vastaan, jos asiakkaat ovat ulkomailla. Kun osa tai kaikki asiakkaat ovat ulkomailla, asiakkaiden ja kilpailijoiden seuranta vaikeutuu, ja se saattaa myös lisätä kuluja. Suomessa ei ole kaikkia tarvittavia metalleja ja mineraaleja, joita teollisuusyritykset tarvitsevat. Tuotannontekijöiden puute ja korkea hinta voivat myös selittää kansainvälistymispaineita. Tiettyjä raaka-aineita, komponentteja ja investointituotteita yritys voi joutua hankkimaan ulkomailta. Toisaalta Suomen kalliit raaka-ainekustannukset, työvoimakustannukset ja energiakustannukset voivat pakkota yritykset kansainvälistymään ja muuttamaan sinne, missä nämä kustannukset ovat edullisempia. (Seristö 2002, 31; Kiina-ilmio 2013.)

Viimeinen tarkastelukohde markkina-alueista on oma maakuntamme Keski-Pohjanmaa. Keski-Pohjanmaa on pieni maakunta, jonka asukasluku on 69 027. Keski-Pohjanmaalla on kahdeksan kuntaa, jotka ovat Halsua, Kannus, Kaustinen, Kokkola, Lestijärvi, Perho, Toholampi ja Veteli. Näistä kunnista kaksi, Kannus ja Kokkola, ovat kaupunkeja. Kokkolassa asuu vuoden 2017 alussa 47 723 asukasta, joka on 69,0 % koko Keski-Pohjanmaan asukkaista. Keski-Pohjanmaalla sijaitti 5 648 yritystä vuonna 2014. Näistä yrityksistä suurin osa on maatalouden, metsätalouden ja kalatalouden yrityksiä, joita on 1 889 eli 33,4%. Seuraavaksi suurimmat toimialat ovat kaupan ala (770 yritystä), rakentaminen (555) ja teollisuus (378). Nämä 5 648 yritystä työllistävät yhteensä 16948 ihmistä ja keskimäärin henkilöstöä on 3. (Kaustisen seutukunta julkiset tilastot 2017; Suomen virallinen tilasto, Alueellinen yritystoimintatilasto.)

Keski-Pohjanmaan yrityselämää ovat menneinä vuosisatoina kannatelleet tervanpoltto, kauppa sekä laivanrakennus, jotka toivat aikoinaan vaurautta ja osaamista alueelle. Tämän hetken elinkeinorakenne Keski-Pohjanmaalla on monipuolinen ja vakaa. Moottoriveneteollisuuden näkymät ovat edelleen myönteisiä. Kokkolassa sijaitsee Pohjoismaiden suurin epäorgaanisen kemian keskittymä, joka tarjoaa työtä yli 2200 henkilölle. Merkittävä asia Keski-Pohjanmaalle ovat mahdolliset tulevat kaivostoiminnan hankkeet. Keski-Pohjanmaan suurimpia yritystyöllistäjiä ovat sinkkitehdas Boliden, kobolttitehdas Freeport Cobalt sekä Osuuskauppa KPO. Keski-Pohjanmaan yrityskentälle haasteita tulevaisuudessa tuo digitalisaatio. Keski-Pohjanmaan pk-yrityksissä digitaalisia työkaluja ja palveluita hyödynnetään vähemmän kuin koko maan pk-yrityksissä keskimäärin. (Ely-keskus 2017; Keski-Pohjanmaan liitto 2017.)

3 SUOMALAISEN ALUEHALLINTOJÄRJESTELMÄN KEHITTYMINEN

Aluehallinnon nykyiset tehtävät ja kehityksen kulku liittyvät vahvasti koko maamme kehityskaareen Ruotsin vallan ajalta osaksi Venäjää, jonka jälkeen itsenäistyimme ja olemme itsenäisesti kehittäneet valtiotamme. Nykyään olemme osa Euroopan unionia ja tämä tuo omat erityispiirteensä nykyisen aluehallintomme toimintaan. Tässä opinnäytetyössä rajoitamme historiallisen tarkastelun alkamaan 1600-luvulta, jolloin Ruotsiin alkoi syntyä vakaa ja järjestelmällisempi keskus- ja aluehallinto. Käsittelemme historiaa ja sen vaikutuksia tuolta ajalta tähän päivään käyttäen Matti Niemivuon (2013) luomaa jaottelua kehityksen vaiheista. Mielestämme Niemivuon jaottelu tuo historian tarkasteluun osuvat ja mainiot kehukset. Vaiheita tässä jaottelussa on viisi. Ensimmäinen vaihe alkaa 1630-luvulta, jolloin Ruotsin vallan aikana syntyi maaherran johtama lääninhallinto, joka vakiinnutti asemansa läänin johtavana viranomaisena. Tuohon aikaan valtakunta oli jaettu alueisiin, eli lääneihin, joille rakennettiin alueellista hallintoa selkeään muotoon. Toinen vaihe alkaa 1860-luvulta ja jatkuu itsenäistymiseen saakka. Kolmas vaihe käsittää maailmansotien välisen ajan, neljäs vaihe toisen maailmansodan jälkeisen ajan 1990-luvulle saakka ja viides vaihe käsittää ajanjakson 1990-luvun alusta nykyisyyteen. (Niemivuo 2013, 24–31; Niemivuo 1979, 20–30.)

Aika ennen Niemivuon luokittelemia jaksoja, on aika, jolloin yhteiskuntamme syntyi ja saavutti monia virstanpylväitä, jotka ovat tärkeitä tukipilareita koko nykyistä länsimaista elämäntapaamme ajatellen. Monin paikoin lainsäädäntönä sovellettiin tuona aikana maakuntalakeja, jotka olivat alueellisia paikallislakeja. Ne pohjautuivat osin kuninkaan ja kirkon sääntöihin ja ohjeistuksiin, mutta myös pakanauskon aikaisiin oikeuskäytäntöihin. Näitä lakeja oli Ruotsin lainsäädännössä pieninä muruina jäljellä vielä 1900-luvulle asti. (Meinander 2006, 37–42, 45–50.)

Ruotsin monarkia kehittyi keskiajalta kohti 1800-luvun loppua polveillen ja erilaisten tekijöiden ajamana. Kehitykseen vaikuttivat erittäin suuresti yksittäiset hallitsijat, kirkon asema ja naapurimaiden intressit Ruotsia ja Suomen aluetta kohtaan. Kirkko oli historiallisesti ollut valtion hallitsijan rinnalla suurin valtaapitävä elin valtakunnassa jo kaukaisista ajoista lähtien. 1500-luvun puolivälissä Kustaa Vaasa otti vallan ohjaksi tiukemmin käsiinsä, ja esimerkiksi takavarikoimalla kirkon omaisuutta hän pystyi parantamaan Ruotsin taloudellista tilannetta. Vallan tiukentaminen merkitsi myös hallinnon kehittämistä. Kustaa Vaasa palkkasi itselleen saksalaisia asiantuntijoita avukseen hallinnon kehittämiseksi.

Tässä vaiheessa voimme historiallisella aikajanalla havaita varhaisimmat merkit paikallishallinnon järjestelmällisestä kehittämisestä ja organisaation hahmottumisesta. Yhtenä esimerkkinä saksalaisten asiantuntijoiden tuomista vaikutuksista hallinnon tehostamiseen toimi kruunun virkamiesten rahaperusteinen palkkaus. Aikaisemmin virkamiehet olivat saaneet korvauksen työstään läänityksinä, mutta rahaperusteinen palkkaus mahdollisti tehokkaamman veronkantamisen kruunulle ja epäpätevien virkamiesten helpomman erottamisen tehtävistään.

Alueellisesti Suomesta alkoi 1500-luvun loppupuolella kehittyä oma alueensa valtion sisälle Juhana-herttuan alaisuudessa. Juhana muodosti itselleen Turkuun oman hovin Suomen vaikutusvaltaisimmista aatellisista, lisäsi voutikuntien määrää veronkantamisen tehostamiseksi ja kehitti voutikassojen valvontaa. Voudit olivat siis aatelistoon kuuluvia kruunun virkamiehiä, jotka huolehtivat verotuksesta ja toimivat käskynhaltijoina omilla alueillaan. Hallinto Suomen alueella siis tehostui ja valvonta kiristyi kaikin puolin. (Meinander 2006, 42–47; Kuisma 2013, 51–56; Niemivuo 2013, 25–26.)

3.1 Ensimmäinen vaihe

Niemivuon (2013) muodostaman aikajanan mukaan aluehallinnon ja aluepoliittisen lainsäädännön kehitys juuri alueellista kehitystä ja valtion hyvinvointia ajatellen alkoi 1630-luvulla, jolloin Ruotsiin syntyi maaherran johtama lääninhallinto, joka vakiinnutti paikkansa läänin johtavana viranomaisena. Valtion organisaation kehittämisen taustalla oli paine saada Ruotsiin selkeä hallinto. Voidaan sanoa, että hallinnollisista tehtävistä tuli oikea työ ja varsinainen ammatti. Painetta kehittyä loi Ruotsin tuon aikainen asema suurvaltana. (Niemivuo 2013, 25; Kuisma 2013, 58–62; Meinander 2006, 53–56.)

Lääninhallinnon muutokset eivät varsinaisesti tehneet päätöksenteosta nopeampaa, mutta siitä tuli harkitumpaa ja kestävämpää. Aikaisemmin valtion voidaan todeta toimineen enemmän tai vähemmän kaupunkien ja talousalueiden itsehallinnollisella periaatteella. Tästä hyvänä esimerkkinä toimivat esimerkiksi maakunta- ja kihlakunnankäräjät. Nämä käräjät olivat itsehallinnollisesti järjestäytyneitä kokouksia, joissa käsiteltiin kyseisen alueen tärkeitä asioita. (Niemivuo 2013, 25; Kuisma 2013, 58–62; Meinander 2006, 53–56.)

Valtionhallinnon voimistuessa hallinto keskittyi ja muuttui valtion tasolta helpommin johdettavaksi. Maakunnissa valtion oli helpompi ottaa valta keskitetysti haltuunsa kuin kaupungissa. Tähän syitä olivat esimerkiksi väestön matalampi koulutuksen ja sivistyksen taso sekä hajanaisempi väestö. Kaupungeilla oli omia oikeuksiaan elinkeinon harjoittamisessa ja säädyistä nimenomaan porvareilla, eli kaupantekijöillä oli tässä mielessä omia erivapauksiaan. Kaupunkia johti raati, jota johti pormestari. Lisäksi raatiin kuului raatimiehiä, jotka olivat porvariston joukosta luottamustoimen arvoiseksi todettuja ja näin valittuja henkilöitä. Tehtävänä raadilla oli johtaa kaupunkia ja hoitaa kauppasuhteita, minkä lisäksi sillä oli myös varsinaista tuomiovaltaa. Kun kaupungeissa oli tällaiset voimasuhteet ja valtarakenteet, kokonaisuuden valtiovetoinen hallinnon toimittaminen oli haastavaa. Hiljattain valta kaupungeissa myös siirtyi kokonaisuudessaan valtiolle. Järjestelmän periaatteen muuttuminen ei kuitenkaan tarkoittanut suurta muutosta yhteiskunnassa, vaan muutos oli sinänsä jouheva. Kyse oli pitkälti henkilövaihdoista. Asiat toimivat myös siten, että edellä mainittuja titteleitä siirrettiin kruunun alaisuuteen ja näin edistämään kruunun asiaa. (Niemivuo 2013, 25; Kuisma 2013, 58–62; Meinander 2006, 53–56.)

Tällä historiallisella ajanjaksolla kenraalikuvernööri Pietari Brahe toteutti Suomessa kolme suurta uudistusta. Nämä kolme uudistusta olivat postilaitoksen kehittäminen, Turun akatemian perustaminen ja Suomen kaupunkimallin kehittäminen. Turun akatemian perustaminen vuonna 1640 toi alkusysäyksen Suomen koulutuskulttuurille. Akatemialla on ollut historiaa katsottaessa suuri merkitys kulttuurille me ja koulutuksellemme. Kaupunkilaitoksen ja toimintamallin kehittäminen oli kuitenkin kenties suurin Pietari Brahen ajamista muutoksista. Valtio määräsi tapulikaupungit, eli vain näillä valituilla kaupungeilla oli valta käydä ulkomaankauppaa. Näin kaupankäynti oli helpommin valvottavissa kruunun taholta ja esimerkiksi verotus oli helpompaa. Tapulikaupungin oikeudet saivat Suomen alueella tässä vaiheessa ainoastaan Turku, Helsinki ja Viipuri. Myöhemmin tapulikaupunkien lukumäärä lisääntyi. (Kuisma 2013, 62; Meinander 2006, 53–57, 65; Kreivi Pietari Brahen uudistukset.)

Vuosina 1719–1724 perustuslakeja muutettiin siten, että valta oli lähes kokonaisuudessaan säädyillä. Tästä alkoi valtakunnanpolitiikassa säätyvallan kausi. Tässä vaiheessa Ruotsiin tulivat ensimmäistä kertaa oikeasti parlamentaariset perustuslait ja parlamentarismien hallinto. Lääninhallinnon perinne säilyi aina Venäjän vallan ajalle saakka. Porvoon valtiopäivillä vuonna 1809 keisari Aleksanteri I:stä tuli Suomen suuriruhtinas, hänen ollessaan Venäjän keisari. Suomesta muotoutui autonominen osa Venäjää keisari Aleksanterin I:n luvatussa aiemmin voimassa olleen lainsäädännön, keskus- ja paikallishallinnon,

kirjon, sekä muiden itsevaikuttamisen oikeuksien säilymisen. (Cameron 1995, 286–290; Meinander 2006, 85–89, 94–95, 99, 108–113.)

3.2 Toinen vaihe

Aluehallinnon näkökulmasta tilanne pysyi hyvin stabiilina 1860-luvulle saakka. Tästä alkaakin tarkastelussamme toinen vaihe kehityksessä. Ensimmäisessä vaiheessa siis rakennettiin perusteet ja aloitettiin alueellinen kehitys. Toisen vaiheen aikana, eli 1860-luvulta itsenäistymiseen saakka, kehitys lähinnä hajotti valtion aluehallintoa. Taustalla tässä kehityksessä oli historiallisesta näkökulmasta ylipäänsä modernin kapitalismin kehittyminen ja taloudellisen liberalismien tavoittelu. Tämä tarkoitti sitä, että Suomessa alkoi yritystoiminta ottaa laajamittaisemmin askeliaan ja suurteollisuuslaitoksia syntyi. Lisäksi talous- ja elinkeinopolitiikkaa vapautettiin liberalismien hengessä ja rajoituksia, säännöstelyä ja monopoliasemia poistettiin, jotta kapitalismin ja liberalismien mukainen kehityskulku saisi jatkoa. Esteitä teknistaloudellisen tuotannon tieltä ryhdyttiin poistamaan ja näin ollen myös lainsäädäntöä muutettiin. Tässä kehityskaareissa unohdettiin jossain määrin alueellisuus ja annettiin kehityksen kulkea vapaana. Tämä tarkoitti esimerkiksi tilattoman väestön määrän kasvua räjähdysmäisesti, kun teollisuus alkoi kehittymään ja näin syntyi muuttoliikettä kaupunkiin. Esimerkkinä voidaan käyttää nykyistä pääkaupunkiamme Helsinkiä, joka oli vielä 1800-luvun alussa muutaman tuhannen ihmisen asuttama kaupunki. 1800-luvun viimeisinä vuosikymmeninä väkiluku kuitenkin kasvoi noin 100 000:een asukkaaseen. Ajanhenki yhteiskunnallisessa ja aluepoliittisessa kehityksessä oli se, että kaupunkiin, teollisuuteen ja talouteen panostettiin. (Niemivuo 2013, 26–27; Kuisma 2013, 85–86.)

Valtion aluehallinnon rinnalle ryhdyttiin tämän kehityskaaren aikana perustamaan erillisiä valtion piirihallintoviranomaisia. Kehitys eteni siten, että välittömästi Suomen Venäjään liittämisen jälkeen lääninhallitus säilyi läänin keskeisimpänä ja tärkeimpänä toimivallan haltijana. Kun edettiin 1900-luvun rajaa kohti ja sen yli, alettiin kuitenkin perustamaan piirihallintoviranomaisia lähestulkoon jokaista hallinnon haaraa varten. Tämä teki organisaatiosta hyvin hajanaisen. Kaiken lisäksi piirihallintoviranomaisten toimialueet eivät noudattaneet Suomen kahdeksan tuolloisen läänin rajoja. Tämä oli omiaan hajauttamaan ja sekoittamaan tehtäviä ja organisaatiota. Tämän kehityksen johdosta lääninhallitus lopulta menetti asemansa läänin keskeisenä toimijana. Selkeää linjanvetoa piirihallinnon kehittämiseen ei sinänsä ollut.

Tämä järjestelmä oli aikansa tuote ja kyseisissä olosuhteissa pyrittiin paikallisen toiminnan tehostamiseen tällä tavalla lääninhallituksen kehittämisen sijaan. (Niemivuo 2013, 27; Meinander 2006, 122–123.)

Tänä ajanjaksona taloudellinen vahvistuminen sulki silmät monelta ongelmalta, mikä oli varmasti omiaan epävakauttamaan aluehallinnon normeja ja käytäntöjä. Esimerkiksi tuona ajanjaksona kiinnitettiin erittäin vähän huomiota alueelliseen taloudelliseen tasavertaisuuteen. Taloudellinen kehitys ei ollut samanlaista kaikissa paikoissa, vaan kontrasti oli suuri ja epätasa-arvo jopa kasvoi. Tätä kautta taloudellinen kasvu ja vaurastuminen ei suinkaan kohdannut tasavertaisesti koko maata, ja pinnan alla kytenyt tyytymättömyys köyhän kansanväestön keskuudessa jatkoi kasvamistaan. Epätasa-arvo, historiallinen viitekehys ja aatteiden nousu veivät lopulta Suomen itsenäistymisen jälkeen veriseen sisällissotaan. (Meinander 2006, 133–138.)

3.3 Kolmas vaihe

Kolmas vaihe aluepoliittisessa kehityksessä Niemivuon luomien ajanjaksojen mukaan alkaa Suomessa sisällissodan päättymisen jälkeisestä ajasta. Tässä vaiheessa Suomea alettiin kehittää vahvan aseman omaavan presidentin ja eduskunnan johdolla. Presidentinvirka perustettiin vuonna 1919 ja hiljattain päättyneen sisällissodan ja epävakaa poliittisen ilmapiirin johdosta presidentti sai vahvat valtaoikeudet. Näin katsottiin, että hän pystyy johtamaan maata vankalla otteella ja suojelemaan kansaamme vastaavilta tragedioilta. Ensimmäiseksi presidentiksemme valittiin K.J. Ståhlberg, joka loi perustan valtiovallan käyttämiselle, jossa yhdistyvät presidentin valtaoikeudet ja parlamentarismi. Ståhlberg oli suunnannäyttäjä Suomen myöhemmille presidenteille. (Meinander 2006, 158; Ståhlberg 2000; Kuisma 2013, 161–164.)

Vaikka aluepoliittinen kehitys kolmannella ajanjaksolla, joksi Niemivuo katsoo maailmansotien välisen ajan, oli verkkaista, tapahtui merkittäviä uudistuksia. Välittömästi itsenäistymisen jälkeen taloudellinen tilanne Suomessa kehittyi hyvään suuntaan ja eduskunnassa saatiin vaikeasta poliittisesta ilmapiiristä huolimatta tehtyä lainsäädäntötyötä. Taloudellisen tilanteen kehittyminen heijastui alueellisessa kehittämisessä esimerkiksi kunnalliseen toimintaan. Kunnat kykenivät nyt käynnistämään hankkeita hallinnon

ja palveluiden kehittämistä varten. Suurimpana kehityskohteena tähän aikaan maassamme oli koulujärjestelmä, johon osoitettiin paljon varoja, mutta myös terveydenhuoltoa pyrittiin kehittämään. Lainsäädäntötyöstä ja eduskunnan kehitysmielisestä toiminnasta kertoo esimerkiksi valtionapupolitiikan kehittäminen. Taloudellinen kehitys ei luonnollisestikaan ollut alueellisesti tasavertaista, vaan eroja oli paljon. Valtionapupolitiikkaa kehitettiin siten, että apua jaettaessa otettiin jatkossa huomioon eri kuntien oma taloudellinen kantokyky. Tämä mahdollisti taloudellisesti heikompienkin kuntien kehittämisen ja aluepoliittinen kehitys saavutti uusia virstanpylväitä. (Niemi 2013, 40–43.)

Lääninhallitusten asema ei tässä vaiheessa vahvistunut, vaan alueellinen yhteistyö ilmeni kuntien välillä kuntainliitoina. Maamme oli edelleen jaettuna lääneihin, jotka vuoden 1919 hallitusmuodossa oli vahvistettu ja vakiinnutettu lakisääteisesti, mutta edelleenkin ne eivät konkreettisesti olleet alueellisesti yksiselitteisesti vahvimpia toimijoita. Samaan aikaan toimivat omilla eri aluejaoillaan toimineet piirihallintoviranomaiset ja nyt myös kuntainliitot. Tämä tarkoitti sitä, että kunnat tulivat omilla tahoillaan vahvemmiksi liittojen kautta ja tekivät itse paljon itseään koskevia päätöksiä. Valtion tasolta suurempia muutoksia aluehallintoon ei ohjastusti tehty tuona aikana. Vaikka nämä liitot tekivät aluehallinnosta jälleen organisatorisesta ja byrokraattisesta näkökulmasta kiharaisempaa, voidaan asia nähdä aikaan sidottuna ratkaisuna ongelmille, joita ei muuten ollut resursseja ratkaista. (Niemi 2013, 40–45.)

Aluehallinnon kehityksessä vuoden 1932 laki kuntainliitoista on yksi suurimmista virstanpylväistä koko tuonastisessa historiassa. Kyseinen laki teki kuntainliitoista lakisääteisesti vahvat. Niemi (2013) tekee pohdintaa siitä, miksi tähän ratkaisuun päädyttiin maakuntaitsehallinnon sijasta, jonka mahdollisuutta tutkittiin professori Antti Tulenheimon johtaman komitean avulla. Olosuhteet maassamme olivat sellaiset, että maakuntaitsehallinto olisi ollut järkevä vaihtoehto ja professori Tulenheimon johtaman komitean tekemän mietinnön pohjalta jopa varsin tarpeellinen. Lisäksi maassamme ei ollut tiellä jyrkeitä byrokraattisia organisaatiojärjestelmiä, joiden purkaminen olisi tuottanut suuren määrän kustannuksia ja vaikeuksia. Eduskunnankaan näkökulmasta asia ei olisi tuottanut ongelmia, koska sillä oli jo käsissään valmis lakiehdotus. Näistä lähtökohdista huolimatta uudistus ylemmän asteisesta itsehallinnosta kuitenkin kaatui. Niemi (2013) esittää kolme syytä tähän:

- Tuolloin vallinnut maan heikko taloudellinen tilanne
- Peruskuntien tuleva asema uudistuksen jälkeen
- Valta-aseman säilyttäminen kuntien alueellisissa toiminnoissa

Taloudellinen tilanne siis yleismaailmallisessa kontekstissa sai tämän uudistuksen näyttämään pahemmalta kuin se taloudellisessa mielessä lopulta olisi ollutkaan. Peruskunnat, eli siis suurimmat kunnat, pelkäsivät oman valtansa ja asemansa heikkenemistä, kun ne olisi sidottu maakuntaan, ja johtaminen olisi tapahtunut niiden itsensä yläpuolelta. Lisäksi kuntien puolelta vastustusta tuli myös pieniltä kunnilta. Niiden näkökulmasta maakunta näyttäytyi suurena ja kankeana päätöksiä tekevänä elimenä ja he pelkäsivät oman äänensä hukkumista. Kuntainliittojen järjestelmässä myös pienemmistä kunnista oli ihmisiä päätöksiä tekevissä elimissä ja näin he kokivat myös saavansa äänensä kuuluviin. (Niemivuo 2013, 44–45.)

3.4 Neljäs vaihe

Historia ajoi Suomen jälleen sotaan. Tämä sota käytiin ulkoista uhkaa, Neuvostoliittoa, vastaan. Sodan loputtua Suomessa voitiin jälleen keskittyä jälleenrakentamisen, väestön asuttamisen ja sotakorvauksien lisäksi valtiomme kehittämiseen. Neljäs aluehallinnon ja aluepoliittisen lainsäädännön aikakautemme alkaakin näin ollen toisen maailmansodan päättymisestä. Tämän ajanjakson katsoo Niemivuo (2013) kestäneen 1990-luvun alkuun. Ajan kehityskulkuun voidaan laajassa mittakaavassa katsoa vaikuttaneen eniten taloudellisten, elinkeinorakenteellisten, väestörakenteellisten ja myös poliittisessa ilmapiirissä tapahtuneiden muutosten. (Niemivuo 2013, 45–46.)

Monet tapahtuneet muutokset juontavat juurensa juuri loppuneeseen sotaan. Suomen taloudellinen tuotavuus lähti nousuun, kun sotakorvaukset tuli maksaa, ja niiden voidaankin nähdä pakottaneen Suomen tekemään itsestään tehokkaammin teollisesti toimivan valtion kuin se olisi ollut ilman sotakorvauksia. Elinkeinorakenteessa tapahtuneet muutokset koskivat maa- ja metsätalouden osuuden pienenemistä ja kasvua teollisuudessa sekä etenkin palveluelinkeinoissa. Aluepolitiikkaan elinkeinorakenteen muuttamisella oli selkeät vaikutuksensa, koska tämä johti siihen, että taloudelliset resurssit painoutuivat eri alueille. Alueellisesti katsottaessa voidaan todeta, että myönteinen kehitys oli suurinta Etelä-Suomessa ja sielläkin suurissa kaupungeissa ja niiden lähialueilla. Väestörakenteen ja elinkeinorakenteen muutos kulkivat osin myös käsi kädessä, kun väestö siirtyi primäärielinkeinoista jalostus- ja palveluelinkeinoihin. (Kuisma 2013, 191–194; Meinander 2006, 189–194; Westerlund 2010, Kansallisarkiston artikkelikirja.)

Aluehallinnon kehittämisen ensimmäinen askel sotien jälkeen oli jälleen tehostaa ja keskittää sitä. Ennen sotia hallinto oli radikaalisti hajaantunut ja muodostunut epäselväksi ja nyt haluttiin jälleen keskittää toiminta lääninhallinnon alaisuuteen. Kehittämissuunnitelmien perustana toimi siis jälleen vahva ajatus läänin asemasta ja lääninhallinnosta alueellisen hallinnon keskuksena. Valtioneuvosto teki tästä selkeän linjauksen vuonna 1951, jolloin se linjasi, että lääninhallinto tulee pyrkiä keskittämään lääninhallitukselle ja luomaan siitä näin selkeä auktoriteetti läänille. Vuonna 1955 annettiin asetus lääninhallituksen periaatteellisesta tehtävästä ja näin auktoriteetista. Lääninhallituksen tehtävänä olisi siis asetuksen mukaan:

Huolehtia läähin tilasta ja tarpeista sekä kaikin puolin edistää läänin kehitystä ja sen väestön parasta. (LHA 6 § 1 mom.)

Tämä ei kuitenkaan vielä tehnyt lääninhallinnosta tarkoituksenmukaista vahvaa elintä päätöksenteossa. Syy tähän oli se, että lääninhallituksen jäsenet olivat pääosin juristeja ja poliittinen näkökanta ja tarkoituksetperät puuttuivat tässä vaiheessa. Näin ollen monet päätökset tehtiin edelleen valtionhallinnon tasolta. Poliittisesta näkökulmasta poliitikkojen ajatukset olivat pitkään lääninjaon uudistamisessa ja 1960-luvulle saavuttaessa Suomen lääninjako uudistui. (Niemi 2013, 45–47, 54–55.)

Tämän ajanjakson suurimmat aluehallinnon organisaatioon liittyvät kehitysaskleet tapahtuivat vuosina 1970 ja 1971. Tuolloin aluehallintoon kääntyivät tarkemmin myös poliitikkojen katseet, kun lääninhallinnolle perustettiin uusia osastoja. Tarkoitus ja ajatus olivat, että valtion keskushallinnolta ja piirihallintoviranomaisilta keskitettäisiin läänin koskevaa päätöksentekoa lääninhallintoon. Vuonna 1970 perustettu osasto sai toimialakseen koulutuksen ja konkreettisinä tehtävinä olivat esimerkiksi tuolloisen kansakoulujärjestelmän tarkastajan tehtävät, kirjastontarkastajan tehtävät, sekä oppikoulujen ja sivistystyön hoitamiseen liittyvät tehtävät. Aikaisemmin mainitussa vuoden 1971 uudistuksessa perustettiin jälleen osastoja. Nämä osastot olivat sosiaali- ja terveystoimintatilat. Konkreettisesti tämä tarkoitti, että osasto sai tehtäviä, jotka luovutettiin lääkintä- ja sosiaalivirastolta eli valtion keskushallinnolta hoidettavaksi alueellisesti lääninhallinnossa. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon virkamiehet siirrettiin alueellisesti toimivan lääninhallinnon sosiaali- ja terveystoimintatilan alle. Tämän uudistuksen merkitystä tähdennettiin 1970-luvun lopulla, kun sairaaloiden valtionapua koskevat asiat ja kuntien kansanterveysystyö siirrettiin lääninhallinnolle. Lisäksi lasten päivähoitoon liittyvät asiat ja sairaalalaitoksen suunnitelmien vahvistaminen siirrettiin lääninhallinnolle. (Niemi 2013, 50–53, 56–57.)

Kuntainliittohallintoakin kehitettiin eri tarpeisiin, mutta se hoidettiin kootusti ja suunnittelemalla kuntainliitoille selkeät tarpeet ja karsimalla päällekkäisyydet. Nämä uudet kuntainliitot olivat lakisäätöisiä ja ensimmäisenä tällainen lakiteitse säädetty liitto toteutettiin tuberkuloosin hoidossa 1940-luvun lopulla ja mielisairaanhoidossa 1950-luvun alkupuolella. Tämä ohjasi kuntainliittojen järjestelmää sairaanhoidon suuntaan. Sittemmin maa jaettiin keskussairaalaapiireihin, yliopistollisten keskussairaaloiden piireihin ja ammattioppilaitosten piireihin. Tästä kehityskulusta kuntainliittojen järjestelmä on kehittynyt kohti järjestelmää, jollaisena tunnemme sen tänä päivänä. Kehitystä on tapahtunut edelleen paljon, mutta pohjana kuntainliittojärjestelmälle toimi tämä lähtökohta. Kuntainliittojärjestelmä alkoi myös toimia enemmän yhteistyössä lääninhallintojärjestelmän kanssa ja joissain tapauksissa myös lääninhallintojärjestelmän alla. Oli kuitenkin myös hallintohaaroja, joissa valtion tasolta nähtiin olevan tarpeellista olla erillinen piirihallintoviranomainen. Tällaisesta esimerkkinä toimi esimerkiksi työvoimahallinto. (Niemi-vuo 2013, 58–59.)

Yksi oma kehityskohteensa aluehallinnon ja aluepolitiikan näkökulmasta tämän neljännen aikakauden aikana oli eri alueiden kehityksen edistäminen. Kuten jo aikaisemmin totesimme, taloudellinen ja infrastruktuurinen kasvu ei kohdannut samalla tavalla koko maatamme. Konkreettisia keinoja kasvun tukemiselle niin kutsutuilla kehitysalueilla olivat esimerkiksi yritysten sijaintiin liittyvä ohjaus, valtionjohdoisten laitosten ja virastojen ohjattu sijoittaminen, julkisten palvelujen ohjaus, sekä edellä mainitun valtion keskushallinnon siirtäminen osittain aluehallinnolle. Laadittiin myös kuntia koskeva kantokäytäväluokitus, josta tuli merkittävä aluepolitiikan vaikuttamisen väline. Tämä luokitus sai merkittävän aseman, koska jatkossa valtionapujärjestelmä toimi tämän luokituksen pohjalta. (Niemi-vuo 2013, 67–69.)

Kehitysalueet olivat siis alueita maassamme, joilla oli tarvetta talouden kehittämiseen. Lähtökohtaisesti tietenkin kaikkia järjestelmiä, palveluja ja toimintoja voi toki aina jollain tavalla kehittää, mutta termi kehitysalue kuvastaa hyvin ajatusta siitä, että kyseisellä alueella on selkeästi puutteita ja ongelmia, joiden eteen tulee tehdä töitä. Sivistyssanakirjan virallinen määritelmä kehitysalueesta kuuluu seuraavasti:

Talousohjeistukseltaan muusta maasta jälkeen jäänyt alue. Esimerkiksi Itä- tai Pohjois-Suomi.

Valtiomme johdossa ja alueellisesti oli ymmärretty jo 1950-luvulla sotien jälkeen, että alueellista kehitystä pitää tukea ja tehostaa sekä ongelmakohtiin ja haasteisiin tulee puuttua. Jopa konkreettisia asioita ja kohteita esitettiin kattavin perustein.

Aluepolitiikkaan luotiin uusia keinoja ongelmien ratkaisuun 1960-luvulla. Tuolloin syntyivät kehitysaluelait. Ensimmäiset kehitysaluelait tulivat voimaan 1966–1969, toiset 1970–1974, kolmannet 1975–1981 ja neljännet 1982–1989. Vuoden 1966 säädöksissä saavutettiin pohja alueellisen kehityksen lakisääteiselle edistämislle. Tuolloin säädettiin kolme lakia, jotka olivat laki kehitysalueiden talouden edistämisestä (243/1966), laki kehitysalueiden teollisuuden veronhuojennuksista (244/1966) ja laki kehitysalueiden teollisuuden sekä eräiden muiden elinkeinoalojen investointilutoista (246/1966). Laki kehitysalueiden talouden edistämisestä piti sisällään peruseriaatteet, joiden pohjalta kehitysaluepolitiikkaa voitiin lähteä viemään eteenpäin. Se sisälsi päämäärät, keinot, aluejaot, sekä suunnittelu- ja kehittämisperiaatteet. Jälkimmäisissä kahdessa laissa sitten säädettiin konkreettisista mahdollisista tukitoimenpiteistä. (Niemivuo 2013, 48–53.)

Kehitysalueiden kehittämistä jatkettiin lähestyttäessä 1970-lukua. Vuosiksi 1970–1975 säädettiin toiset kehitysaluelait. Pohjan näille vuosille aluekehitykseen loivat lakimuutosten neljä keskeisintä lakia, jotka olivat laki kehitysalueiden talouden edistämisestä vuosina 1970–1975 (876/1969), laki kehitysalueiden tuotannollisen toiminnan edistämiseksi myönnettävistä veronhuojennuksista (894/1969), kehitysalueuottolaki (881/1969) ja laki kehitysalueiden ammattikoulutuksen edistämisestä (17/1970). Näillä laeilla pyrittiin jälleen ottamaan yksi askel eteenpäin siihen, että valtio ohjaa ja auttaa elinkeinoelämää kehitysalueillamme. (Niemivuo 2013, 64–66.)

Vuosien 1975 ja myöhemmin 1982 lakiuudistuksilla pyrittiin jälleen jatkamaan aluekehitystä. Nyt suurimmaksi tekijäksi olivat nousseet työttömyyteen liittyvät ongelmat. Johtoajatukseksi oli, että ihmisille pystyttäisiin kaikilla alueilla turvaamaan pysyvä työpaikka ja tätä kautta pystyttäisiin parantamaan väestönkehityksen tasapainoisuutta alueellisesti. 1980-luvulle saakka voidaan todeta aluepoliittisten lakien tavoitteiden onnistuneen kohtalaisesti. Niemivuo (2013) luonnehtii politiikan onnistumista seuraavasti:

Aluepoliittisten lakien tavoitteet erityisesti vuoteen 1981 saakka toteutuivat kohtalaisesti. Laeilla vaikutettiin merkittävästi kehitysalueen teollisuuden kehitykseen ja sen rakenteiden muutoksiin. Myös työpaikkoja teollisuudessa ja julkisissa palveluissa kehitysalueille voitiin lisätä. Aluepolitiikalla ei kuitenkaan voitu poistaa alueellisia ongelmia.

1980-luvun loppupuolella huomattiin kuitenkin, että tämänkaltaisen aluepolitiikka ei tulisi jatkossa toimimaan tehokkaasti, ja uudistuksia pitäisi tehdä. Nähtiin, että julkiselta puolelta varojen ”pumppaami-

nen” yrityselämään ei tulevaisuudessa yhä aggressiivisemmässä markkinataloudessa tulisi olemaan paras mahdollinen keino. Pitäisi siis löytää keinoja kehittää yksityisen puolen yrityselämää ja saada sitä itseohjautuvammaksi. 1980-luvun lopussa ei kuitenkaan enää saatu aikaan uudistuksia, vaan uudistukset alkoivat vasta 1990-luvulla. Saavuttaessa neljännen aikakautemme päätöspisteeseen, aluehallinnossa oli 22 erilaista ja yhteensä 280 aluehallintoyksikköä. (Niemi 2013, 67–70.)

3.5 Viides vaihe

Aluehallinnollisessa tarkastelussamme viides ja viimeisin luokiteltava ajanjakso ennen tulevaisuuden uudistusta alkaa 1990-luvulta. Taustalla 1990-luvulla on Suomen suuri lama, jonka aikana maamme talous sukelsi todella rankasti. Esko Ahon tuolloin johtama porvarihallitus joutui taistelemaan laman syvimmässä vaiheessa, ja vuonna 1993 Suomessa oli jopa yli puoli miljoonaa työtöntä. Työttömyysprosentti oli tuolloin valtaisa 18 prosenttia. Tuolloin aluepoliittisesta näkökulmasta ja ylipäänsä koko Suomen mittakaavassa alettiin puhua kilpailukyvästä ja sen kehittämisestä. Tämän viidennen vaiheen kehityskulun voidaan kuitenkin laajemmassa mittakaavassa katsoa ajaneen lääninhallitukset alas ja synnyttäneen ohjelmaperusteisen aluepolitiikan. (Niemi 2013, 70–71.)

Suomi myös haki EU-jäsenyyttä ja vuonna 1995 Suomesta tuli Euroopan Unionin jäsen. Euroopan Unioniin liittymisestä oli järjestetty myös neuvota-antava kansanäänestys, jonka tulos oli enemmistön halu liittyä Euroopan Unioniin. 57 prosenttia suomalaisista äänesti jäsenyyden puolesta kyllä ja 43 prosenttia äänesti ei. (European Election Database; Meinander 2006, 226–231.)

Vuonna 1992 pääministerinä toimineen Esko Ahon johtama hallitus käynnisti hankkeen, jolla pyrittiin kehittämään maakuntien ja valtion aluehallintoa. Ajatuksena oli saada näistä kootumpia ja kevyempiä. Tämän kehityskulun kautta vuonna 1995 eduskuntavaalien jälkeen valtioneuvosto käynnisti uuden hankkeen nimeltään Aluehallinto 2000. Tämän hankkeen oli tarkoitus valmistella uudistusta, joka kohdistettaisiin nimensä mukaisesti aluehallintoon. Hallitus määräsi, että uuden aluehallinnon tulisi ottaa huomioon eri alueiden erityispiirteet, olla selkeä ja vähentää organisaatioita. Muutoksia tämän jälkeen tuli 2000-lukua kohti edettäessä useita. Suomeen syntyi uusi läänijako ja lääninhallituksia uudistettiin, aluehallintoon tulivat osaksi työvoima- ja elinkeinokeskukset, eli TE-keskukset, perustettiin alueelliset ympäristökeskukset ja vuonna 2000 tapahtui ympäristölainsäädännön uudistus, jossa lopetettiin lääninhallitusten ympäristöyksiköt, sekä vesi- ja ympäristöpiirit. Näiden tilalle perustettiin kolme ympäristöluvavirastoa, jotka käsittelevät ympäristölupia ja vesilaisissa olevia lupia. Tässä muutoksen pyörteessä lääninhallinto ei ollut enää lainkaan entisensä, ja kun aluehallintoviranomaisten aluejaot määrättiin vuoden

1997 maakuntajakolaissa (1159/1997) toimimaan kyseisten maakuntien alueiden pohjalta, oli selvää, että lääninhallinto tässä muodossa oli tullut tiensä päähän. Ainoa paikka, jossa lääninhallitukset toimivat entisen aluejaon tapaan, oli Pohjois-Suomi. Seurauksena tästä kehityksestä alkoi lääninhallinnon alasajo Matti Vanhasen toisen pääministerikauden aikana. (Niemi 2013, 70–73.)

Vuonna 2007 hallituksen hallinto- ja kuntaministeri, Suomen Keskustan Mari Kiviniemi, käynnisti aluehallinnon uudistamishankkeen. Valmisteluja, selvitystyötä, suunnitelmia ja keskustelua eduskunnassa tehtiin usean vuoden ajan. Täältä pohjalta syntyi järjestelmä uudistuksineen, joka on voimassa tänä päivänä. Tämänhetkinen hallintojärjestelmä koostuu ylimmältä tasolta alaspäin lueteltuna hallituksesta ja ministeriöistä, aluehallinnon portaasta sekä paikallishallinnon portaasta. Hallitus ja ministeriöt ohjaavat aluehallinnon aluehallintovirastoja, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia, maistraatteja, metsäkeskuksia, oikeusapupiirejä, poliisilaitoksia, syyttäjänvirastoja, tulleja sekä ulosottovirastoja. Kerromme näistä keskeisimmistä yksittäisistä toimitelmistä myöhemmin. Hallituksen ja ministeriöiden alaisuudessa alueellisia instituutioita edustavat myös Maakuntien liitot, joita myös Maakuntaliitoiksi kutsutaan, sekä maakunnat.

Alueellisten toimijoiden alapuolella toimivat paikallistasolla esimerkiksi kunnat ja niiden virastot, oikeusaputoimistot, tullitoimipaikat, työ- ja elinkeinotoimistot ja verotoimistot. Voidaan huomioda, että vuoden 2010 viimeisimmän uudistuksen jälkeen hallintoon on yllättäen syntynyt jopa päällekkäisyyksiä ja epäselvyyttä, vaikka aikomus Kiviniemen hallituksella oli toteuttaa täysin päinvastaista politiikkaa. Yhteenvedona vuoden 2010 uudistuksesta voidaan todeta, että uudistus oli ajatuksen tasolla tervetullut ja tarpeellinen, mutta uudistusta ei tehty niin rankalla kädellä kuin tarve olisi ollut. Hallintoa järjestettäessä tehtiin liikaa kompromisseja, mikä tosin nykypäivän poliittisessa ilmapiirissä ei ole suinkaan tavatonta.

Tämän luvun alussa käsitelimme seikkaperäisesti nykyisen järjestelmän taustat ja kehittymisen, vuonna 2010 voimaan astuneet muutokset, ja lopussa teimme yhteenvedon historian kautta nykytilaan. Nyt olemme jälleen monivaiheisen historiamme kautta saapuneet tilanteeseen, jossa maassamme tullaan aluehallinnon osalta tekemään uudistuksia. Näihin uudistuksiin palaamme tarkemmin seuraavassa luvussa. Tulevaisuus tulee näyttämään, miten tässä uudistustyössä onnistutaan. (Niemi 2013, 72, 83–85.)

4 VALTA JA ALUEHALLINTOJÄRJESTELMÄ

Jotta voisimme ymmärtää tutkimuksemme kohteena olevaa hallinnollista osaa Suomen valtiosta, tarkastelemme ensin vallan ilmenemismuotoja Suomessa. Tarkastelemme valtiomme hallintoa ylhäältä alaspäin.

4.1 Vallan eri tasot

Suomi on valtiomuodoltaan perustuslaillinen tasavalta, jonka korkeimmalla tasolla vaikuttavat presidentti, eduskunta ja hallitus, josta voidaan käyttää myös nimeä valtioneuvosto. Perustuslain mukaan tasavalta tarkoittaa valtiomuotona sitä, että valta kuuluu Suomessa kansalle ja tätä valtaa käyttävät vaalein valitut eduskunnan kansanedustajat, pääministerin muodostama hallitus ja presidentti. Tasavallan presidentti on Suomessa valtionpäämies, kuten myös useimmissa muissa tasavalloissa. Presidentti valitaan välittömillä ja tarvittaessa kaksivaiheisilla vaaleilla. Joissakin maissa presidentti johtaa myös hallitusta, mutta näin ei ole Suomessa, jossa hallitusta johtaa pääministeri. Tasavallan presidentillä on yhdessä hallituksen kanssa hallussaan korkein toimeenpanovalta Suomessa. Presidentin tärkeimmät tehtävät ovat eduskunnan hyväksymien lakien vahvistaminen ja ulkopoliitikan johtaminen yhdessä hallituksen kanssa. Lisäksi presidentillä on laaja nimitysoikeus. Tämä tarkoittaa sitä, että presidentti esimerkiksi nimittää tärkeimmät virkamiehet ja eduskunnan valitseman pääministerin, sekä pääministerin ehdotuksesta ministerit. (Valtion ylimmät toimielimet; Niemivuo 2013, 86–87.)

Pääministeri valitaan eduskuntavaalien jälkeisissä hallitusneuvotteluissa, joissa puolueet ja eduskunta valitsevat pääministerin. Usein vaaleissa maanlaajuisesti suosituimmasta puolueesta tulee pääministeripuolue. Pääministeri nimittää itselleen ministerit eri aloille. Tällä hetkellä (10.8.2017) valtiomme presidentti on Sauli Niinistö ja hallitusta johtaa pääministeri Juha Sipilä. Hallitukseen kuuluvat puolueista tällä hallituskaudella Suomen Keskusta, Sininen tulevaisuus ja Kansallinen Kokoomus. Sipilän ministereitä eri aloilla ovat tällä hetkellä (11/2017) ulkoasiainministeri Timo Soini (Sininen tulevaisuus), ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen (Kokoomus), oikeus- ja työministeri Jari Lindström (Sininen tulevaisuus), sisäministeri Paula Risikko (Kokoomus), puolustusministeri Jussi Niinistö (Sininen tulevaisuus), valtiovarainministeri Petteri Orpo (Kokoomus), kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (Keskusta), opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laaksonen (Kokoomus), maatalous- ja

ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (Keskusta), liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (Kokoomus), elinkeinoministeri Mika Lintilä (Keskusta), sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (Sininen tulevaisuus), sekä perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (Keskusta). Ministerit johtavat omia ministeriöitään omilla toimialoillaan. Hallituksen kanssa tiiviissä yhteistyössä toimii oikeuskansleri, joka on eduskunnan oikeusasiamiehen kanssa ylin laillisuuden valvoja Suomessa. (Ministerit; Niemivuo 2013, 88.)

Puolueet, jotka eivät kuulu hallitukseen, muodostavat eduskunnassa opposition, eli ryhmän, joka ei kuulu hallitukseen. Eduskunnan ja hallituksen suhde on parlamentaarinen eli hallituksen tulee nauttia eduskunnan luottamusta. Jos eduskunnan enemmistö menettää luottamuksen hallitukseen, se voi antaa hallitukselle epäluottamuslauseen ja pakottaa näin hallituksen eroamaan. Tämä vaatisi siis opposition lisäksi epäluottamuslauseen puolesta äänestäjiä myös hallituspuolueesta tai -puolueista. Suomessa hallituksen kaatuminen epäluottamuslauseeseen ei ole kovinkaan yleistä ja viimeksi tähän syyhyn on kaatunut Vieno Johannes Sukselaisen hallitus vuonna 1957. (Valtion ylimmät toimielimet; Hallituksen tiedot ja kokoonpano 41. Sukselainen; Nykyiset kansanedustajat.)

Saadaksemme kuvaa puoluekentästä, on hyvä tarkastella sitä hieman tarkemmin. Puolueella tarkoitetaan puolerekisteriin rekisteröitynyttä yhdistystä. Puolueet ovat aatteellisia yhdistyksiä, joiden tarkoitus on valtiollisiin asioihin vaikuttaminen ja niiden edistäminen. Puolueen toiminnan lähtöajatuksena voidaan pitää sitä, että se kokoaa yksittäiset intressit yhteisiksi intresseiksi ja toimii niiden puolesta. Puolueilla on omat ideologiansa ja identiteettinsä, ja ne myös joutuvat kohtaamaan ajalle tyypillisiä tapoja identifioitua ja ajatella, sekä sisällyttää toimintaansa vanhoja identiteettejä ja ajattelutapoja. Suomessa on tällä hetkellä rekisteröityjä puolueita 17 kappaletta, mutta keskitymme puolueisiin, joilla on jäseniä eduskunnassa. Eduskunnassa on tällä hetkellä (14.8.2017) 9 eri puoluetta, ja seuraavaan on sulkuihin merkitty puolueen kansanedustajien määrä. Eduskuntapuolueet ovat: Suomen Keskusta (49), Kansallinen Kokoomus (38), Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue (35), Sininen tulevaisuus (19), Perussuomalaiset (17), Vihreä liitto (15), Vasemmistoliitto (12), Suomen ruotsalainen kansanpuolue (10) ja Suomen kristillisdemokraatit (5). (Mickelsson 2015, 17; Eduskunta 2017).

Suomessa puolueet on perinteisesti jaettu vasemmisto- ja oikeisto-linjalle, sekä puolueisiin, jotka toimivat vasemmiston ja oikeiston välimaastossa. Vasemmisto korostaa omassa toiminnassaan valtion ja julkishallinnon roolia. Oikeisto taas edistää vapaita markkinoita ja yksilön valinnanvapautta oman talou-

tensa suhteen. Yleispuolueille on ollut tyypillistä hakeutua omista kannoissaan kansalaisten enemmistöjä myötäilevään keskusta-asetelmaan. Vasemmistopuolueita ovat SDP ja Vasemmistoliitto. Oikeistopuolueita ovat Kokoomus, Kristillisdemokraatit ja RKP. Keskustapuolueita ovat Sininen tulevaisuus, Perussuomalaiset, Keskusta, sekä Vihreät. (Kunnallisalan kehittämissäätiö; Mickelsson 2015, 341; Simon Elo 2017.)

4.2 Lainsäädäntövalta

Lainsäädäntövalta kuuluu suurimmalta osin eduskunnalle, mutta myös hallituksella ja presidentillä on lainsäädäntövaltaan liittyviä tehtäviä. Voidaan myös sanoa, että lakien säätäminen on eduskunnan tärkein tehtävä. Eduskunta voi säätää uuden lain tai muokata vanhaa ja tämä tapahtuu joko hallituksen esityksestä tai kansanedustajan aloitteesta. Suomessa myös kansalaisella on mahdollisuus vaikuttaa lainsäädäntöön tekemällä lainsäädäntöaloitteen. Mikäli lainsäädäntöaloite saavuttaa vähintään 50 000 kansalaisen kannatuksen, eduskunta on velvoitettu ottamaan tällaisen aloitteen käsittelyyn. Kun lakiesitys tulee eduskunnan käsittelyyn jollakin edellä mainituista tavoista, eduskunnan täysistunnossa käydään lähetekeskustelu. Tämän keskustelun pohjalta päätetään, mihin valiokuntaan esitys lähetetään käsitte-lyyn. Lisäksi tämä keskustelu toimii evästyksenä valiokunnalle, joka lähtee hoitamaan asiaa eteenpäin. (Valtion ylimmät toimielimet; Lainvalmistelun vaiheet; Niemivuo 2013, 88–89.)

Eduskunta tekee lainsäädäntötyön valmistelua valiokunnissa. Valiokuntia on 15 pysyvää valiokuntaa ja erityisesti Euroopan Unioniin liittyviin asioihin erikoistunut suuri valiokunta. Valiokunnat ovat suuri valiokunta, perustuslakivaliokunta, ulkoasiainvaliokunta, valtiovarainvaliokunta, tarkastusvaliokunta, hallintovaliokunta, lakivaliokunta, liikenne- ja viestintävaliokunta, maa- ja metsätalousvaliokunta, puolustusvaliokunta, sivistysvaliokunta, sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta, talousvaliokunta, tulevaisuusvaliokunta, työelämä- ja tasa-arvovaliokunta sekä ympäristövaliokunta. Kun valiokunta on saanut esityksen käsiteltäväksi, sen mietinnön pohjalta käsitellään lakia kahdessa eduskunnan täysistunnossa. On mahdollista, että valiokunnan mietintö poikkeaa alkuperäisestä esityksestä paljonkin. Juuri muutosten tekeminen on omaan alaansa erikoistuneen valiokunnan tehtävä, mikäli se näkee sen parhaaksi. On myös mahdollista, että valiokunta ehdottaa mietinnössään lakiehdotuksen osittaista tai kokonaista hylkäämistä. (Valtion ylimmät toimielimet; Lainvalmistelun vaiheet; Niemivuo 2013, 88–89.)

Ensimmäisessä täysistunnossa käsitellään valiokunnan mietintöä erittäin tarkasti ja tehdään mahdollisesti vielä valiokunnan mietinnöstä poikkeavia ehdotuksia. Toisessa täysistunnossa käsitellään ensimmäisen istunnon pohjalta hyväksytty lakiteksti. Tässä toisessa istunnossa joko hyväksytään tai hylätään lakiehdotus, mutta muutoksia ei voida enää tehdä. Mikäli hyväksyntä täysistunnossa tulee, siitä tehdään asiakirja, joka on nimeltään eduskunnan vastaus. Tämän asiakirjan tulee sisältää hyväksytty lakiteksti sekä muut eduskunnan asiaan tekemät päätökset. Tämä asiakirja toimitetaan sitten presidentille lain hyväksymistä varten. (Valtion ylimmät toimielimet; Lainvalmistelun vaiheet; Niemivuo 2013, 88–89.)

Presidentillä on oikeus vahvistaa tai jättää vahvistamatta kyseinen laki. Mikäli presidentti ei lakia vahvista, palautuu se eduskunnalle käsiteltäväksi uudelleen. Tässä vaiheessa vaihtoehtoja on jälleen kaksi. Eduskunta voi hyväksyä ja näin ollen vahvistaa lain itse ilman presidentin hyväksyntää, kun laki on jo toisella kierroksella eduskunnassa. Tämä edellyttää sitä, että mitään muutoksia ei enää lakiin tehdä. Mikäli lakia ei saada eduskunnassa hyväksytyä, sen katsotaan rauenneen. (Valtion ylimmät toimielimet; Lainvalmistelun vaiheet; Niemivuo 2013, 88–89.)

Perustuslain säätäminen poikkeaa tavallisen lain säätämisestä ja se on tehty tarkoituksella vaikeammaksi. Voidaan sanoa, että perustuslaki toimii perustana kaikelle Suomen lainsäädännölle ja julkiselle vallalle. Perustuslaki ei ole pelkästään kirjoitettu teksti, vaan se on osaltaan myös suomalaisen lainsäädännön ja kansanvallan sääntökirja, joka sisältää lainsäädäntömme arvot ja periaatteet. Tähän luonnehdintaan peilaten on siis selkeää, miksi perustuslain muokkaaminen, säätäminen, saatikka kumoaminen on tehty haastavaksi. Käsittelyjärjestys menee sellaisenaan samalla tavalla kuin tavallisen lain säätämisessä, mutta jos ehdotus hyväksytään, jätetään se lepäämään vaalien yli seuraavaan kauteen. Uusi eduskunta palaa sitten lakiehdotuksen käsittelyyn, ja jotta ehdotus astuu voimaan, tulee uuden eduskunnan hyväksyä se muuttumattomana määräenemmistöllä. Tämä tarkoittaa, että hyväksynnän tulee saada kaksi kolmasosaa äänistä. Käsittelymuotoa, jonka perustuslaki saa, kutsutaan vaikeutetuksi säätämismenettelyksi. (Valtion ylimmät toimielimet; Lainvalmistelun vaiheet; Niemivuo 2013, 88–89.)

4.3 Nykyinen aluehallintojärjestelmä

Tutkimuksessamme halusimme selvittää Keski-Pohjanmaalaisten yrittäjien ajatuksia, asenteita ja mieltä liittyen valmisteilla olevaan aluehallintouudistukseen. Sana aluehallinto on usein tavalliselle kansalaiselle epäselvä ja kaukainen termi, joten avaamme sen seuraavassa kokonaisuudessaan. Verkossa

kansalaisille tarkoitettu julkishallinnon palveluja ja tietoa tarjoava www.suomi.fi, joka on valtiovarainministeriön rahoittama palvelu, avaa asian seuraavalla tavalla:

Aluehallinnolla tarkoitetaan eri hallinnonaloilla toimivia viranomaisia, joiden avulla ministeriöt vastaavat velvollisuuksistaan alue- ja paikallistasolla.

Tutkimuksemme kohde aluehallinto toteutuu ministeriöiden alaisuudessa. Viimeisin uudistus, kuten aiemmin kerroimme, aluehallintoon liittyen on astunut voimaan vuonna 2010. Tuolloin syntyivät aluehallintovirastot, joista käytetään jatkossa lyhennettä AVI ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, joista käytetään jatkossa lyhennettä ELY. Lisäksi aluehallintoa toteuttavat Maakuntien liitot, jotka ovat kunnallisen itsehallinnon mukaisesti toimivia kuntayhtymiä, jotka on lakisääteisesti vahvistettu. Maakuntien liittoa kutsutaan myös nimellä Maakuntaliitto. Vuoden 2010 uudistuksessa pyrittiin saamaan liittojen asemaa aluekehitysviranomaisena vahvemmaksi. Tätä asemaa luotiin lain säädöksillä. Nämä kolme toimijaa vastaavat ministeriöille aluehallinnon toimivuudesta ja käytännön toteutuksesta. (Valtion ylimmät toimielimet; AVI:en toiminta ja tehtävät; Maakuntien liitot; Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista 897/2009.)

4.3.1 Aluehallintovirastot

Aluehallintovirastojen vastuut määritellään suomi.fi-sivustolla seuraavasti:

AVI hoitaa lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtäviä alueilla. Virasto edistää perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista, peruspalvelujen saatavuutta, ympäristönsuojelua, ympäristön kestävästä käytöstä, sisäistä turvallisuutta sekä terveellistä ja turvallista elin- ja työympäristöä alueilla.

Laki aluehallintovirastoista (20.11.2009/896) tuo esille tehtävät vielä tarkemmin lainsäädännön näkökulmasta. Lain neljännen pykälän mukaan aluehallintovirastot hoitavat tehtäviä seuraavilla toimialoilla: sosiaali- ja terveydenhuolto, ympäristöterveydenhuolto, koulutus-, lasten päivähoito-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimi, oikeusturvan edistäminen ja toteuttaminen, ympäristönsuojelu- ja vesilainsäädännön alaan kuuluvat lupa- ja muut hakemusasiat, pelastustoimi, työsuojelun valvonta ja kehittäminen, työssä käytettävien tuotteiden tuotevalvonta sekä työsuojelulainsäädännön noudattamisen valvonta työsuojeluviranomaisena, kuluttaja- ja kilpailuhallinto, peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointi, maistraattien ohjaus, valvonta ja kehittäminen, varautumisen yhteensovittaminen alueella ja siihen liittyvän yhteistoiminnan järjestäminen, valmiussuunnittelun yhteensovittaminen, alueellisten maanpuolustuskurssien järjestäminen, kuntien valmiussuunnittelun tukeminen, valmiusharjoitusten järjestäminen sekä

alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistäminen, sekä viranomaisten johtaessa turvallisuuteen liittyviä tilanteita alueella tukea toimivaltaisista viranomaisista ja tarvittaessa sovittaa yhteen toimintaa niiden kesken. (Aluehallinto; Laki aluehallintovirastoista 896/2009.)

4.3.2 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY) tehtävät valtiovarainministeriö linjaa seuraavasti:

ELY hoitaa valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueellaan. Keskus edistää mm. yrittäjyyttä, työmarkkinoiden toimintaa, osaamista ja kulttuuria, liikennejärjestelmän toimivuutta ja liikenteen turvallisuutta, hyvää ympäristöä sekä luonnon ja luonnonvarojen kestävästä käytöstä sekä maahanmuuttoa, maahanmuuttajien kotouttamista ja työllistymistä alueilla.

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (20.11.2009/897) kertoo ELY-keskusten tehtävistä tarkemmin. Lain mukaan keskukset vastaavat tehtävistä seuraavilla toimialoilla: yrittäjyyden ja elinkeinotoiminnan edistäminen, innovaatiot ja kansainvälistyvä liiketoiminta, työmarkkinoiden toimivuus, työvoiman saatavuus ja työllisyys, koulutus, osaaminen ja kulttuuri, maahanmuutto, kotouttaminen ja hyvät etniset suhteet, maatilatalous, kalatalous, maaseudun kehittäminen, eläintunnistusjärjestelmä sekä maa- ja metsätalouden tuotantotarvikkeiden turvallisuus ja kasvinterveys, energia ja sen tuotanto, liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, maanteiden pito, sekä julkisen liikenteen järjestäminen, ympäristönsuojelu, alueiden käyttö, rakentamisen ohjaus, kulttuuriympäristön hoito, luonnon monimuotoisuuden suojeleminen ja kestävä käyttö sekä vesivarojen käyttö ja hoito, palkkaturva-asiat, eräät edellä mainittuihin tehtäviin liittyvät rakennerahasto- ja aluekehitystehtävät, työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaaminen ja valvominen, liikenteen peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arvioinnin valmistelu, yleisen edun valvominen ympäristö- ja vesiasioissa, ympäristöä koskevan tiedon tuottaminen ja jakaminen, ympäristötietouden jakaminen, ympäristövahinkojen ja -haittojen torjuminen ja ehkäiseminen, valtion vesitaloudellisista luvista ja yksityisoikeudellisista sopimuksista huolehtiminen, sekä ympäristö-, vesihuolto- ja vesistöiden toteuttamisesta huolehtiminen. (Aluehallinto; Laki aluehallintovirastoista 896/2009.)

4.3.3 Maakuntien liitot

Kolmannen tärkeän aluehallinnollisen toimijan eli maakuntien liittojen tehtävät on säädetty laissa alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista. Maakunnan liitto vastaa aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja siinä tehtävässä se vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja toimii tällöin yhteistyössä valtion viranomaisten, alueen keskuskaupunkien ja muiden kuntien, yliopistojen ja korkeakoulujen sekä muiden alueiden kehittämiseen osallistuvien tahojen kanssa sekä Lapin maakunnassa saamelaiskäräjien kanssa. Lisäksi se kehittää alueensa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ottaen huomioon kuntien erilaisista lähtökohdista johtuvat tarpeet ja vahvuudet. Maakunnan liitto osallistuu ELY-keskusten, sekä tarvittavin osin aluehallintovirastojen, strategisten ohjausasiakirjojen laatimiseen sekä osallistuu ELY-keskusten tulossopimuksia koskeviin neuvotteluihin alueen kehittämistavoitteiden huomioon ottamiseksi. Liitto vastaa myös alueellisen pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakoinnin yhteensovittamisesta ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelusta osana koulutuksen ja tutkimusten kehittämissuunnittelua, kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittamisesta osana maakuntaohjelman toteuttamista. (Aluehallinto; Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista 897/2009; Maakuntien liitot.)

4.4 Tuleva aluehallintouudistus

Sosiaali- ja terveysministeriö sekä valtiovarainministeriö tiedottavat www.alueuudistus.fi -sivustollaan valmisteilla olevasta tulevasta uudistuksesta ja sen tarkoitusperistä. Uudistuksessa on paljon asioita, jotka ovat kansalaisille erittäin tärkeitä, mutta tutkimuksemme ja yrityselämän kannalta eivät ensisijaisia. Tästä syystä keskitymme tarkastelemaan opinnäytetyömme tavoitteiden ja sisällön kannalta tärkeimmiksi valikoimiamme kohtia. Uudistuksen pohjana tulevat olemaan uudet maakunnat, joita tulee olemaan 18. Nämä maakunnat tulevat olemaan itsehallinnollisia. Julkinen hallinto tulee toimimaan kolmella tasolla ja nämä tasot ovat valtio, maakunta ja kunta. Maakunnat tulevat järjestämään itse sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Tämän lisäksi niille siirretään tehtäviä ELY-keskuksista, TE-toimistoista, aluehallintovirastoista, maakuntien liitoista, kuntayhtymistä ja kunnista. Uudistus pyritään tuomaan voimaan 1.1.2020. (Maakunta.)

Edellä lueteltujen toimijoiden ja niiden tehtävien sekä tulevan uudistuksen perusteella voidaan pohtia alueellisen hallinnon ja paikallisen päätöksenteon merkitystä. Valtion johtaminen ei ole kovinkaan yk-

sinkertaista. Maassamme on lukemattomia alueellisia erityispiirteitä ja ominaisuuksia. Olisi nähdäksemme mahdotonta, että esimerkiksi lähin Lapin asioista vastaava viranomainen toimisi vaikkapa pääkaupungissamme Helsingissä. On siis välttämätöntä, että maallamme on oma järjestelmä ja organisaatiomalli, jolla voidaan vaikuttaa erilaisiin olosuhteisiin niiden vaatimalla tavalla. Näin pystytään vaikuttamaan koko maamme elinvoimaisuuteen. Tästä syystä meillä on aluehallintojärjestelmä, jonka tehtävät ja vastuualueet on lakisääteisesti määrätty ja näin varmistettu. Historian saatossa ja aikakausien ollessa erilaisia, on myös hallinnon järjestämisessä tehty aikanaan, sillä tiedolla parhaiksi nähtyjä ratkaisuja. On ollut aikoja, jolloin Suomen on täytynyt keskittyä koko maan selviytymiseen, ja tästä syystä on tehty eri alueille epämieluisia ratkaisuja. Myös resurssit ovat historian saatossa olleet rajalliset. Tuleva uudistus tulee jälleen olemaan oman aikansa ja aikakautensa tuote. Tulevaisuus tulee vasta näyttämään sen vaikutukset kokonaisuudessaan.

Eri toimijoiden ja nykyisen järjestelmän tehtävänjako voivat kansalaisen silmin näyttäytyä sekavana kokonaisuutena. Nyt valmisteilla olevan aluehallintouudistuksen yhtenä tarkoituksena onkin saavuttaa tehtäviin selkeyttä, poistaa päällekkäisyyksiä ja näin saavuttaa myös kustannussäästöjä. Virallinen tavoite on pienentää merkittävästi julkisen talouden kestävyysvajetta. Skenaarioita tulevan uudistuksen vaikutuksista on monia. Parhaimmillaan se voi keventää hallintoa sekä tuoda järjestelmää ja palveluita lähemmäs ihmistä, kun taas huonoimmillaan se voi luoda lisää byrokratiaa ja epäselvyyttä. Tutkimuksemme yhtenä lähtökohtana oli nimenomaan selvittää yrittäjien näkökulmaa tähän asiaan alueellisesti Keski-Pohjanmaalla.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TULOKSET

Teoriaosuudessa esitimme yrittäjyyden eri osa-alueita ja näkökulmia sekä aluehallinnon kehittymistä historiallisessa viitekehityksessä. Teoriaosuudessamme yrittäjyydestä kertovissa luvuissa pyrimme avaamaan sitä, millaisten asioiden ja olosuhteiden kanssa yrittäjät toimivat arjessa. Huomioimme tässä vaiheessa myös alueellisia eroja. Näiden lukujen avulla saimme muodostettua kuvaa yritystoiminnan ja yrittäjyyden erilaisista piirteistä. Yrittäjyys ja alueellisuus ovat keskeisiä asioita, kun pohditaan tutkimuksemme kohderyhmää, joka on Keski-Pohjanmaalaiset yrittäjät.

Aluehallintouudistuksen kannalta näimme tärkeänä tarkastella myös valtarakennetta Suomessa, aluehallintoajattelun ja -järjestelmän kehittymistä, sekä aluehallintojärjestelmän nykyisiä osia ja tulevaa muutosta. Valtarakenteen tarkastelu antaa meille tärkeää yleistä taustatietoa siitä, millaisissa olosuhteissa Suomessa tehdään päätöksiä ja miten niitä tehdään. Poliittinen järjestelmä ja tämänhetkinen tilanne ovat tärkeitä vaikuttimia, kun mietitään miksi muutoksia tehdään ja miten.

Historiallisen katsauksen avulla pääsemme kiinni aluehallintoajattelun ja järjestelmän kehittämisen perusteisiin ja taustoihin. Lähes keskiajalta alkanut nimenomainen aluehallinnon käyttäminen keskushallinnon tukena on jatkunut näihin päiviin ja muodostaa kehityslinjan, jonka läpi kuljetimme lukijan teoriaosuudessa. Käytössä tällä hetkellä oleva nykyinen aluehallintojärjestelmä on luontainen jatkumo historian saatossa luodulle järjestelmälle.

Ajatus tutkimuksesta syntyi, koska suurimmalta osin julkista keskustelua aluehallintouudistukseen liittyen on käyty sosiaali- ja terveystieteiden näkökulmasta. Koimme, että tulevalla uudistuksella tulee olemaan varmasti vaikutuksensa yrittäjäkenttään, ja tästä syystä halusimme antaa heille keinon kertoa omia mielipiteitään julkisesti tämän tutkimuksen muodossa. Tämä oli meidän henkilökohtainen tavoitteemme tutkimuksemme suhteen. Teimme tutkimuksemme yhteistyössä Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry:n kanssa, koska se oli luonnollisesti kiinnostunut alueensa yrittäjien mielipiteistä ja halukas auttamaan meitä tutkimuksemme eri vaiheissa aina suunnittelusta toteutukseen saakka. Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry:n tavoitteena ja toiveena oli saada tutkimuksestamme selville alueensa yrittäjien mielipiteitä aluehallintouudistukseen liittyen. Näin se voi tehdä oman organisaationsa osalta tarvittavia toimenpiteitä esimerkiksi tiedottamisessa. Lisäksi se voi viedä sanaa eteenpäin alueellisesta tilanteesta valtakunnan tasolla. Tutkimuksen tekijöiden ja Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry:n mielipide on, että tutkimus on hyvä väylä alueen yrittäjille tuoda esiin omia mielipiteitään ja näkökulmiaan, minkä lisäksi saimme selville asioita aluehallintouudistuksen vaikuttavuudesta yrityselämään. Pidämme tutkimustamme tärkeänä

Keski-Pohjanmaalaiselle yrityselämälle. Kokoustimme useita kertoja Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry:n toimitusjohtajan Mervi Järkkälän kanssa. (Järkkälä, M. 2017. Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry.)

Suoritettu tutkimus oli määrällinen tutkimus, jossa käytettiin apuna lukumääriin ja prosentteihin perustuvia menetelmiä. Tutkimuksen edellytyksenä on riittävän suuri ja edustava otos. Aineiston keruussa käytetään yleensä standardoituja tutkimuslomakkeita valmiine vastausvaihtoehtoineen. Tutkimuksen avulla myös usein selvitetään asioiden keskinäisiä riippuvuuksia tai tutkittavassa ilmiössä tapahtuneita muutoksia. Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla saadaan yleensä kartoitettua hyvin olemassa oleva tilanne, mutta ei pystytä selvittämään asioiden syytä. Kyseisiä menetelmiä käyttäen näemme tutkimuksemme reliabiliteetin olevan hyvä. Määrällisten keinojen lisäksi käytimme myös apuna avoimia kysymyksiä. Tämä parantaa osaltaan tutkimuksen reliabiliteettia ja validiteettia, koska tutkimuksemme tarkoituksena oli myös saada selville yrittäjien mielipiteitä. Näin saimme mielipiteitä kartoitettua avoimesti ja rehellisesti tutkimuksen kannalta relevanteista aiheista. Tutkimuksen teossa käytössä olleiden menetelmien näemme antavan oikeaa tietoa tutkimuksen tavoitteita silmällä pitäen. (Heikkilä 2014, 8.)

Tutkimuksemme validiteettia arvioitaessa otimme huomioon seuraavia asioita. Tutkimuksen suunnittelussa suurena apunamme toimi Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry ja saimme heiltä ammattimaisen näkökulman tutkimuksemme kohderyhmään ja kysymysrunkoon. Uskomme, että pääsimme tämän kohderyhmän, kysymysrunnon, tutkimusmenetelmien ja apua antaneen organisaation avulla tilanteeseen, jossa tutkimuksemme tutkii aluehallintouudistusta yritystoiminnan ja yrittäjien kannalta oikeista ja relevantista näkökulmista ja luotettavin keinoin.

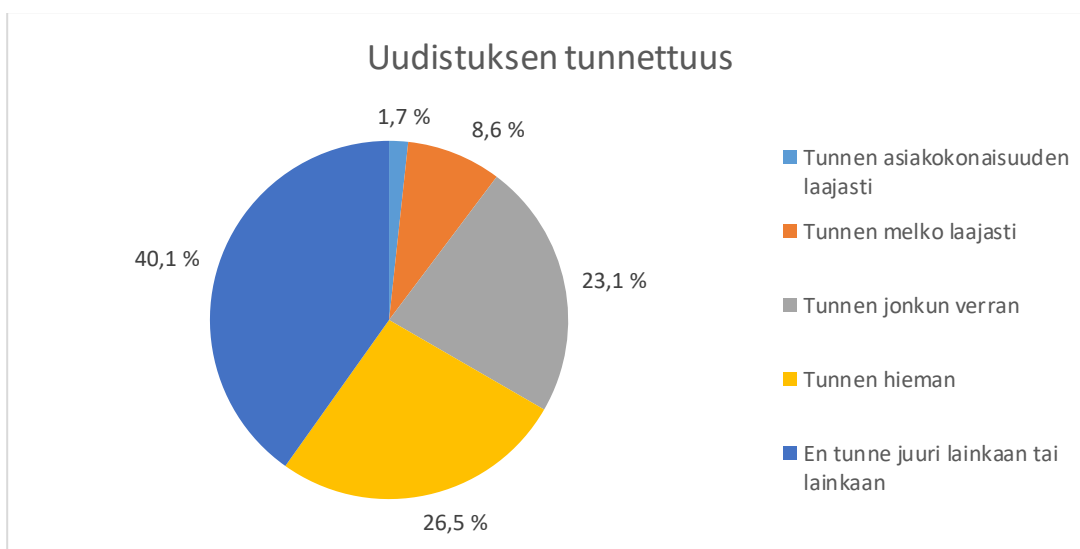
Tutkimus suoritettiin toukokuussa 2017 sähköpostina Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry:n jäsenyrityksille. Sähköposti sisälsi webropol-linkin, jonka avulla vastaaja pääsi vastaamaan kyselyyn. Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry toimitti meille listan alueen yrityksistä, jotka myös ovat yhdistyksen jäsenyrityksiä. Näin tutkimuksen kohteeksi saatiin edustava ryhmä, kun otannassa oli mukana laaja määrä erilaisia alueen yrityksiä. Kyselyn kohteeksi tuli kaikki 2495 yritystä, joista 119 yritystä vastasi. Tämä on 4,7 % koko otannasta. Lukumääräisesti otos on tarpeeksi suuri, jotta reliabiliteetti on hyvä. Vastaukset ovat yksittäisten yrittäjien mielipiteitä tietyltä maantieteelliseltä alueelta, joten tuloksia ei voida yleistää suuressa mittakaavassa. Vastausaikaa annoimme yrityksille kaksi kuukautta.

Vastaajille esitettiin 21 kysymystä (LIITE 1), joista monivalintakysymyksiä oli 15 ja avoimia kysymyksiä 6. Kysymykset 1.1–1.4.1 käsittelivät aluehallintouudistusta ja sen mahdollisia vaikutuksia. Kysymykset 2.1–2.2 käsittelivät Keski-Pohjanmaan aluetta yrittäjien näkökulmasta. Kysymykset 2.3–2.4 sisälsivät yritysten tukipalveluihin liittyviä asioita. Kysymykset 2.5–2.6 käsittelivät EU:n tukirahojen käyttöä alueella. Kysymykset välillä 3.1–3.5 käsittelivät työllistymistä Keski-Pohjanmaalla, ja sitä miten tätä voitaisiin edistää. Kysymykset 3.6–3.7 käsittelivät TE-palveluita ja niiden yksityistämistä. Kysymyksessä 3.8 kysyttiin yrittäjien näkemyksiä työvoiman ja yritysten kohtaamisen edistämiseksi. Kysymyksessä 3.9 annoimme vastaajille vapaan sanan.

Jaoin tutkimuksemme kysymykset siis kolmeen osaan, joista ensimmäisessä kysyimme kysymyksiä liittyen aluehallintoon, toisessa yrittäjyyden tilaan ja kehitykseen Keski-Pohjanmaalla ja kolmannessa työvoiman kehittämiseen Keski-Pohjanmaan alueella.

5.1 Aluehallinto

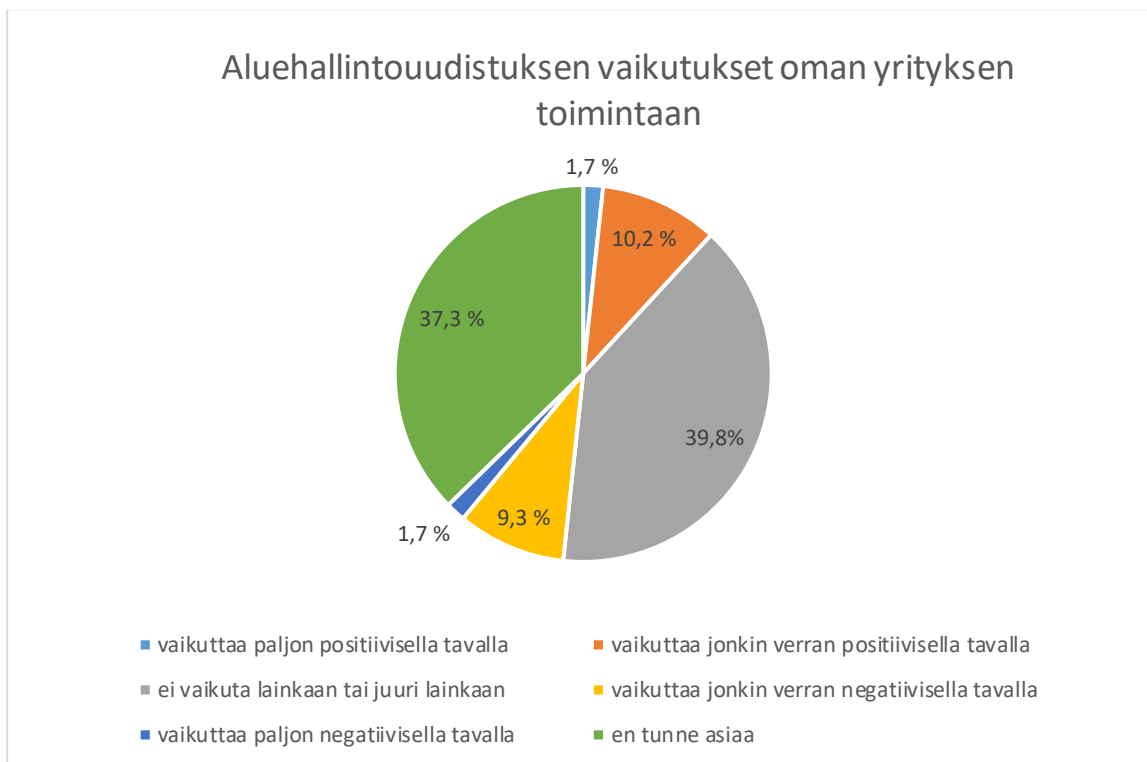
Tutkimuksemme ensimmäinen osio koski kiinteästi aluehallintoa, ja tästä syystä kutsumme tätä osiota kyselylomakkeeseen viitaten nimellä aluehallinto. Tutkimuksen aluksi halusimme selvittää kohderyhmämme, eli Keski-Pohjanmaalaisten yrittäjien, tietojen tason liittyen tulevaan aluehallintouudistukseen. Kysymys 1.1 selvitti, kuinka hyvin vastaajat kokivat tuntevansa aluehallintouudistuksen vastaushetkellä.

KUVIO 4. Uudistuksen tunnettuus.

Ensimmäiseksi kysyimme siis vastaajiltamme, miten he kokevat tuntevansa tällä hetkellä tulevan aluehallintouudistuksen. Vastaukset jakautuivat prosentuaalisesti siten, että 1,7 % vastaajista koki tuntevansa asiakokonaisuuden laaja-alaisesti, 8,6 % koki tuntevansa asiakokonaisuuden melko laajasti, 23,1 % koki tuntevansa asiakokonaisuutta jonkin verran, 26,5 % koki tuntevansa asiakokonaisuutta hieman ja 40,1 % koki, ettei tunne asiakokonaisuutta juuri lainkaan tai lainkaan. Tästä voidaan vetää johtopäätös, että tiedottaminen yrittäjien suuntaan juuri heidän näkökulmastaan ei ole ollut onnistunutta. Yllättävän suuri osa yrittäjistä vastasi tuntevansa asiakokonaisuutta hyvin vähän tai ei ollenkaan.

Kysymyksessä 1.2 selvitimme, miten yrittäjät näkevät nykyisen tietämyksensä pohjalta aluehallintouudistuksen vaikuttavan oman yrityksensä toimintaan.

KUVIO 5. Aluehallintouudistuksen vaikutukset.

Vastauksista nähdään, että selkeästi suurin osa vastaajista ei joko tunne asiaa tarpeeksi syvällisesti osataksaan muodostaa selkeää näkemystä uudistuksen vaikutuksesta, tai he eivät koe uudistuksen vaikuttavan toimintaansa lainkaan. 37,3 % vastaajista kertoi, että ei tunne asiaa ja 39,8 % vastaajista kertoi, että he eivät näe uudistuksen vaikuttavan lainkaan tai juuri lainkaan. Saimme kuitenkin myös muita näkökulmia asiaan ja 1,7 % vastaajista koki aluehallintouudistuksen vaikutusten olevan erittäin positiiviset, 10,2 % koki uudistuksen vaikuttavan jonkin verran positiivisesti, 9,3 % koki uudistuksen vaikuttavan

jonkin verran negatiivisesti ja 1,7 % koki uudistuksen vaikuttavan toimintaansa paljon negatiivisella tavalla.

Saadaksemme syvyyttä näihin näkökulmiin, pyysimme kyselymme kohdassa 1.2.1 vastaajia antamaan lyhyesti perustelut näkemyksiinsä. Näin saimme selville konkreettisia näkökulmia ja ajatuksia vastausvaihtoehtojen takaa. Kielteiseen sävyyn aluehallintoa kommentoineet vastaajat antoivat esimerkiksi seuraavia kommentteja asiasta. Kommentit ovat suoria lainauksia vastaajilta:

- Aluehallintouudistus vaikuttaa olevan voimakkaasti valtion ja maakunnan hallinnollisia toimia keskittävä. Alan työpaikat siirtyvät ja ovat maakunnassa jo kylläkin suurin osin siirtyneet maakunnan keskukseen. Kuntien omien yrityspalvelukeskusten tulevaisuus huolettaa. Ei kuulosta hyvältä se ajatus, että yritysten neuvontapalvelut hoidetaan maakuntakeskuksesta käsin ja chat-palvelun avulla. Aluehallintouudistuksen jälkeisten kuntien yhtenä tärkeimpänä tehtävänä on kuntien elinvoimaisuudesta huolehtiminen ja se ei kyllä onnistu etäpalveluna yhdestä maakunnan keskuskaupungista käsin.
- Todennäköisesti käyntiin lähtö takkuu, koska kaikkia asioita ei ole suunniteltu käytännön tasolle, ei ole riittävä ohjeistusta eikä vastauksia kysymyksiin saa tai ei ainakaan nopeasti.
- Kilpailutukset entistä haastavammat.
- Pelkona on, että aluehallintouudistuksen myötä toimintamme on liian pienimuotoista pärjätäkseen isojen toimijoiden kanssa. Uudistus vaikuttaa myös hyvin Oulu-keskeiseltä ja toimintamme kohdistuu Kala- ja Pyhäjokilaakson asiakkaisiin. Uudistus tuo myös epävarmuutta rahoitukseen ja toimintaedellytyksiin.

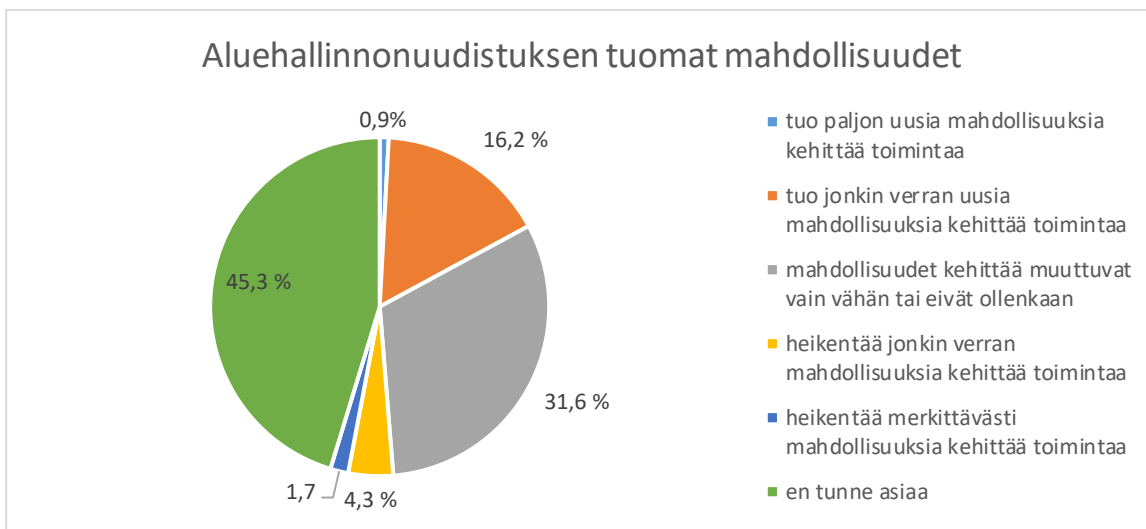
Positiiviseen sävyyn uudistusta kommentoineet vastaajat antoivat esimerkkeinä seuraavanlaisia vastauksia:

- Varmaa tietoa ei vielä ole, mutta odotuksissa olisi että byrokratiaa purettaisiin, kilpailua tulisi ja yksityiset pienet yritykset voisivat tarjota palveluita.
- Keski-Pohjanmaa saa päätösvaltaa omaan maakuntaan.
- Sote-uudistus saattaa lisätä yksityistä yritystoimintaa alalla, mikä lisäisi meidän asiakasunkuntaamme (tilitoimistoala). Maakuntauudistus ei välttämättä vaikuta muutoin, kuin että samojen päätösten ja rahojen myöntäjän nimi vaihtuu.

- Jos olen oikein ymmärtänyt niin kasvupalvelu-uudistukset mahdollistavat tehokkaampia keinoja kehittää ja tehdä uudistuksia yritystoiminnan edistämiseksi. Oma-kohtaista kokemusta on karttunut esim. yhteistoiminnan kehittämistyö-hankkeen kautta.

Saimme myös vastauksia, joissa vastaajat totesivat, että heidän toimintaansa uudistus ei vaikuta. Näiden vastausten olemattomana pidettävän informatiivisuuden vuoksi emme avaa niitä erikseen.

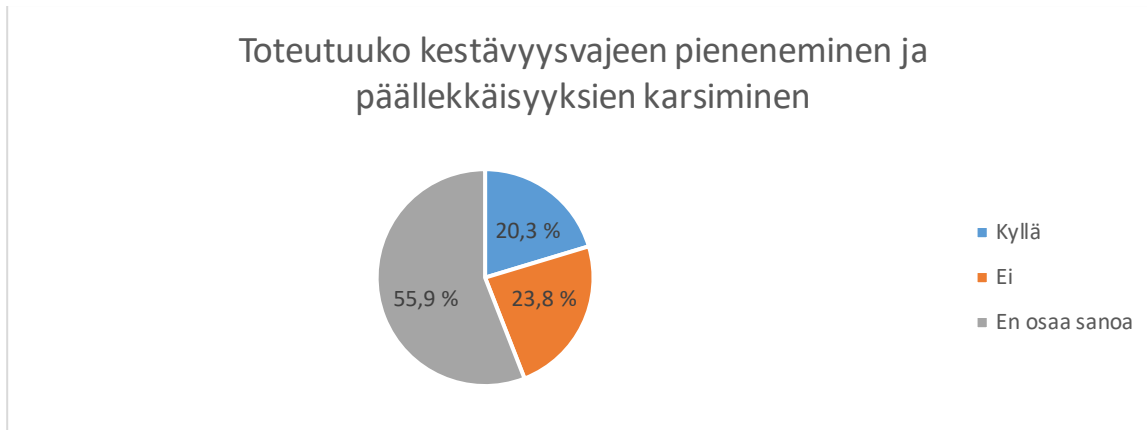
Kysymyksessä 1.3 kysyimme vastaajilta, miten he näkevät aluehallintouudistuksen tuovan arjen tasolle mahdollisuuksia yritystoiminnan kehittämiseen.

KUVIO 6. Aluehallintouudistuksen tuomat mahdollisuudet.

Kolmannessa kysymyksessä käsiteltiin siis aluehallintouudistuksen tuomia mahdollisia vaikutuksia ja mahdollisuuksia oman yritystoiminnan kehittämisen näkökulmasta. 0,9 % vastaajista uskoi muutoksen tuovan paljon uusia mahdollisuuksia kehittää toimintaa. 16,2 % uskoi uudistuksen tuovan jonkin verran uusia mahdollisuuksia oman toimintansa kehittämiseen. 31,6 % uskoi kehittämisen mahdollisuuksien olevan vähäisiä tai niitä ei ole ollenkaan. 4,3 % vastaajista koki uudistuksen heikentävän jonkin verran omia mahdollisuuksia kehittää toimintaansa ja 1,7 % vastaajista uskoi uudistuksen heikentävän merkittävästi omia mahdollisuuksia kehittää toimintaa. Suurin vastaajajoukko eli 45,3% vastaajista ei tuntenut asiaa.

Kysymyslomakkeemme kohdassa 1.4 avasimme yrittäjille taustaksi, että aluehallintouudistuksen avulla pyritään lähtökohtaisesti helpottamaan kestävyysvajetta ja karsimaan päällekkäisyyksiä hallinnosta. Tämän jälkeen kysyimme heiltä, pystytäänkö uudistuksella heidän mielestään saavuttamaan nämä tavoitteet.

KUVIO 7. Kestävyysvajeen ja päällekkäisyyksien karsiminen.

Jälleen vastauksissa toistui ilmiö, jossa tietoa ei tältä osa-alueelta ollut tarpeeksi mielipiteen muodostamiseen tai yrittäjien saamat tiedot ovat ristiriitaisia. Kuitenkin saimme varsin tasaväkkiset ryhmät selville, ja yrittäjistä 20,3 % vastasi kysymykseen kyllä ja 23,8 % vastasi ei. Taustoittaaksemme vastauksia, pyysimme jälleen kohdassa 1.4.1 vastaajilta kommentteja liittyen heidän näkemykseensä. Kyllä-vastauksen vastanneet ihmiset antoivat esimerkkeinä seuraavia kommentteja:

- Selkeämpi johtamisjärjestelmä pienentää kokonaisuudessaan henkilöstökustannuksia pitkässä juoksussa.
- Jos uskalletaan rohkeasti hyödyntää uutta tilannetta voidaan varmasti monia asioita hoitaa aiempaa tehokkaammalla tavalla.
- On viisasta yhdistellä väliportaan hallintoa ja siirtää maakunnalle tehtäviä sekä alhaalta että ylhäältä.
- Kyllähän toiminnan keskittäminen karsii päällekkäisyyttä ja tyhjäkäyntiä.

Vastaavasti ei-vastauksen vastanneet kirjoittivat seuraavia kommentteja:

- Hallinnon päällekkäisyyksiä varmasti pystytään karsimaan, mutta kuluja tulee lisää muuten ja uskon ettei muutos helpota kestävyysvajetta.

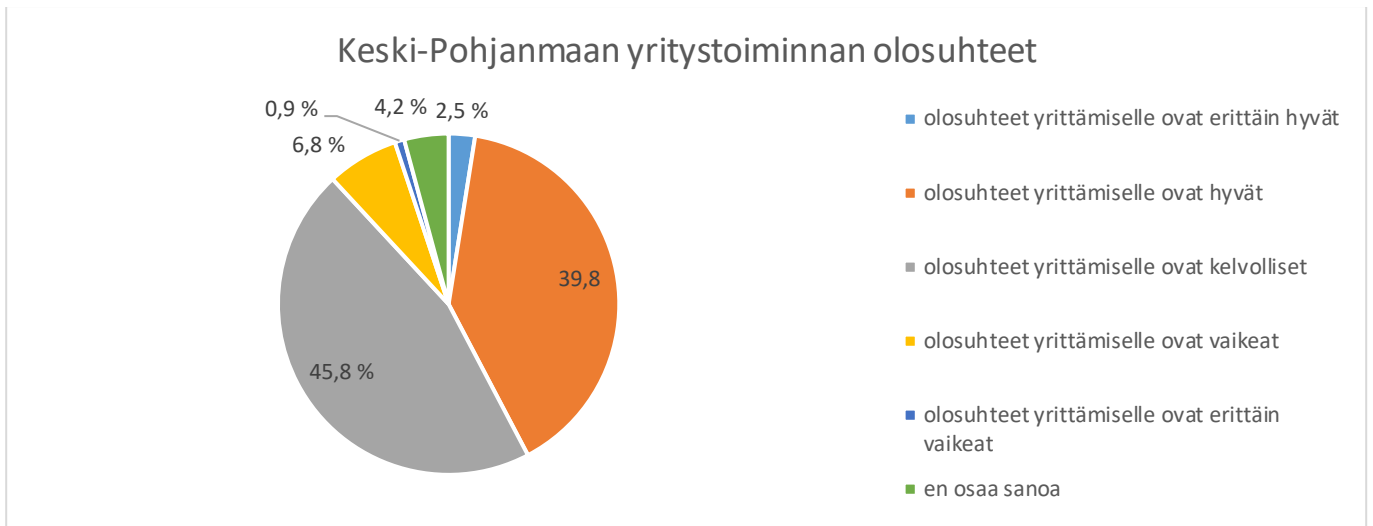
- Olen skeptinen asian suhteen. Luvataan parempaa palvelua ja säästöjä. Paljon on puhetta ollut jo monta vuotta mutta vielä hyvin vähän konkreettisia tekoja. Kaikissa ongelmissa vannotaan kilpailun nimeen. Itse pienyrittäjänä (käytännössä yksin) olen huomannut, että loppupeleissä pieni eliitti ja raha ratkaisee.
- Ei ainakaan näytä siltä. Julkinen puoli lisää toimia ja rekrytoi lisäväkeä hallintoon ja myös perustyöhön. Tämä näkyy sote-sektorilla selkeänä trendinä.
- Kun yksi porras asiakkaan ja palvelun tarjoajan väliin tulee niin se lisää yhden hallinnon tason olemassa olevaan järjestelmään. Vääjäämättä se lisää kustannuksia ja epäselvyyksiä tehtävistä ja vastuista ja varoista.

Vastaajat, jotka eivät osanneet muodostaa selkeää kuvaa tai mielipidettä tilanteesta antoivat kuitenkin seuraavanlaisia kommentteja asiasta:

- Hallinnon päällekkäisyyksien karsiminen on hyvä juttu, mutta uudistuksen mahdolliset vaikutukset kestävyysvajeeseen ovat vielä hyvin epävarmoja. Päätöksen teon keskittäminen isoihin kaupunkeihin ei ole vielä tähän mennessä tuonut maaseudulle mitään hyvää. Päinvastoin, yhteiskuntamme ajaa maaseudun väkeä yhä enenevässä määrin pois kodeistaan, sillä maaseudulla ei kohta pysty enää elämään jo ihan tiestön heikon kunnon vuoksi.
- En täysin usko, että harvaan asutulla seudulla saadaan tavoiteltuja hyötyjä, ja pelkään, että maakuntaudistuksen myötä esim. ELY-palvelut ruuhkautuvat niin, että asioiden viivästyminen on haittaa yrityksille ja rahoittajille. Joissain asioissa, enemmän sote-puolella ja Etelä-Suomessa, hyödyt voivat olla selkeämmät.

5.2 Yrittäjyyden tila ja kehitys Keski-Pohjanmaan alueella

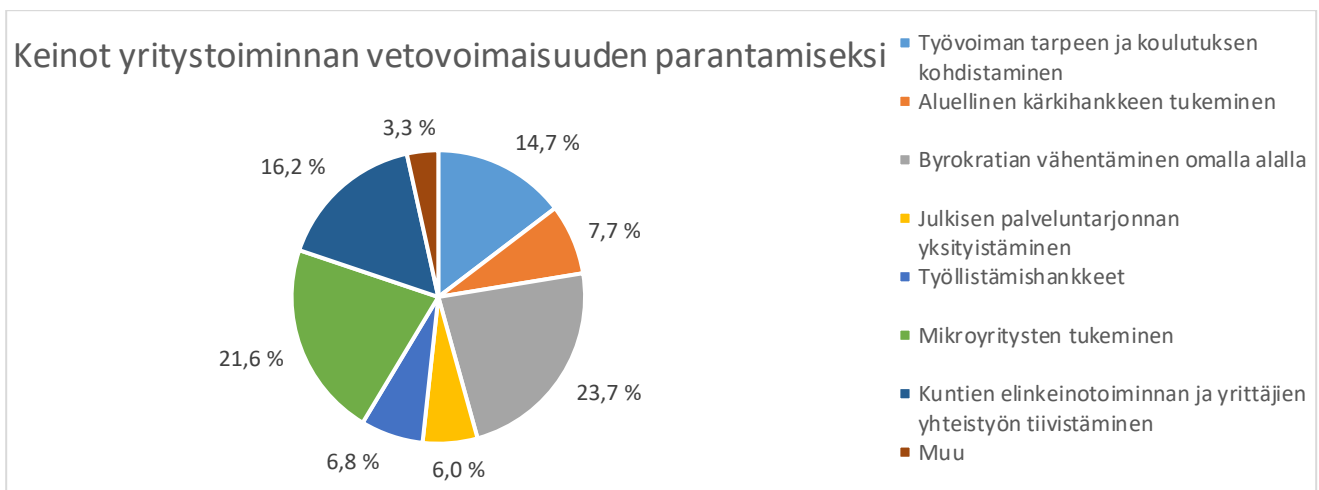
Kyselylomakkeemme toinen osio koski kiinteästi yrittäjyyden tilaa ja kehitystä Keski-Pohjanmaan alueella liittyen aluehallintouudistuksen viitekehukseen. Näin ollen toisen osion ensimmäisessä kysymyksessä, joka oli kyselyssämme numero 2.1, selvitimme yrittäjien mielipiteitä Keski-Pohjanmaan yritystoiminnan olosuhteista.

KUVIO 8. Keski-Pohjanmaan yritystoiminnan olosuhteet.

Vastaajien piti arvioida tämän hetkiset yrittämisen olosuhteet Keski-Pohjanmaalla. 2,5 % vastaajista piti tämän hetken olosuhteita yrittämiseksi erittäin hyvinä. Saimme myös muita positiivisia vastauksia tämän hetken yrittämisen olosuhteista, sillä 39,8 % vastaajista koki ne hyväksi. Vastaajista suurin osa eli 45,8 % piti yrittämisen olosuhteita tällä hetkellä kelvollisina. Vaikeiksi yrittämisen olosuhteet koki 6,8 % vastaajista, ja 0,9 % vastaajista piti tämän hetken olosuhteita yrittämiseksi erittäin vaikeina. Viimeisenä vaihtoehtona oli ”en osaa sanoa”, jonka oli valinnut 4,2 % vastaajista. Lukuja voi pitää rohkaisevina, kun ottaa huomioon alueen yritysraakenteen sekä toimialat, joilla useimmat yritykset toimivat. Sen lisäksi lukuja tarkkailtaessa on otettava huomioon monen alan lisääntynyt kilpailu asiakkaista.

Kysymyksessä 2.2 kysyimme vastaajilta, mitä konkreettisia tekoja he kaipaisivat, jotta Keski-Pohjanmaasta voitaisiin tehdä yritystoiminnan kannalta vetovoimaisempi.

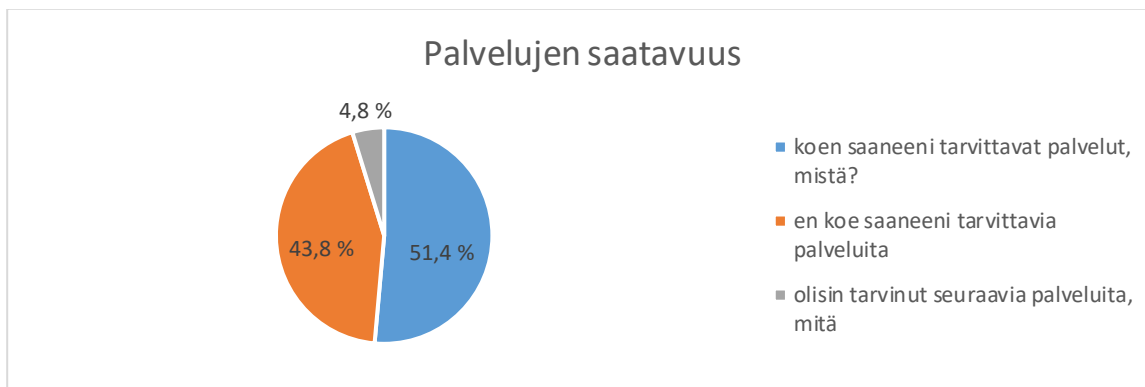

KUVIO 9. Keinot yritystoiminnan vetovoimaisuuden parantamiseksi.

Vastauksissa saimme hajontaa eri vaihtoehtojen välillä. Suurimpina konkreettisina asioina yrittäjät kaipaivat byrokratian vähentämistä omalla alalla, mikroyritysten tukemista ja työllistämishankkeita. Byrokratian vähentämistä kaipasi vastaajista 23,7%, mikroyritysten tukemista 21,6% ja työllistämishankkeita 16,2%.

Kysymyksessä 2.3 kysyimme yrittäjiltä kysymyksen, jossa selvitimme, ovatko he aikaisemman aluehallintojaon aikana kokeneet saaneensa yritykselleen tarpeelliset palvelut toiminnan kehittämiseen ja tukemiseen.

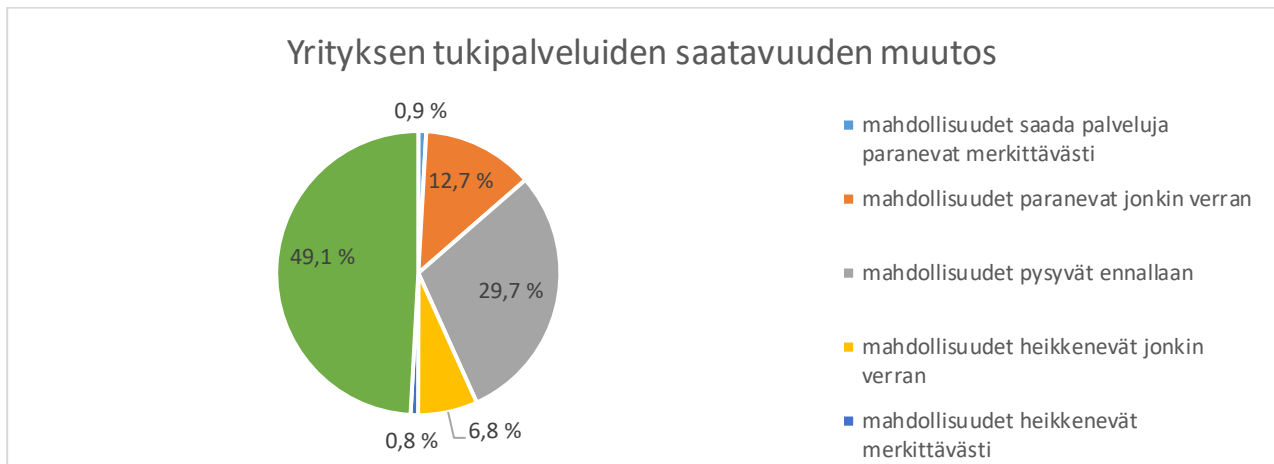

KUVIO 10. Palvelujen saatavuus.

Yhdeksännessä kysymyksessä kartoitettiin siis aikaisempien aluehallintojen aikana saatujen yrityspalveluiden kykyä auttaa toiminnan kehittämisessä ja tukemisessa. Suurin osa vastaajista (51,4%) koki saaneensa tarvittavat palvelut. Kysymyksessä oli myös vaihtoehto, jossa vastaaja pystyi kertomaan, mistä hän hankki kyseisen palvelun. Yhteenvetona voidaan todeta, että suosituimmat palvelut yrittäjien keskuudessa ovat olleet KOSEK (Kokkolanseudun Kehitys Oy), ELY-keskus (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus), paikallinen yritysneuvonta ja TE-keskus (Työ- ja elinkeinokeskus). Näiden lisäksi yrittäjät ovat hakeneet apua seuraavista paikoista: paikallinen yritysneuvonta, Suomen Yrittäjät, Ytek, paikallinen kaupunki tai kunta, AKK, elinkeinoasiamiehet, Tekes, Leader, Nihak ja pankki.

Seuraava ryhmä vastaajista ei kokenut saaneensa tarvittavia palveluita toiminnan kehittämiseen ja tukemiseen, ja näitä vastaajia löytyi 43,8 %. Viimeinen ryhmä vastaajista sai ilmoittaa puuttuvat palvelut, ja näitä vastaajia oli 4,8 %. Vastaajat tarvitsivat seuraavia palveluita: aikanaan apua yrityksen perustamiseen, laboratorio, apu haastavien tilanteiden hallintaan sekä apu nuoren palkkaamiseen.

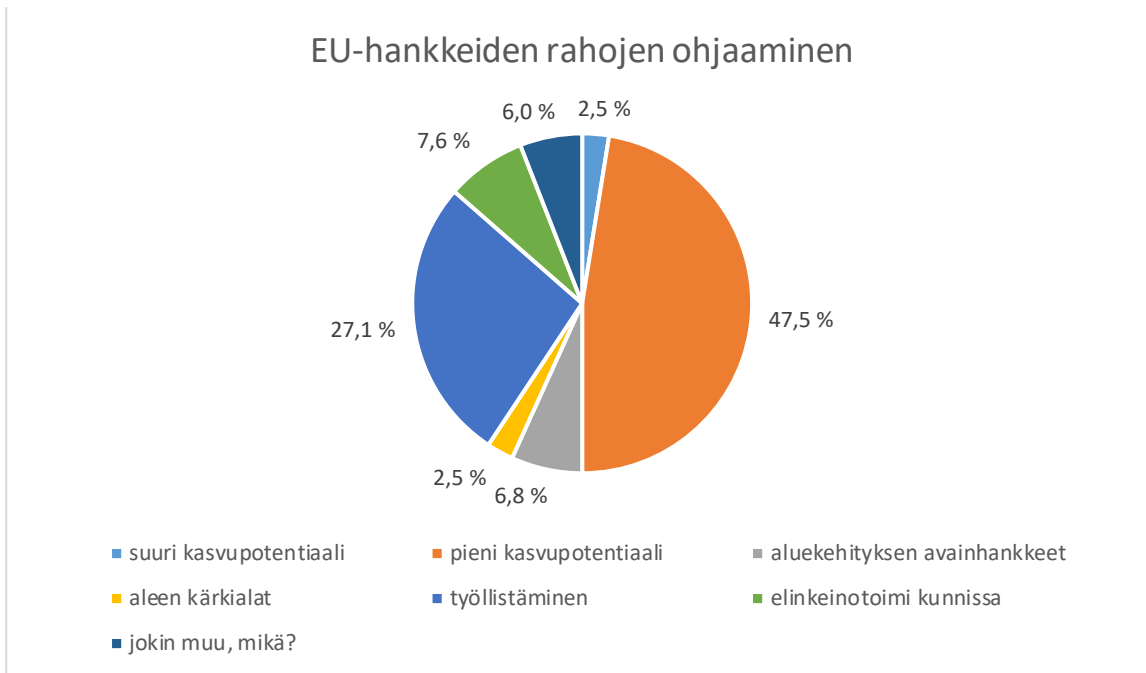
Kysymyksessä 2.4 selvitimme yrittäjien näkemyksiä aluehallintouudistuksen vaikutuksesta yritysten tukipalveluiden saatavuuteen.

KUVIO 11. Yrityksen tukipalveluiden saatavuuden muutos.

Kysymyksessä siis kysyttiin vastaajien mielipidettä sen hetkisten tietojen varassa, tuleeko yrityksille suuntautuvien tukipalveluiden saatavuudessa tapahtumaan muutoksia. Suurin osa vastaajista eli 49,1 % vastasi, että ei tiedä. Vastaus kertoo, että joko vastaajan tiedot olivat vajaat tai yrityksen tukipalveluita ei nähdä tärkeänä osana omaa yritystoimintaa. Yrityksen tukipalvelujen mahdollisuuksien merkittävään paranemiseen uskoi 0,9 % vastaajista. Seuraava vastaajaryhmä uskoi tukipalveluiden saatavuudessa tapahtuvan jonkin verran parannusta, ja näitä vastaajia oli 12,7 % vastaajista. Yrityspalveluiden saatavuuden pysymiseen ennallaan uskoi 29,7 % vastaajista. 6,8 % uskoi uuden aluehallinnon tuovan yrityspalvelujen hankintaan jonkin verran heikennystä. Pieni osa vastaajista (0,8 %) uskoi muutoksen heikentävän mahdollisuuksia merkittävästi.

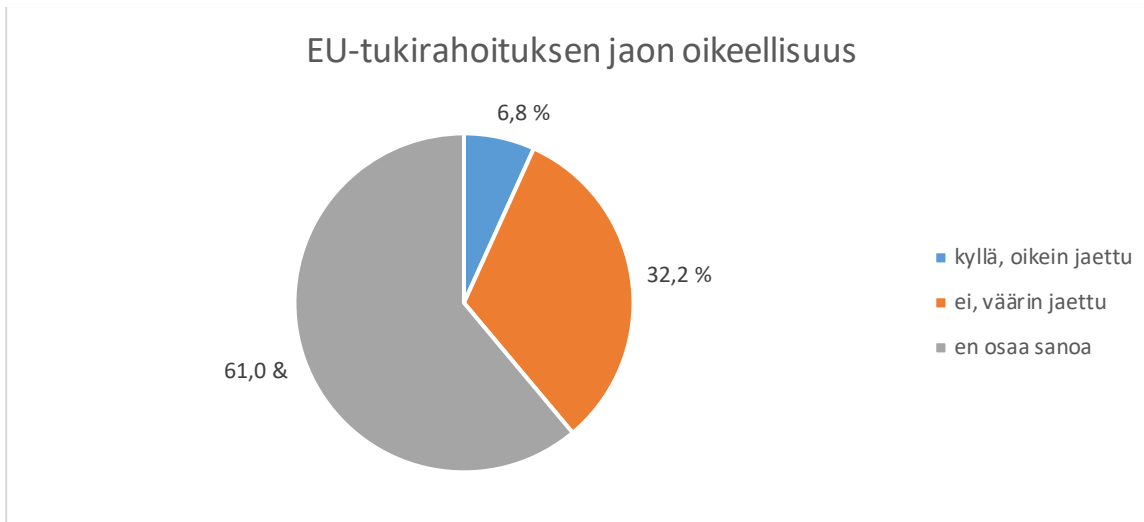
Kysymyksessä 2.5 annoimme vastaajille vaihtoehtoja ja selvitimme, mihin vaihtoehtoista he ohjaisivat mieluiten EU-rahoitusta. Vaihtoehdot olivat kasvupotentiaaliltaan suuriin yrityksiin (yli 50 henkilöä), kasvupotentiaaliltaan pieniin yrityksiin (alle 50 henkilöä), aluekehityksen avainhankkeisiin, alueen kärkialoille, työllistämiseen ja elinkeinotoimeen kunnissa. Lisäksi annoimme avoimen vaihtoehdon, johon vastaajat pystyivät itse antamaan omia ehdotuksiaan.

KUVIO 12. EU-hankkeiden rahojen ohjaaminen.

Saimme tuloksista selkeän näkemyksen siitä, mihin yrittäjät toivovat EU-avun kohdentamista. Selkeästi suurimman prosentiosuuden vastauksista sai pienten kasvupotentiaalisten yritysten tukeminen (47,5 %). Toiseksi suurin prosentti oli työllistämisen puolesta (27,1 %). Tämän jälkeen tasaisessa ryhmässä olivat elinkeinotoimen kehittäminen kunnissa (7,6 %), aluekehityksen avainhankkeiden tukeminen (6,8 %), sekä jokin muu (6,0 %). Vapaasti ehdotettavassa ”jokin muu” -vaihtoehdossa esille nousivat esimerkiksi uusien innovaatioiden tukeminen, tiestön kunnostaminen sekä koulutuksen tukeminen yrityksissä. Pie-nimmät prosentit saavuttivat alueen kärkialojen ja suuren kasvupotentiaalisen yritysten tukeminen. Nämä vaihtoehdot saivat kummatkin 2,5 % annetuista vastauksista. Näistä vastauksista voimme siis muodostaa kuvaa siitä, että yrittäjät näkevät pienyrittäjyyden ja työllistämisen tukemisen varsin tärkeinä asioina.

Kysymyksessä 2.6 kysyttiin seuraavaa asiaa: Näettekö EU:n tukirahoituksen jaon olevan tällä hetkellä oikeellisesti jaettu? Tämän kysymyksen vaihtoehdot olivat: kyllä, ei ja en osaa sanoa. Saimme tuloksena sen, että suurin osa vastaajista 61,0 % ei osannut sanoa mitään tähän kysymykseen. Näiden vastausten perusteella EU:n tukirahojen jako ei ole kovinkaan selvä asia Keski-Pohjanmaan seudun yrittäjille. Seuraavaksi suurin osa vastaajista (32,2 %) koki tukirahojen jaon väärin jaetuksi tällä hetkellä. Tämä on suuri määrä, ja voidaan pohtia, saavatko yrittäjät riittävästi tukea EU:lta omiin hankkeisiinsa. Vai koe-taanko EU:n toiminta helposti negatiivisesti jo lähtökohtaisesti? EU:n tukirahoituksen jaon koki oikeel-liseksi 6,8 % vastaajista.

KUVIO 13. EU-tukirahoituksen jaon oikeellisuus.

Yhteenvetona näistä vastauksista voidaan pitää sitä, että EU:n tukirahoituksen jaosta yrittäjät eivät osaa sanoa tai se koetaan väärin jaetuksi.

5.3 Työvoiman kehittäminen Keski-Pohjanmaan alueella

Kyselymme kolmannessa osiossa halusimme selvittää yrittäjien näkemyksiä ja ajatuksia työvoiman tilasta, sen palkkaamisesta ja kouluttamisesta Keski-Pohjanmaan alueella. Ensimmäiseksi selvitimme kysymyksessä 3.1 mitä konkreettisia keinoja yrittäjät kaipaisivat, jotta työvoiman palkkaamisen kynnys madaltuisi. Nostoina voidaan löytää seuraavanlaisia vastauksia yrittäjiltä:

- Tukea kustannuksiin ja työvoiman kouluttamiseen.
- Enemmän paikallista sopimista ja vähemmän työllistämiseen liittyvää vastuuta työnantajalle.
- Lisämaksujen aleneminen tai niissä avustaminen ja ennen kaikkea mikroyritysten tukeminen palkkaamiseen. Enemmän tietoa yrityksiin kaikenlaisista avustuksista, mitä on mahdollisuus hakea.
- Työvoiman palkkaamisen ensisijainen edellytys on, että talous kasvaa ja työtä on riittävästi tarjolla. Konkreettisinä keinoina meidän toimialalla (rakentaminen) näen kaavoituksen sujuvuuden, valitusoikeuden rajaamisen ja yleisesti hankintalain oikean tulkinnan siten, että myös pienillä yrityksillä on mahdollisuus tarjota palveluitaan julkisen sektorin hankkeissa. Päätöksen tekoon kaivataan yleisesti ottaen lisää

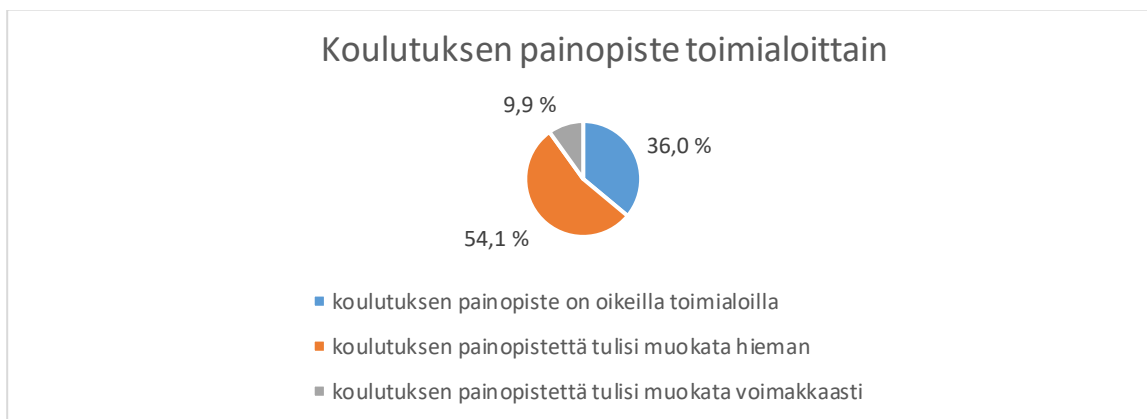
nopeutta ja johdonmukaisuutta. Nämä kaikki tuovat työtä, joka edelleen mahdollistaa työvoiman palkkaamisen.

- Irtisanomissuojaa pitäisi helpottaa. Uskon, että sitä ei käytettäisi väärin ja niillä ihmisillä jotka oikeasti hoitavat työnsä hyvin ei ole pelkoa irtisanomiselle. Tällä hetkellä eletään lintukodossa jossa pärjäävät nekin jotka eivät edes halua tehdä yhtään mitään. Lisäksi koeaikaa tulisi myös pidentää 6kk jolloin työntekijöiden piirteen tulvat paremmin esiin.
- Joustavia tapoja pienten projektityyppisten töiden teettämiseen ilman varsinaisen työsuhteen mukanaan tuomaa byrokratiaa. Tässä apuna voisivat olla esim. ukko.fi tai eezy.fi tyyppiset palvelut.
- Esim. työttömyysturvaa olisi muutettava siten, että etuus ei alene ottaessa vastaan lyhyitäkin töitä ja esim. siten, että voisi ansaita nykyistä suuremman summan ilman, että se vaikuttaa negatiivisesti etuuksiin. Irtisanomisen pitäisi olla helpompaa, jos sille löytyy aidot perustelut. Helpommasta irtisanomisesta ei kuitenkaan saisi tulla keinotteluväline. Nuoret pitäisi rekrytoida töihin hyvin varhain, työ opettaa nopeasti, jos annetaan mahdollisuus.
- Paikallista sopimista ja joustavampia työaikajärjestelyjä.
- Työn vastaanottaminen helpoksi. Ei mitään karensseja ja sanktioita, jos ottaa vastaan lyhytaikaisenkin työn. Aina edullisempi olla töissä kuin työttömyyskorvauksella. Lomautusvaroitusaika lyhyemmäksi. Mistä sen tietää 90 päivää ennen ettei olekaan tarjota töitä. Nyt pitää käytännössä aina olla varoitus päällä jos aikoo noudattaa säännöksiä. Rakennusalan nykyistä sääntelyviidakkoa karsittava rankasti ja otettava talonpoikaisjärki käteen. Rakennusalalla työn teko on tehty niin vaikeaksi ettei kohta halukkuutta enää niihin töihin löydy.
- Työttömiä (työvoimaa) tulisi porrastaa nykyistä paremmin, jotta työllistämistä haluavat henkilöt saataisiin työnhaussa eturiviiin. TE-keskus varmaan näin tekeekin, mutta se ei heijastu tarpeeksi yrityksiin. Yrittäjät etsivät aktiivisia hakijoita, joita voidaan kouluttaa työhön sopivaksi. Asenne ratkaisee nyt paljon! Monissa mikroyrityksissä suurin kynnyks palkkaamiseen on palkan sivukulut (Tyel, tarvittavat vakuutukset tms. kustannukset), joka tekee työllistamisestä usein liian kallista työn tuottavuuteen nähden. Moni "Hiace-mies" tarvitsee itselleen apumiehen, mutta hintalappu on liikaa työhön nähden. Laskekaapa huviksenne, paljonko koulun lumisten portaiden lakaseminen maksaa kiinteistöhuollon työntekijän tekemänä talven aikana ja laittakaa sille hintalappu. Mielestäni tässä on parentamisen varaa, jotta työllistäminen saataisiin nousuun. Esimerkiksi mahdollinen palkkatuki pitäisi kohdistaa suoraan näitä sivukuluja vähentävänä tekijänä, eikä suunnata yritykselle verotettavana tulona.

- Pidemmät koeajat. Pienemmät työn sivukulut. Omaan alaan kohdistuvan verotuksen oikaiseminen niin, että kuilu vähittäiskaupan ja ravintolapalveluiden välillä ei entistään kasvaisi. Alan yritysten kannattavuuden parantuminen vaikuttaa suoraan lisätyövoiman palkkaamiseen.

Vastauksista voidaan yhteenvetona nähdä sen, että useiden kyselyimme vastanneiden yritysten mielestä työvoiman palkkaaminen on tehty liian vaikeaksi. Yrittäjät kaipaavat tukea ihmisten palkkaamiseen ja kynnyksen madaltamista. He eivät kuitenkaan vastauksissa unohda työntekijöitä, jotka joutuisivat joissakin tilanteissa ottamaan vastaan lyhyempiä työsopimuksia, vaan toivovat myös sille puolelle työmarkkinoita karenskien poistamista tai ainakin pienentämistä. Linjanvetona voidaan nähdä, että yrittäjien usko itseensä ja työmarkkinoihin kestäisi tällaisen valtionohjauksen madaltamisen, sillä yksikään vastaajista ei nähnyt vastauksissa mainittujen toimenpiteiden aiheuttavan keinottelua. Tämä itsessään kertoo jo siitä, että tilanne on totinen, ja yrittäjät haluavat asioihin muutosta.

Kysymyksessä 3.2 kysyttiin yrittäjiltä: Koulutetaanko mielestänne Keski-Pohjanmaalla työvoimaa toimialoittain oikeassa suhteessa? Halusimme tietää, pystykö tämän hetken koulutustarjonta vastaamaan yrittäjien tarpeita oikeassa suhteessa. Kysymykseen oli kolme eri vastausvaihtoehtoa, jotka olivat seuraavat: koulutuksen painopiste on oikeilla toimialoilla, koulutuksen painopistettä tulisi muokata hieman tai koulutuksen painopistettä tulisi muokata voimakkaasti.

KUVIO 14. Koulutuksen painopiste toimialoittain.

Vastaajista 36,0 % oli sitä mieltä, että koulutuksen painopisteet ovat oikeilla toimialoilla tällä hetkellä ja työvoimaa koulutetaan oikeassa suhteessa. Tämä vastaus osoittaa sen, että koulutuksen uskotaan pystyvän tuottamaan osalle yrittäjistä Keski-Pohjanmaan alueelle mahdollisia työntekijöitä. Seuraava ryhmä oli suurin ja tähän ryhmään vastaajista kuului 54,1 %. Heidän mielestään koulutuksen painopis-

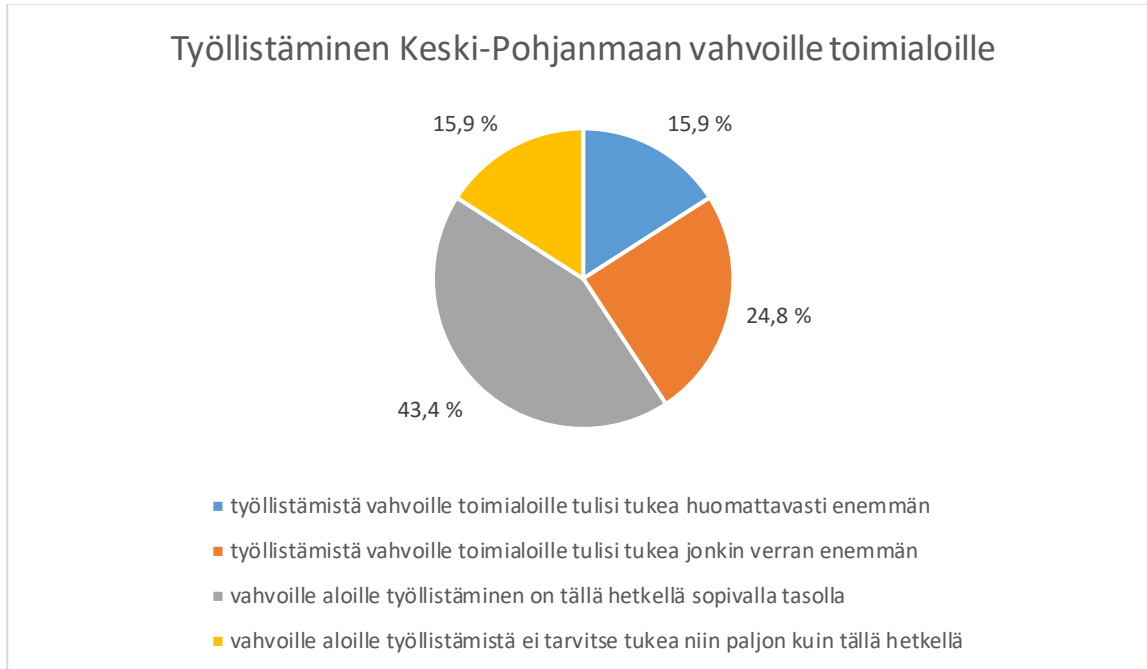
tettä tulisi hieman muokata. Näiden vastaajien vastauksista on havaittavissa pientä pettymystä koulutus- tarjontaa tai toimialojen koulutettavien suhdetta kohtaan. Pieni ryhmä (9,9 %) vastaajista oli sitä mieltä, että painopistettä tulisi muokata voimakkaasti. Yrittäjien vastauksista voidaan todeta, että noin kolman- nes on tyytyväinen tämän hetken tilanteeseen, mutta kaksi kolmasosaa kaipaasi jonkin asteista muutosta vallitsevaan tilanteeseen.

Kysymyksessä 3.3 selvitimme yrittäjien kantaa siihen, millä keinoilla työvoiman tarvetta ja työvoiman tarjonnan kohtaamista voitaisiin edesauttaa. Nostoina voidaan ottaa esiin seuraavia vastauksia:

- Sosiaalisen median kanavat käyttöön entistäkin paremmin, yhteinen kohtaamis- paikka sosiaalisessa mediassa.
- Työharjoitteluiden kautta on mahdollista näyttää osaamista. Yrityksiin oikeaa tietoa esim. työttömistä, monella yrittäjällä huono kuva työttömistä yleensä. Ei ymmärretä, että työttömyyteen on useita syitä mm. perhetilanne, oman alan työllisyystilanne, ter- veys, vasta ammattiin valmistuminen jne.
- Työharjoittelun tukemista valtion tai Elyn toimesta. Näin yrittäjä voi rohkeammin ottaa uutta työvoimaa eikä tarvitse pelätä palkkaamisen riskejä. Mikäli kaveri on hyvä niin silloin hänet voi mielellään palkata töihin.
- Yritykset voisivat olla aktiivisempia markkinoidessaan itseään työnantajana, hyvänä sellaisena, hyvä työnantaja saa hyvät työntekijät. Monen alan imago on huono ja palkkaus huono, palkantason kohottaminen on kuitenkin ikuisuusongelma. Imagoa voi kuitenkin parantaa, monesti riittää pelkkä tiedon jakaminen.
- Ei kai siihen muuta mahdollisuutta ole kuin haastatella yrityksiä edustajia nykyi- sestä ja mahdollisesti tulevasta tarpeesta. Lyhyemmällä muutaman kuukauden (6-9 kk) kohdennetuilla koulutuksilla, joissa osa ajasta työssä oppimista voitaisiin ainakin osittain asiaa auttaa.
- Suunta nykyään on oikea, avoimet työpaikat näkyvät jo monessa nettisivustossa ja jos jotenkin saataisiin myös työvoiman tarjonta paremmin näkyviin.

Yhteenvetona vastauksista voidaan tehdä havainto, että työharjoittelua tulisi tukea ja mahdollistaa yrittäjien mielestä paremmin. Lisäksi voidaan havaita, että tiedottaminen ja tiedon välittämisen niin vapaista työpaikoista kuin vapaasta työvoimasta tulisi olla parempaa. Tietoa tuotetaan verkkoon jo tällä hetkellä, mutta konkreettinen kommunikointi työnantajien, työn välittäjien ja työn hakijoiden kesken on heikkoa.

Kysymyksessä 3.4 selvitimme, pitäisikö yrittäjien mielestä työllistymisen tukea suunnata Keski-Pohjanmaalla sen vahvoille toimialoille. Näihin luetaan esimerkkeinä vene-, metalli- ja rakennusteollisuus sekä maatalous.

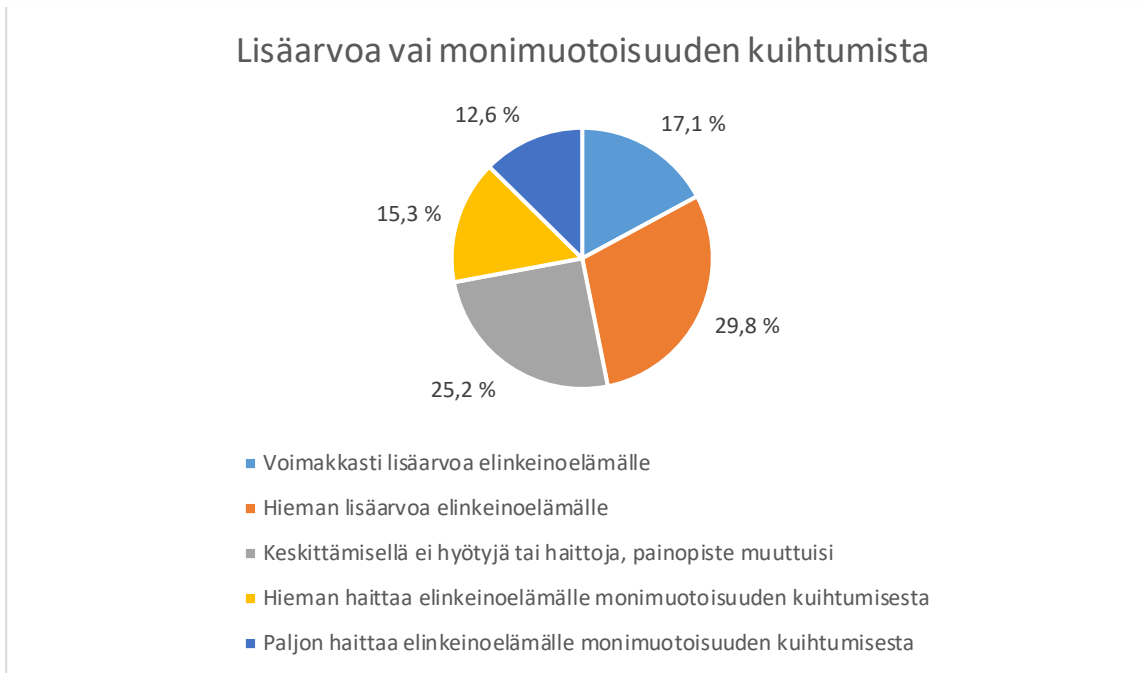

KUVIO 15. Työllistäminen Keski-Pohjanmaan vahvoille toimialoille.

Vastauksissa saimme selville, että selkeästi suurin osa joko kannatti vahvojen toimialojen työllistämisen tukemista tai oli sitä mieltä, että vahvojen alojen työllistäminen on sopivalla tasolla. 15,9 % oli sitä mieltä, että työllistämistä vahvoille toimialoille tulisi tukea huomattavasti enemmän. 24,8 % oli sitä mieltä, että työllistämistä vahvoille toimialoille tulisi tukea jonkin verran enemmän. 43,4 % oli sitä mieltä, että vahvoille aloille työllistäminen on tällä hetkellä sopivalla tasolla, ja 15,9 % oli sitä mieltä, että vahvoille aloille työllistämistä ei tarvitse tukea niin paljon kuin tällä hetkellä. Yrittäjät olivat siis yleisesti sitä mieltä, että vahvat toimialat ovat työllistämässä erittäin tärkeitä ja toimivat näin vetureina koko alueen taloudelle.

Kysymyksessä 3.5 halusimme kuulla, toisiko työllistymisen tukemisen keskittäminen vahvoille aloille yrittäjien mielestä lisäarvoa alueen elinkeinoelämälle, vai kuihduttaisiko se elinkeinoelämän monimuotoisuutta.

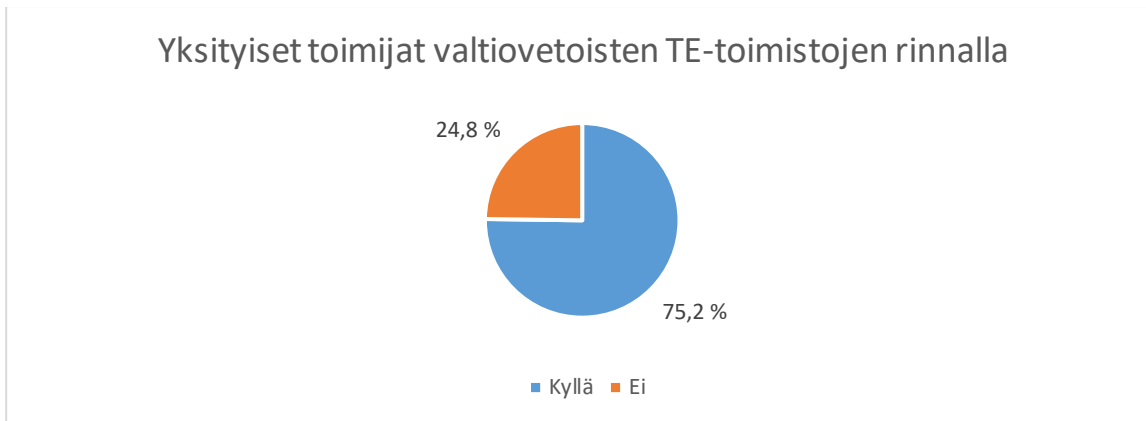

KUVIO 16. Lisäarvoa vai monimuotoisuuden kuihtumista.

Vastaukset tässä kysymyksessä hajaantuivat melko tasaisesti. Saimme näkökulmia sekä puolesta että vastaan. 17,1 % vastaajista oli sitä mieltä, että työllistämisen tuen keskittäminen vahvoille aloille toisi voimakkaasti lisäarvoa elinkeinoelämälle. 29,8 % vastaajista oli sitä mieltä, että keskittäminen toisi hieman lisäarvoa elinkeinoelämälle. Tämä ryhmä vastaajia oli tämän kysymyksen osalta suurin. 25,2 % vastaajista oli sitä mieltä, että keskittämällä ei olisi hyötyjä eikä haittoja, mutta painopiste työllistämässä muuttuisi nykyisestä tilanteesta. 15,3 % vastaajista koki, että keskittämisestä olisi hieman haittaa elinkeinoelämälle monimuotoisuuden kuihtumisen kautta ja 12,6 % oli sitä mieltä, että keskittämisestä olisi paljon haittaa elinkeinoelämälle juuri monimuotoisuuden kuihtumisen kautta. Viimeinen ryhmä, eli vastaajat, jotka näkivät haitan olevan suurta, olivat pienin joukko vastaajia.

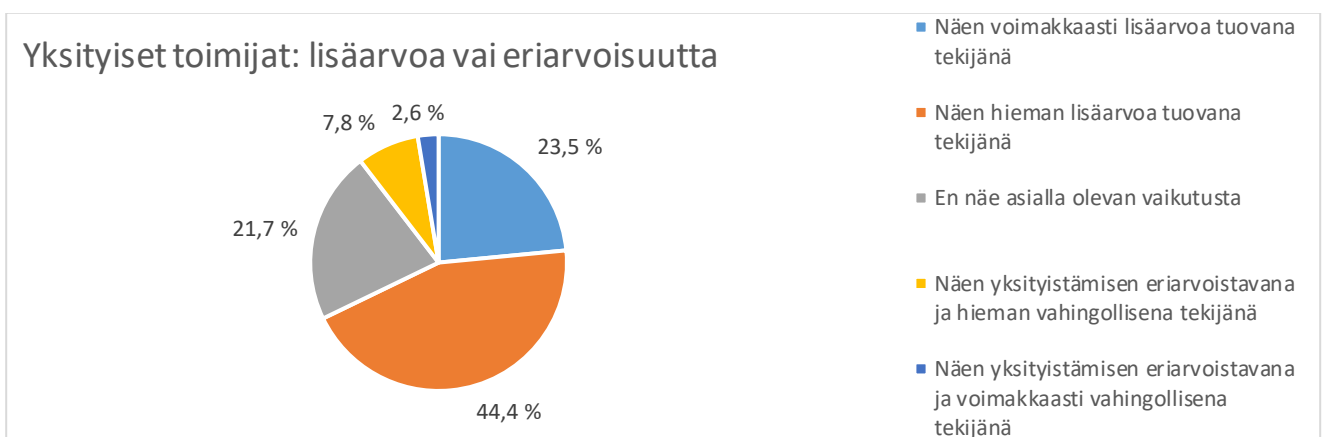
Kysymykset 3.6 ja 3.7 tarkastelivat samaa aihetta, mutta hieman eri yhteyksissä. Kummassakin kysymyksessä kartoitettiin yrittäjien näkemyksiä yksityisistä toimijoista nykyisten valtiovetoisten TE-toimistojen rinnalla. Käsittelemme nämä kysymykset kuitenkin erikseen. Kysymyksessä 3.6 kysyimme, tulisiko Keski-Pohjanmaan alueella olla yrittäjien mielestä yksityisiä toimijoita valtiovetoisten TE-toimistojen rinnalla.

KUVIO 17. Yksityiset toimijat valtioventoisten TE-toimistojen rinnalla.

Kysymykseen 3.6 saimme selkeän enemmistön (75,2 %) näkemyksen siitä, että yrittäjien mielestä valtioventoisten TE-toimistojen rinnalla pitäisi olla yksityisiä toimijoita. Yksityiset toimijat toisivat kilpailua ja varmasti tietynlaista palvelulähtöisyyttä vielä enemmän kuin mitä yrittäjät kokevat tällä hetkellä saaneensa. Kun peilataan tätä vastausta esimerkiksi kyselyssämme aikaisemmin saatuihin avointen kysymysten vastauksiin, voidaan nähdä, että yritykset eivät ole täysin tyytyväisiä nykyiseen järjestelmään ja palvelun laatuun tältä osin.

Kysymyksessä 3.7 selvitimme, näkevätkö yrittäjät yksityiset toimijat TE-toimistojen rinnalla palveluihin lisäarvoa tuovana tekijänä, vai yrityksiä eriarvoistavana tekijänä.

KUVIO 18. Yksityiset toimijat: lisäarvoa vai eriarvoisuutta.

Suurin osa yrittäjistä näki TE-palveluiden yksityiset toimijat myös tässä kysymyksessä positiivisessa valossa. 23,5 % vastaajista näki yksityiset toimijat voimakkaasti lisäarvoa tuovana tekijänä. 44,4 % näki yksityiset toimijat hieman lisäarvoa tuovana tekijänä. Tämä joukko vastaajia oli selkeästi suurin. 21,7 % ei nähnyt asialla olevan vaikutusta elinkeinoelämään ja yrityskenttään tässä kontekstissa. 7,8 % näki

yksityistämisen eriarvoisuutta lisäävänä ja hieman vahingollisena tekijänä ja 2,6 % näki yksityistämisen eriarvoisuutta lisäävänä ja voimakkaasti vahingollisena tekijänä. Kysymyksistä 3.6 ja 3.7 voidaan yhteenvetona todeta, että yrittäjät näkevät yksityisten tarjoamat TE-palvelut ennen kaikkea mahdollisuutena, eivät uhkana.

Kysymyksessä 3.8 halusimme saada selville yrittäjien näkökulmia työmarkkinoiden ikärakenteen ääripäiden, eli nuorten ja iäkkäiden työntekijöiden työllistämisestä, ja nimenomaan siitä, miten näiden ääripäiden työllistämistä voitaisiin tukea mahdollisimman hyvin. Nostoina voidaan jälleen ottaa esille yrittäjien vastauksia:

- Erilaisia apurahoja näiden kohderyhmien työllistämiseen tulisi mielestäni käyttää enemmän sekä työkokeiluja ja niistä siirtymistä yrityksen palkkalistoille.
- Nuorten kannalta näkisin oppisopimuskoulutuksen parhaana vaihtoehtona. Pienillä yrityksillä on usein työvoiman tarve, mutta rekrytoiminen on kallista ja sisältää suuren riskin virherekrytoinnin sattuessa. AMK:n opiskelijoiden harjoittelupaikat yrityksissä mahdollistavat ns. "pitkän rekrytointiprosessin", minkä aikana sekä työntekijä että yritys tutustuvat toisiinsa, joka edelleen mahdollistaa palkkaamisen valmistumisen jälkeen. Iäkkäiden työllistyminen on varmasti kovin paljon alakohtaista ja työn fyysinen rasitus vaikuttaa paljon. Suunnittelu- ja konsultointialalla on paljon jopa yli 70-vuotiaita huippuammattilaisia, jotka ovat edelleen työelämässä mukana.
- Lisäämällä ammatillisen kuntoutuksen käyttöä, ohjaamalla työtön työllistämisen ammattilaisten pariin. Nuorilla on puutteita työelämävalmiuksissa ja niitä voi opetella työpajoilla, työkokeiluissa jne. Helpompi työllistyä kun työelämäosaaminen on työpaikkojen vaatimalla tasolla. Nuorten ammatillista koulutusta kannattaa tukea, jotta mahdollisuudet työllistymiseen paranevat. Iäkkäiden osalta tulisi tehdä näkyväksi heillä oleva osaaminen, eikä ainoastaan juuttua siihen, montako työvuotta on jäljellä. Palkkatuki on molemmille ryhmille hyvä asia tukemaan työllistymistä.
- Nuorille kuntakohtaisesti apua oman itsensä kehittämisessä ja suuntaamisessa, vanhemmille perustettaisiin osaamispankki johon työnhakijat listaavat omia osaamisiaan ja vahvuuksiaan. Pankkiin olisi pääsy rekisteröityneellä työnantajayrityksellä.
- Ohjaamalla nuoria jo opiskeluvaiheessa työllistävälle alueille. Nyt alueella esimerkiksi valmistuu paljon nuoria "kivoille" alueille, joissa ei ole työvoiman tarvetta niin paljoa (esim. parturi-kampaajat, datanomit). Vanhemmalle väestölle tarvitaan asenneohjausta, jotta he lähtisivät uusille alueille vanhojen kuihtuessa.
- Ongelmana on työmarkkinoiden tasavertaisuus kaikille työllistettäville. Kun kustannukset työllistämiseksi on kaikille nuoresta vaariin samat, yritykset valitsevat parhaat mahdolliset ehdokkaat töihin. Vaikka rekryssä ei suoraan ikää huomioidakaan, ilman

työkokemusta olevat nuoret jäävät CV-vertailussa helposti toiseksi. Uskoakseni työllistävän yrityksen sekä johtoportaan ikä vaikuttaa rekryissä jonkin verran valintoihin. Monet iäkkäämmät ihmiset ovat kokemukseltaan parhaita valintoja työhön, mutta tuleeko ikä liian usein vaikuttavaksi tekijäksi. Yrittäjä etsii kuitenkin pitkäaikaista työntekijää, joka voidaan kouluttaa työhön sopivaksi vuosien mittaan. Moni ala tarvitsee myös ATK- ja sähköistä osaamista, johon valitaan, ehkä ajattelemtakin, nuorempi tekijä.

- Asennemuokkausta yrittäjille ja pois siitä keski-ikäisten suosimisasenteesta, että he ovat parhaita työntekijöitä. Iän perusteella ei voi kenenkään työkykyisyyttä tai tuotavuutta tai sopivuutta arvioida. Perusteena pitäisi olla henkilön ammattitaito, koulutus ja muut kyvyt, ei ikä.

Yrittäjät olivat suurelta osin sitä mieltä, että asenteissa nuorten ja iäkkäämpien ihmisen palkkaamisen olisi muokkaamisen varaa. Yrittäjät olivat myös monissa vastauksissa sitä mieltä, että kummastakin työmarkkinan ikäjakauman ääripäästä löytyy kyllä ammattitaitoa ja halua tehdä töitä, mutta näitä resursseja ei saada tällä hetkellä parhaalla mahdollisella tavalla käyttöön. Vastauksissa esitettiin esimerkiksi nuorten ja iäkkäämpien työllistämisen voimakkaampaa tukemista. On myös nähtävissä, että ennemmin työmarkkinoilla palkataan parhaassa työiässä oleva keski-ikäinen hakija, kuin jompikumpi ääripäiden edustajista.

Kysymys 3.9 antoi yrittäjille vapaan sanan liittyen kyselyymme, aiheeseen tai muuhun heidän ajatuksiinsa herättäneeseen asiaan. Nostoina voidaan jälleen ottaa esiin vastauksia:

- Huoli nuorten "katoamisesta" opiskelujen vuoksi maakunnasta tai paremminkin seutukunnasta, kun alueella ei ole jatkokoulutusmahdollisuutta. Seuraa yritysten kehittymisen ja kasvun taantumaa.
- Kirveellä olisi paljon töitä, kun vaan joku uskaltaisi sitä heilauttaa. Tämä on siis kielikuva, en tarkoita todellista kirvestä. Työelämä ja yhteiskunta ovat unohtaneet kokonaan ihmisen ja ihmisyyden, ja sen että me emme ole täällä vain työtä ja rahaa tehdäksemme. Olen tällä hetkellä todella pettynyt päättäjiimme ja siihen, mihin maailmamme on mennyt.
- Pakolla ei ketään työllistetä, vaan siihen tarvitaan omaa motivaatiota ja auttamista yhteisin keinoin. Tietotekniikka on tullut pysyäkseen, mutta on vain hyvä renki. Ihminen pitää kohdata aina ihmisenä.
- Mielestäni tämä maa tarvitsee terveiden arvojen pohjalta toimivia, yrittäjähenkisiä, kestävään kehitykseen panostavia yrittäjiä ja kaikenkokoisille yrityksille on varmistettava menestyksekkäät toimintaedellytykset sijainnista riippumatta. Mahdollisuu-

det ja keinot menestyä näyttävät vain olevan hieman vaikeasti saavutettavissa täälläpäin. Tarve muutokselle on huomattu, mutta toiminnan toteutustavat heikohkosti haavittavissa. Kiitos.

- Tuet vääristävät kilpailua, luovat tehottomuutta ja ovat yleensä huonosti menneille tarkoitettuja tai sellaisille, jotka eivät tarvitsisi enää mitään tukea. Tuen saajien valintaan pitäisi kiinnittää enempi huomiota eikä pitäytyä vanhoihin jatkuvasti tukea saaviin yrityksiin. Reippaammin kokeiluja eri aloille. Ei mitään pysyviä tukijärjestelmiä niin kuin ruotsinlivoille. Ne ei kehitä mitään uutta vaan vääristävät kilpailua.
- Ei tuet työnantajille eikä työntekijöille ole se tärkein. Pitäisi saada luotua edellytykset yrittämiselle, joka kannattaa ja pystyy ja uskaltaa työllistää. Jos yritykset saavat lisää tukia ja työntekijöiden palkat nousee, kierre on valmis.

Vastauksien yhteenvetona voidaan todeta, että yrittäjät peräänkuuluttavat ”maalaisjärjen käyttöä” ja ihmisistä huolehtimista oikealla tavalla. Liika tukeminen ei kehitä markkinoita tai työllistämistä, vaan todelliset ympärillä vallitsevat olosuhteet ja niiden muokkaaminen yritystoimintaa mahdollistavaksi tekijäksi nähdään suurimpana yksittäisenä asiana, joka auttaa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli saada selville yrittäjien näkökulmia tulevasta aluehallintouudistuksesta ja siitä, mitkä olisivat sen mahdolliset vaikutukset yrittäjyyteen Keski-Pohjanmaan alueella. Kysymykset koskivat aluehallintouudistusta, Keski-Pohjanmaan alueen yrittäjyyttä, yritysten tukipalveluita, EU:n tukirahojen käyttöä, Keski-Pohjanmaan työllisyystilannetta ja yrityspalveluiden yksityistämistä. Tutkimustulokset saatiin yrittäjien täyttämien vastauksien perusteella.

Yrittäjiä pyydettiin vastaamaan kysymyksiin oman tietämyksensä perusteella. Ensimmäinen kyselylomakkeen osio käsitteli pelkästään aluehallintoa. Tästä osiosta on sanottava, että mahdollinen aluehallintouudistus ja sen tuomat vaikutukset eivät olleet yrittäjillä tiedossa. Jopa 40,2% vastaajista ei tiennyt lainkaan aluehallintouudistusta. Tämä toistui myös muissa kysymyksissä, erityisesti tiedusteltaessa aluehallintouudistuksen vaikutuksesta kestävyysvajeen helpottamiseen ja hallinnon karsimiseen. Tässä kysymyksessä 55,9% ei osannut muodostaa omaa mielipidettään. Aluehallintouudistuksen painopiste julkisessa keskustelussa on mielestämme ollut hyvin vahvasti sosiaali- ja terveystalouden yhdistämisessä, jolloin yrittäjiin vaikuttavat uudistukset ovat jääneet eri medioissa pienemmälle huomiolle. Emme ole tietoisia, ovatko yrittäjien etujärjestöt viestineet yrittäjille mahdollisista aluehallintouudistuksista, mutta yrittäjien näkökulmasta tiedottaminen ei ole onnistunut. Voidaan myös pohtia, olivatko meidän kysymyksemme muotoiltu tähän osioon onnistuneesti, sekä olivatko tekemämme johtopäätökset aluehallintouudistuksen vaikutuksista oikeansuuntaiset. Vastauksien perusteella näkisimme, että sosiaali- ja terveystaloudesta käyty julkinen keskustelu on ajanut ”poliittisena pelinappulana” monissa intresseissä yrittäjyyden tilanteen edelle. Aluehallintouudistukseen liittyen sosiaali- ja terveystaloudesta viritetty keskustelu on ollut helppo tapa ottaa kantaa poliittisesta näkökulmasta, koska tämä koskettaa suurta osaa äänestäjiä. Yrittäjyyden tilaa ja aluehallintouudistuksen vaikutusta siihen olisi kuitenkin Suomen ja Euroopan taloustilanteessa pidettävä selkeästi suuremmissa arvossa. Tämä ei kuitenkaan ehkä ole yhtä arvokasta keskusteltavaa äänestäjien näkökulmasta, koska suurin osa heistä ei kuitenkaan ole lopulta yrittäjiä. Yrittämisen tilanteen ja sen mahdollisen helpottamisen avulla voitaisiin kuitenkin potentiaalisesti vaikuttaa kansalaisten elämään isossakin mittakaavassa, kun yrittäjien monissa kohdissa kaipaamia toimenpiteitä tehtäisiin.

Toinen osio oli yrittäjyyden tila ja kehitys Keski-Pohjanmaan alueella. Tässä osiossa viitekehiksenä toimi edelleen aluehallintouudistus. Yrittäjistä valtaosa piti yrittämisen olosuhteita kelvollisena tai hyvinä Keski-Pohjanmaan alueella. Alueen yrittäjät kaipaivat yritystoiminnan vetovoiman paranta-

miseksi byrokratian vähentämistä omalla alalla, sekä mikroyritysten tukemista. Byrokratia koetaan vahvasti hidastavana tekijänä valtakunnallisesti, joten tämän teeman nouseminen esille ei tullut yllätyksenä. Tässä osiossa mielenkiintoisia olivat yrittäjien vastaukset kysymykseen palvelujen saatavuudesta. 43,81% vastaajista koki, ettei saa tarvittavia yrityspalveluja. Jatkokysymyksessä kysyimme, minkälaisille palveluille on ollut tarvetta. Vastauksina nousivat esille apu yrityksen perustamiseen, apu hankalien tilanteiden hallintaan, laboratoriopalvelut, sekä apu nuorten palkkaamiseen. Näiden tulosten valossa yrityspalveluiden kehittämiseksi olisi tarvetta tai tämän hetkisiä palveluita ei osata hyödyntää riittävästi. Yhden luokun periaate on ollut aluehallintouudistuksen tavoite ja uskomme, että sillä saataisiin yrityspalvelujen kenttää käyttäjäystävällisemmäksi ja resurssien käyttöä tehokkaammaksi. Yrittäjiltä kysyttiin myös, kuinka tärkeinä he näkevät yksityiset toimijat valtakunnallisten TE-toimistojen rinnalla palveluntarjoajina. Vastanneista Keski-Pohjanmaan alueen yrittäjistä suuri osa (75,2%) koki olevan tarvetta yksityisille toimijoille, ja jatkokysymyksessä 44,4% uskoi yksityisten toimijoiden tuovan lisäarvoa. Nämä yhdistettynä aiempiin tietoihin alue kaipaisi muutosta saatavissa oleviin yrityspalveluihin ja yksityiset toimijat nähdään lisäarvoa tuovina toimijoina. Tässä kohdassa saaduissa vastauksissa näkyy selvästi monien Keski-Pohjanmaalaisten yritysten piirre, eli myös päättävän tason tekijät ovat usein mukana suorittavassa työssä. Tämä alleviivaa yrityspalveluiden ja lakisääteisten asioiden osalta sitä, että byrokratiaan liittyvä aikaa vievä toiminta on yrittäjille epämukavaa. Yrittäjien näkökulmasta aika on todellakin rahaa ja helppouden, lähestyttävyyden ja ymmärrettävyyden tulisi yrittäjien näkökulmasta olla suurempina ohjaavina tekijöinä yrityspalveluiden käytettävyydessä.

Kolmas osio käsitteli työvoiman kehittämistä Keski-Pohjanmaan alueella. Kyselyyn vastanneiden yrittäjien vastauksista kävi ilmi, että heidän mielestään uuden työvoiman palkkaaminen on tehty liian vaikeaksi tällä hetkellä. Työvoiman palkkaamisen kynnyksellä koetaan korkeaksi ja se aiheuttaa yrityksille korkeaa riskiä. Esiitettyjä keinoja tämän kynnyksen madaltamiseen olivat muun muassa työttömyysturvaan tehtävät muutokset sekä karensien ja sanktioiden poistaminen. Vastauksista kävi esille, että muutoksille vastaajien mielestä olisi tarvetta. Tutkimuksessa selvitimme myös yrittäjien ehdotuksia työvoiman tarpeen ja työvoiman tarjonnan kohtaamisen edesauttamiseksi. Vastanneiden yrittäjien mielestä työharjoittelua tulisi tukea. Toinen merkittävä parannusehdotus liittyy tiedottamiseen ja tiedon välittämiseen. Tässä kaivattaisiin konkreettisempaa kommunikointia työnantajien, työn välittäjien ja työn hakijoiden välillä. Tätä kysymystä syvennettiin avoimella kysymyksellä, jossa kysyttiin yrittäjien keinoja työmarkkinoiden ikäjakautuksen ääripäiden palkkaamiseksi eli sitä, miten nuorten ja vanhusten palkkaamista pystyttäisiin edistämään. Yrittäjien ehdottamia keinoja tähän olisivat asenteiden muokkaaminen tai jonkinasteinen tukirahasto. Vastauksista kävi ilmi, että yrittäjät uskoivat kummastakin työmarkkinan ääripäästä löytyvän ammattitaitoa ja halua tehdä töitä, mutta näitä resursseja ei saada tällä hetkellä parhaalla

mahdollisella tavalla käyttöön. Lopuksi yrittäjille annettiin vapaa sana liittyen kyselyyn, käsitelyihin aiheisiin tai muihin ajatuksiin herättäneisiin asioihin. Vastauksien yhteenvedon voidaan todeta, että yrittäjät peräänkuuluttavat ”maalaisjärjen käyttöä” ja ihmisistä huolehtimista oikealla tavalla. Liika tukeminen ei kehitä markkinoita tai työllistämistä, vaan todelliset ympärillä vallitsevat olosuhteet ja niiden muokkaaminen yritystoimintaa mahdollistavaksi tekijäksi nähdään suurimpana yksittäisenä asiana, joka auttaa. Tämän asian muuttaminen tulisi kuitenkin meidän mielestämme tulla ”ylhäältä käsin”. Yrittäjät toimivat lainsäädännöllisesti heille asetettujen olosuhteiden ja rajojen puitteissa. Yrittäjät eivät tästä näkökulmasta pysty siis itse muuttamaan edellä mainittuja olosuhteita, vaan ne tulevat annettuina. Tämä on laajemmassa keskustelussa ja koko Suomen viitekehityksessä aiheuttanut mielestämme ilmiön, jossa ylemmältä tasolta toivotaan yrittäjiltä erilaisia toimia kuin lopulta saadaan. Yksittäinen yrittäjä kuitenkin toimii niiden olosuhteiden vallitessa kuin on lainsäädännöllisesti asetettu, ja on vaikeaa arvottaa yhteiskunnan tukemista ja esimerkiksi työllistämistä oman toimeentulon ja yrityksen tuottavuuden edelle. Näitäkin pohdintoja yrittäjät joutuvat käymään, ja mielestämme tämä laajemman mittakaavan pohdinta tulisi suorittaa eduskunnassa ja antaa yrittäjille vapaampia käsiä työllistämiseen liittyvissä asioissa.

Tutkimusta toteutettaessa yritimme suhteuttaa aluehallinnon tuomien muutoksien vaikutusta ja laajuutta parhaamme mukaan. Kyselyn lähtötilanne ei ollut optimaalinen, koska varmistettua tietoa aluehallintouudistuksen tarkoista yksityiskohdista ei ollut täysimittaisesti saatavilla. Aluehallintouudistusta ei ole vielä saatettu maaliin, joten emme voi täysin tietää kaikkia muutoksia, joita aluehallintouudistus aiheuttaa. Lähtötilanne oli haastava myös vastaajille. Tutkimuksen perusteella mahdollinen aluehallintouudistus ei ole alueen yrittäjillä täysin tiedossa. Aluehallintouudistuksen vaikutukset omaan toimialaan tai alueen toimintaan eivät myöskään olleet kaikkien yrittäjien tiedossa. Lähtötilanne huomioon ottaen, tämä oli odotettavissa oleva tulos. Kyselyyn vastanneet yrittäjät kaipasivat yksityisiä toimijoita valtionjohtoisten TE-toimistojen rinnalle ja niiden uskottiin tuovan omaan toimintaan jonkin verran lisäarvoa. Vastauksista nousi esille byrokratia hidastavana tekijänä monen yrittäjän mielestä. Vaikka aluehallintoon liittyvät asiat nousivat yrittäjien keskuudessa yllättävän vähän käsitellyiksi aiheiksi, saimme mielestämme erittäin arvokasta informaatiota liittyen juuri Keski-Pohjanmaan alueen ja sen yritysten tilanteeseen. Esimerkiksi jo aiemmin esille nostetut byrokratiaan ja työllistämiseen liittyvät asiat tulivat yrittäjien suusta ja heidän todellisina mielipiteinään. Mielestämme tämä on tutkimuksemme suurinta antia: yrittäjien äänen saaminen kuuluviin suodattamattomana.

LÄHTEET

- Aluehallinto. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.laatuaverkkoon.fi/suomifi/suomi/valtio_ja_kunnat/aluehallinto/index.html. Viitattu 18.5.2017.
- AVI:en toiminta ja tehtävät. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: https://www.avi.fi/web/avi/avien-toiminta-ja-tehtavat#.WSk_tGiLSM-. Viitattu 18.5.2017.
- Cameron, R. 1995. A Concise Economic History of the World, Oxford University Press (Suomennettu Tapio Helen, Maailman taloushistoria, WSOY, 1995).
- Eduskunta. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.eduskunta.fi/FI/kansanedustajat/eduskuntaryhmat/Sivut/default.aspx>. Viitattu 27.11.2017.
- Elo, S. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.aamulehti.fi/uutiset/simon-elo-kertoo-mihinsininen-tulevaisuus-sijoittuu-puoluekentalla-on-tarvetta-keskustalaiselle-uudistushenkisellemiikkeeelle-jolla-ei-ole-maaseudun-leimaa-200334634/>. Viitattu 27.11.2017.
- Ely-keskus. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.temtoimialapalvelu.fi/files/2767/Alueelliset_kehitysnakymat_kevat_2017.pdf. Viitattu 9.5.2017.
- Euroopan Unioni 2014; Sisämarkkinat, Euroopan komissio 2014. Www-dokumentti. Saatavissa: https://ec.europa.eu/info/strategy/single-market_fi. Viitattu 9.5.2017.
- European Election Database. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.eui.eu/Research/Library/ResearchGuides/Economics/Statistics/DataPortal/EED.aspx>. Viitattu 18.5.2017.
- Hallituksen tiedot ja kokoonpano 41. Sukselainen. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://valtioneuvosto.fi/tieto/historiaa/hallitukset-ja-ministerit/raportti-/r/m1/41>. Viitattu 18.5.2017.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uudistettu painos. Porvoo: Edita Publishing.
- Järkkälä, M. 2017. Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry.
- Kaustisen seutukunta julkiset tilastot. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kase.fi/tilastot/tilastot-julkinen.php>. Viitattu 2.5.2017.
- Keski-Pohjanmaan liitto. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.keski-pohjanmaa.fi/keski-pohjanmaa>. Viitattu 2.5.2017.
- Keski-Pohjanmaan Yrittäjät 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.yrittajat.fi/keski-pohjanmaan-yrittajat/a/keski-pohjanmaa/keski-pohjanmaan-nuoret-yrittajat-307702>. Viitattu 4.9.2017.
- Kiina-ilmio. 2013. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://maailmantalous.net/fi/artikkeli/mika-kiina-ilmio-ja-kuinka-se-muuttaa-globaalia-taloutta>. Viitattu 27.11.2017.
- Kokkola 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.kokkola.fi/palvelut/tyo_ja_elinkeinot/elinkeinopalvelut/yrityspalvelut/. Viitattu 4.9.2017.

Kreivi Pietari Brahen uudistukset. 2004. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.peda.net/verkko-lehti/laukaa/kieku?m=content&a_id=362. Viitattu 18.5.2017.

Kuisma, H. 2013. Suomen poliittinen taloushistoria 1000-2000, Kustannusosakeyhtiö Siltala.

Kunnallisan kehittämissäätiö. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kaks.fi/sites/default/files/Puolueet%20vasemmisto-oikeisto%20ja%20arvoliberaali%20%20E2%80%93konservatiivi%20-jannoilla.pdf>. Viitattu 1.8.2017.

Lainvalmistelun vaiheet. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/lakiensaataminen/lainvalmistelu_vaiheet/Sivut/default.aspx. Viitattu 18.5.2017.

Laki aluehallintovirastoista 896/2009. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090896>. Viitattu 18.5.2017.

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista 897/2009. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090897>. Viitattu 18.5.2017.

Lindholm, T. & Kettunen, J. 2016. Globaali kansantalous, Edita Helsinki.

Lojander, T. & Suonpää, J. 2005. Firma käytännön yritystoiminta, Otava.

Maakunta. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://alueuudistus.fi/maakunta>. Viitattu 18.5.2017.

Maakuntien liitot. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/maakuntien-liitot>. Viitattu 18.5.2017.

Meinander, H. 2006 Suomen historia, WSOY.

Mickelsson, R. 2015. Suomen puolueet, Vastapaino Vantaa.

Ministerit. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://valtioneuvosto.fi/sipilan-hallitus/ministerit>. Viitattu 18.5.2017.

Niemivuo, M. 1979. Aluehallinto ja aluepoliittinen lainsäädäntö julkisen vallan välineinä, Kustannusliike Juridica Ky.

Niemivuo, M. 2013. Aluehallinto ja aluepoliittinen lainsäädäntö, Helsingin Kamari OY/Helsingin seudun kauppakamari ja tekijä.

Nykyiset kansanedustajat. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/kansanedustajat/nykyiset_kansanedustajat/Sivut/default.aspx. Viitattu 18.5.2017.

Policy Brief on Youth Entrepreneurship. 2012. OECD ja Eu comission. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.oecd.org/cfe/leed/Youth%20entrepreneurship%20policy%20brief%20EN_FINAL.pdf. Viitattu 13.4.2017.

Seeck, H. 2008. Johtamisopit Suomessa: taylorismista innovaatioteoriohin, Gaudeamus Helsinki University Press.

Seristö, H. 2002. Kansainvälinen kauppa, WSOY Helsinki.

Sisämarkkinat, Euroopan komissio. 2014. Www-dokumentti. Saatavissa: https://europa.eu/european-union/topics/single-market_fi. Viitattu 18.4.2017.

Starttiraha. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonantajalle/yrittajalle/aloittavan_yrittajan_palvelut/starttiraha/index.html. Viitattu 27.11.2017.

Ståhlberg, K. J. 1865-1952. 2000. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kansallisbiografia.fi/kansallisbiografia/henkilo/626>. Viitattu 18.5.2017.

Suomen Yrittäjät. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat-316132>. Viitattu 27.11.2017.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Alueellinen yritystoimintatilasto [verkkojulkaisu]. ISSN=2342-6241. 2015. Helsinki: Tilastokeskus. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/alyr/2015/alyr_2015_2016-12-21_tie_001_fi.html. Viitattu: 27.4.2017.

Taloustieto. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www02.oph.fi/etalukio/yhteiskuntaoppi/taloustieto/ulkomaankauppa_5.html. Viitattu 27.4.2017.

Tampereen kaupunki. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://koulut.tampere.fi/materiaalit/os/lt/sisainen-yrittajyys.html>. Viitattu 31.8.2017.

Team Finland. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://team.finland.fi/team-finland-lyhyesti>. Viitattu 31.8.2017.

Tekes. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.tekes.fi/rahoitus/suuri-yritys/>. Viitattu 13.4.2017.

TE-palvelut 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://toimistot.te-palvelut.fi/pohjanmaa>. Viitattu 4.9.2017.

Tilastokeskus. 2015. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_yritykset.html. Viitattu 4.9.2017.

Tuonti ja vienti. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://findikaattori.fi/fi/80>. Viitattu 18.5.2017.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2016. Selvitys julkisista yrityspalveluista. Www-dokumentti. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74841/TEM-jul_10_2016_web_11032016.pdf?sequence=1. Viitattu 31.8.2017.

Valtion ylimmät toimielimet. 2017. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.laatuverkkoon.fi/suomifi/suomi/valtio_ja_kunnat/valtion_ylimmat_toimielimet/index.html. Viitattu 18.5.2017.

Westerlund, L. 2010. Sotatapahtumia, internointeja ja siirto sodanjälkeisiin oloihin, Kansallisarkiston artikkelikirja. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.arkisto.fi/uploads/Palvelut/Julkaisut/Internoidut_Naytto.pdf. Viitattu 18.5.2017.

Viitala, R. & Jylhä, E. 2006 Liiketoimintaosaaminen menestyvän yritystoiminnan perusta. Edita 1-4.

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuksen kysymykset

1/1

Tutkimus aluehallintouudistuksen vaikuttavuudesta Keski-Pohjanmaan yrittäjyyteen

1. Aluehallinto

1.1 Kuinka hyvin koette tuntevanne uuden aluehallintouudistuksen tällä hetkellä?

- tunnen asiakokonaisuuden laajasti
- tunnen melko laajasti
- tunnen jonkun verran
- tunnen hieman
- en tunne juuri lainkaan tai lainkaan

1.2 Miten näette nykyisen tietämyksenne pohjalta aluehallintouudistuksen vaikutukset yrityksenne toimintaan?

- vaikuttaa paljon positiivisella tavalla
- vaikuttaa jonkin verran positiivisella tavalla
- ei vaikuta lainkaan tai juuri lainkaan
- vaikuttaa jonkin verran negatiivisella tavalla
- vaikuttaa paljon negatiivisella tavalla
- en tunne asiaa

1.2.1 Kertokaa lyhyesti syyt tähän näkemykseen

1.3 Miten näette aluehallintouudistuksen tuovan arjen tasolle mahdollisuuksia yritystoiminnan kehittämiseen

- tuo paljon uusia mahdollisuuksia kehittää toimintaa
- tuo jonkin verran uusia mahdollisuuksia kehittää toimintaa
- mahdollisuudet kehittää muuttuvat vain vähän tai eivät ollenkaan
- heikentää jonkin verran mahdollisuuksia kehittää toimintaa
- heikentää merkittävästi mahdollisuuksia kehittää toimintaa
- en tunne asiaa

1.4 Aluehallintouudistuksen avulla pyritään lähtökohtaisesti helpottamaan kestävyysvajetta ja karsimaan päällekkäisyyksiä hallinnosta. Pystytäänkö uudistuksella mielestänne saavuttamaan nämä tavoitteet

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

1.4.1 Alla olevaan kenttään voitte kommentoida näkemystänne

Tutkimus aluehallintouudistuksen vaikuttavuudesta Keski-Pohjanmaan yrittäjyyteen

2. Yrittäjyyden tila ja kehitys Keski-Pohjanmaan alueella

2.1 Mitä mieltä olette yritystoiminnan olosuhteista Keski-Pohjanmaalla tällä hetkellä?

- olosuhteet yrittämiselle ovat erittäin hyvät
- olosuhteet yrittämiselle ovat hyvät
- olosuhteet yrittämiselle ovat kelvolliset
- olosuhteet yrittämiselle ovat vaikeat
- olosuhteet yrittämiselle ovat erittäin vaikeat
- en osaa sanoa

2.2 Mitä konkreettisia tekoja kaipaisitte, jotta Keski-Pohjanmaasta voitaisiin tehdä yritystoiminnan kannalta vetovoimaisempi?

- Työvoiman tarpeen ja koulutuksen kohdistaminen
- Alueellinen kärkihankkeen tukeminen
- Byrokratian vähentäminen omalla alalla
- Julkisen palveluntarjonnan yksityistäminen
- Työllistämishankkeet
- Mikroyritysten tukeminen
- Kuntien elinkeinotoimen ja yrittäjien yhteistyötä tulisi tiivistää
- Muu

2.3 Oletteko aikaisemman aluehallintojaon aikana kokeneet saaneenne yrityksellenne

tarpeelliset palvelut toiminnan kehittämiseen ja tukemiseen?

- koen saaneeni tarvittavat palvelu, mistä?
- en koe saaneeni tarvittavia palveluita
- olisin tarvinut seuraavia palveluita

2.4 Näiden aluehallintoon tehtävien muutosten valossa, näettekö yrityksille suuntautuvien tukipalveluiden saatavuuden muuttuvan

- mahdollisuudet saada palveluja paranevat merkittävästi
- mahdollisuudet paranevat jonkin verran
- mahdollisuudet pysyvät ennallaan
- mahdollisuudet heikkenevät jonkin verran
- mahdollisuudet heikkenevät merkittävästi
- en tiedä

2.5 Mihin seuraavista EU-hankkeiden rahoja tulisi ohjata?

- kasvupotentiaaliltaan suuriin yrityksiin (yli 50 henkilöä)
- kasvupotentiaaliltaan pieniin yrityksiin (alle 50 henkilöä)
- aluekehityksen avainhankkeisiin
- alueen kärkialoille
- työllistämiseen
- elinkeinotoimeen kunnissa
- jokin muu, mikä?

2.6 Näettekö EU:n tukirahoituksen jaon olevan tällä hetkellä oikeellisesti jaettu?

- kyllä
- ei
- en osaa sanoa

Tutkimus aluehallintouudistuksen vaikuttavuudesta Keski-Pohjanmaan yrittäjyyteen

3. Työvoiman kehittäminen Keski-Pohjanmaan alueella

3.1 Mitä konkreettisia tekoja keinoja kaipaisitte, jotta työvoiman palkkaamisen kynnyks madaltuisi?

3.2 Koulutetaanko mielestänne Keski-Pohjanmaalla työvoimaa toimialoittain oikeassa suhteessa?

- koulutuksen painopiste on oikeilla toimialoilla
- koulutuksen painopistettä tulisi muokata hieman
- koulutuksen painopistettä tulisi muokata voimakkaasti

3.3 Millä keinoilla työvoiman tarvetta ja työvoiman tarjonnan kohtaamista voitaisiin edesauttaa?

3.4 Pitäisikö työvoiman työllistymisen tukea suunnata enemmän Keski-Pohjanmaan vahvoille toimialoille? (Vene, metalli, rakentaminen, maatalous)

- työllistämistä vahvoille aloille tulisi tukea voimakkaasti enemmän
- työllistämistä vahvoille aloille tulisi tukea jonkin verran enemmän
- vahvoille aloille työllistäminen on tällä hetkellä sopivalla tasolla
- vahvoille aloille työllistämistä ei tarvitse tukea niin paljon kuin tällä hetkellä
- vahvoille aloille työllistämistä ei tarvitse tukea niin paljon kuin tällä hetkellä

3.5 Toisiko työllistymisen tukemisen keskittäminen vahvoille toimialoille mielestänne lisäarvoa alueen elinkeinoelämälle vai kuihduttaisiko se elinkeinoelämän monimuotoisuutta?

- toisi voimakkaasti lisäarvoa elinkeinoelämälle
- toisi hieman lisäarvoa elinkeinoelämälle
- keskittämisellä ei saavutettaisi hyötyjä tai haittoja, vain painopiste muuttuisi
- elinkeinoelämälle olisi hieman haittaa monimuotoisuuden kuihtumisesta
- elinkeinoelämälle olisi paljon haittaa moninaisuuden kuihtumisesta

3.6 Tulisiko Keski-Pohjanmaan alueella olla mielestänne yksityisiä toimijoita valtiovetoisten TE-toimistojen rinnalla?

- kyllä
- ei

3.7 Näettekö mahdolliset yksityiset toimijat TE-toimistojen palveluihin lisäarvoa tuovana tekijänä vai näettekö ne yrityksiä eriarvoistavana tekijänä alueen yritys-elämälle?

- näen voimakkaasti lisäarvoa tuovana tekijänä
- näen hieman lisäarvoa tuovana tekijänä
- en näe asialla olevan vaikutusta
- näen yksityistämisen eriarvoistavana ja hieman vahingollisena tekijänä
- näen yksityistämisen eriarvoistavana ja voimakkaasti vahingollisena tekijänä

3.8 Maakunnissa korostuu nuorten ja iäkkäiden työntekijöiden vaikea työllistäminen, miten näiden ääripäiden työllistämistä voitaisiin tukea mahdollisimman hyvin?

3.9 Vapaa sana